

VYHODNOTENIE PRIPOMIENKOVÉHO KONANIA

Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov
LP/2025/24

Spôsob pripomienkového konania

Počet vznesených pripomienok, z toho zásadných: 118/14

Počet vyhodnotených pripomienok: 118

Počet akceptovaných pripomienok, z toho zásadných: 19/3

Počet čiastočne akceptovaných pripomienok, z toho zásadných: 42/6

Počet neakceptovaných pripomienok, z toho zásadných: 56/5

Počet vznesených hromadných pripomienok: 11

Počet vyhodnotených hromadných pripomienok: 11

Počet akceptovaných hromadných pripomienok: 0

Počet čiastočne akceptovaných hromadných pripomienok: 2

Počet neakceptovaných hromadných pripomienok: 6

Vysvetlivky k použitým skratkám v tabuľkách:

O – obyčajná A – akceptovaná
 Z – zásadná N – neakceptovaná
 ČA – čiastočne akceptovaná
 NEP – neprihliada sa

Vyhodnotenie vecných pripomienok

Vznesené pripomienky

Subjekt	Typ	Pripomienka	Vyh.	Spôsob vyhodnotenia
AmCham Slovakia Americká obchodná komora v Slovenskej republike	O	Čl. 7 ods. 2 Navrhovaná zmena, ktorá podmieňuje prednosť právne záväzných aktov Európskej únie prednostným súladom s Ústavou SR, je v rozpore so zásadou prednosti práva Európskej únie. V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej Únie, členské štáty nemôžu spochybniť aplikovateľnosť práva Európskej únie na základe svojich vnútroštátnych ústav. Tento princíp bol potvrdený v rozsudkoch SDEÚ, ako sú Costa v. ENEL (C-6/64) alebo Internationale Handelsgesellschaft (C-11/70), ktoré jasne stanovili, že právo Únie má prednosť aj pred vnútroštátnymi ústavnými normami (s výnimkou ultra vires). Navrhovaná formulácia preto vytvára riziko nejednoznačnosti pri aplikácii práva Európskej únie v Slovenskej republike, čo môže viesť k sporom medzi vnútroštátnymi a európskymi súdmi, čo negatívne ovplyvní právnu istotu pre podnikateľský sektor.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany

				života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
AmCham Slovakia Americká obchodná komora v Slovenskej republike	O	Čl. 7 ods. 2 Dopady na podnikateľské prostredie - Ak by bola predmetná zmena prijatá v navrhovanom znení, mohlo by to mať niekoľko negatívnych dôsledkov. Ak Slovensko nebude implementovať právne záväzné akty Európskej únie v plnom rozsahu, môže to viesť k	A	Vzhľadom na úpravu vlastného materiálu považujeme obavy uvedené v pripomienke za rozptýlené.

		infringementovým konaniam zo strany Európskej komisie, ktoré by mohli vyústiť do finančných sankcií. Tieto sankcie by mohli negatívne ovplyvniť verejné financie a ekonomickú stabilitu krajiny. Právna neistota zároveň môže odradiť zahraničných investorov od vstupu na slovenský trh, pretože stabilita právneho prostredia je kľúčovým faktorom pri rozhodovaní o investíciách. Investori preferujú krajiny, kde je predvídateľný a stabilný právny rámec. Ak Slovensko stratí dôveryhodnosť v otázke konzistentnosti uplatňovania európskeho práva, môže to viesť k priamemu zníženiu zahraničných investícií. Firmy, ktoré sú úzko napojené na európsky trh, by mohli zvážiť presun svojho podnikania do krajín, ktoré garantujú konzistentnú aplikáciu práva Európskej únie. To by následne mohlo spôsobiť pokles konkurencieschopnosti Slovenskej republiky a oslabenie jej hospodárskeho postavenia v rámci jednotného trhu EÚ.		
AmCham Slovakia Americká obchodná komora v Slovenskej republike	O	Čl. 7 ods. 5 Podobná situácia nastáva aj v prípade prednosti medzinárodných zmlúv. Ak by vnútroštátna ústava mohla spochybniť prednosť medzinárodných dohovorov o ľudských právach a obchodných vzťahoch, Slovensko by mohlo porušiť svoje medzinárodné záväzky. Toto by mohlo viesť k oslabeniu jeho medzinárodnej reputácie a spochybneniu záväzkov vyplývajúcich z dohovorov Rady Európy, WTO či OECD.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej

				identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
APZD Asociácia	Z	K Čl. I k čl. 7 odsek 2 ústavy (novelizačný bod 2) a k Čl. I k čl. 7 odsek 5 ústavy (novelizačný bod 3)	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do

priemyselných zväzov a dopravy	Žiadame novelizačné body 2 a 3 vypustiť v celom rozsahu a ponechať znenie článku 7 odsek 2 a odseku 5 ústavy v pôvodnom znení. Odôvodnenie: Slovenská republika podpisom zmluvy o pristúpení do Európskej únie súhlasila so Zmluvou o Európskej únii, s prevzatím záväzkov vyplývajúcich z členstva v EÚ a prijala povinnosti vykonávať všetky právne predpisy EÚ či dodržiavať spoločné ciele a hodnoty Únie. Podľa nášho názoru systém riadenia EÚ vytvára členským štátom priestor na diskusiu a spoluprácu právnych záväzných aktov. Je na každom členskom štáte, akým spôsobom pristúpi k formovaniu spoločného európskeho priestoru. To však aj znamená, že smernice a nariadenia prijímané na úrovni EÚ nie sú a nikdy neboli prijímané bez súhlasu Slovenskej republiky. Neexistuje preto relevantný dôvod na to, aby Slovenská republika vo svojej ústave začala vysielat' iný signál. Skôr naopak, je na čase prehodnotiť, akým Slovenská republika pristupuje k formulácii svojich stanovísk a hlavne svojich argumentov pri príprave európskej legislatívy a sformovať nový systém tvorby stanovísk, ktorého súčasťou budú všetci relevantní a najmä odborní partneri štátu. Vláda už takýto návrh prezentovala v nových „Pravidlách tvorby stanovísk Slovenskej republiky k návrhom aktov Európskej únie“, ktoré boli predstavené v medzirezortnom pripomienkovom konaní v apríli 2024. Do dnes ale neboli dotiahnuté. Ak členský štát neuplatňuje pravidlá dohodnuté na úrovni EÚ (napríklad netranspozíciou spoločne prijatých smerníc a nariadení), môže EÚ začať konanie o porušení práva (infringement) pred Európskym súdnym dvorom. Tie vedú k finančným sankciám voči členskej krajine. Prijatím	čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania,
---	--	---

		navrhovaných zmien ústavného zákona sa nielenže Slovensko neochráni pred infringementom ani pred finančnými sankciami, ale môže spôsobiť pri neodbornom riadení transpozícií aj nárast ich počtu. Dávame do pozornosti, že minimálna výška takejto sankcie sa pohybuje pre Slovensko na úrovni 694 tisíc eur (paušálna sadzba) a má teda negatívny vplyv na štátny rozpočet. Ústavný zákon je veľmi všeobecný na to, aby bolo možné vyhodnotiť, ktoré medzinárodné právne záväzné akty sú alebo nie sú v rozpore s ústavou. Z tohto dôvodu sa ustanovenie javí ako obsolentné a vnímame ho skôr ako politickú demonštráciu, ktorá nebude v lepšom prípade uplatniteľná, v tom horšom zneužitá v politickom boji. Navyiac nie je zrejmé, ako sa bude ústavný zákon uplatňovať vo vzťahu k už ratifikovaným medzinárodným zmluvám a či má zákonodarca v pláne ich teraz spätne vyhodnocovať. Máme za to, že doteraz Slovensko ratifikovalo len také medzinárodné zmluvy, s ktorými súhlasilo vo väzbe na kultúrno-sociálne aspekty a v takomto správaní by Slovensko pokračovalo ďalej. Aj z tohto dôvodu sa prijatie tejto ústavnej zmeny zdá byť naozaj nadbytočné. Zakotvenie nadradenosti ústavného zákona nad medzinárodným pravdepodobne narúša spoločnú európsku hodnotu. Zmluva o Európskej únii v Článku 7 definuje všeobecný postup pri porušení týchto spoločných hodnôt EÚ a možnosti pozastavenia určitých práv členského štátu. Ako príklad uvádzame uznesenie prijaté v januári 2024 poslancami Európskeho parlamentu, v ktorom vyjadrili svoje obavy z erózie demokracie, právneho štátu a základných práv v Maďarsku. Hlasovanie bolo bezprostrednou reakciou na prijatý zákon o "ochrane národnej suverenity" maďarským parlamentom a zablokovanie kľúčového rozhodnutia pri revízii dlhodobého rozpočtu EÚ vrátane pomoci EÚ Ukrajine. Tieto kroky Maďarska viedli k strate nároku na	osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Po oboznámení sa so zmenou navrhovanej úpravy v čl. 7 sa pripomienkujúci subjekt rozhodol zmeniť charakter pripomienky na obyčajnú. Rozpor je odstránený.
--	--	--	--

		financie z EÚ v hodnote približne jednej miliardy eur. Slovensko sa návrhom zmien ústavy vydáva na podobnú cestu. Prijatím navrhovanej ústavnej zmeny de facto potvrdíme, že Slovenská republika sa necíti byť zaviazaná medzinárodnými zmluvami, ktoré dobrovoľne a s plnou vážnosťou ratifikovala. Ide o nebezpečný signál nielen pre Európsku úniu či medzinárodné organizácie, ale najmä pre našich zahraničných obchodných partnerov a investorov. Navrhovaná novelizácia ústavy zvyšuje právnu neistotu, znižuje garanciu v dodržiavaní medzinárodných dohôd a ľudských práv. Navyše znižuje náš kredit na európskom trhu, ktorá môže odradiť investorov. Ako otvorená ekonomika sa budeme dostávať hlbšie do európskej izolácie a konkurenčnej nevýhody vo vzťahu k ostatným členským štátom a k jednotnému trhu. Oslabuje našu vlastnú konkurencieschopnosť a ekonomický rast.		
AZR Aliancia za rodinu	O	Celému materiálu Zásadné pripomienky Aliancie za rodinu k materiálu č. LP/2025/24 Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/24) Vážený pán predseda vlády, Vážená vláda Slovenskej republiky, dovoľte, aby sme v prvom rade ocenili novelu ústavy, ktorú ste dali do pripomienkového konania. Veríme, že ste to robili s dobrým úmyslom. Avšak dve vety, ktoré ste tam začlenili, Vaše úsilie posunuli opačným smerom, ako by ste chceli. Konkrétne ide o obmedzenie práva rodičov na výchovu detí formou povýšenia nástroja, ktorým je štátny výchovno-vzdelávací program, na ústavnú úroveň návrh na ústavné zakotvenie práva zmeniť si pohlavie.	ČA	

		Štátny výchovno-vzdelávací program sa pritom neschvaľuje ani v Národnej rade SR a pri progresívnej vláde, či možno len pri progresívnom ministrovi školstva sa do neho môžu dostať mnohé nevhodné veci. Nečelíme nevhodným materiálom v školách prvýkrát. Ani ustanovenie, že štátny vzdelávací program musí byť v zhode s touto ústavou nie je dostatočnou zárukou pre rodičov, aby boli rešpektované ich vlastné hodnoty v citlivých etických oblastiach. Príkladom môže byť napríklad aj takzvaná “zmena pohlavia”. Váš návrh zakotvuje právo zmeniť si pohlavie priamo do Ústavy SR. Budú mať rodičia právo zabrániť v školách progresívnej propagande o tom, že je možná zmena pohlavia? Všetci vieme, že v skutočnosti žiadna zmena pohlavia možná nie je. Existujú aj iné citlivé veci v etickej oblasti, ktoré sú síce zákonom dovolené a napriek tomu sú pre mnohých rodičov morálne neprípustné. Ďalším vážnym dôvodom, prečo treba odmietnuť tento konkrétny návrh je to, že progresívna ideológia sa neustále halí do pláštika ľudských práv a v mnohom je úspešná na medzinárodných súdoch, ktoré tejto ideológii prepadli. Naše národné súdy sú potom mimoriadne ovplyvňované judikatúrou medzinárodných súdov aj pri vysvetľovaní Ústavy SR. Dovoľte, aby sme ocenili Váš návrh v tom, že garantuje suverenitu Slovenskej republiky a prednosť našej Ústavy SR ako aj v tom, že pomáha deťom, ktorí prišli o vlastných rodičov nájsť to najvhodnejšie rodinné prostredie u adoptívnych rodičov. Veríme, že naše pripomienky budú akceptované a po ich zapracovaní budeme môcť podporiť túto novelu ústavy.		
--	--	--	--	--

AZR Aliancia za rodinu	Čl. čl. I k bodu 6 Ku konkrétnym bodom návrhu uplatňujeme nasledovné zásadné pripomienky: 1. Navrhujeme vypustiť bod 6. návrhu, ktorý znie: „V čl. 41 sa za odsek 5 vkladá nový odsek 6, ktorý znie: „(6) Rodičia majú právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu.“. Doterajšie odseky 6 a 7 sa označujú ako odseky 7 a 8.“ Odôvodnenie O Ustanovenie oslabuje a výrazne obmedzuje právo rodičov na výchovu svojich detí. Ich oveľa širšie právo na výchovu obsahuje už ods. 4 čl. 41 Ústavy SR. Prijatie tohto návrhu by znamenalo povýšenie vstupovania do práv rodičov na výchovu formou nástroja, ktorým je štátny výchovno-vzdelávací program na ústavnú úroveň. Tento program sa v budúcnosti môže dostať do konfliktu s inými ústavne garantovanými právami rodičov a detí. Nesúhlasíme s tým, aby sa vytváral formálny rámec, v ktorom rodičia budú presviedčaní, že ústava im negarantuje právo na výchovu. V prípade konfliktu s inými ústavnými právami sa posúdia a zvažia dve práva a o primeranosti zásahu do rodičovskej výchovy školami rozhodnú súdy SR. Takéto znenie sa môže zároveň dostať do rozporu s medzinárodným záväzkom, ktorý SR má a to s článkom 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a	N Predkladateľ doplnil navrhované znenie ustanovenie čl. 41 ods. 6 o vetu v znení: "Výchovu a vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu." Rozporové konanie s pripomienkujúcim subjektom sa uskutočnilo 28. februára 2025. Napriek zmene ustanovenia čl. 41 ods. 6 Aliancia za rodinu trvá na svojej pripomienke. Rozpor trvá.
--	--	--

		základných slobôd: „Nikomuto nemožno odprieť právo na vzdelanie. Pri výkone akýchkoľvek funkcií v oblasti výchovy a výučby, ktoré štát vykonáva, bude rešpektovať právo rodičov zabezpečovať túto výchovu a vzdelávanie v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.“ Odporúčame preto formálne prevziať do ústavy SR formuláciu článku 2 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.		
AZR Aliancia za rodinu	O	Čl. čl. I bod 9 Navrhujeme nahradiť v bode 9 návrhu, slová: „(1) Slovenská republika uznáva len pohlavie muža a ženy. (2) Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.“ nasledovným textom: „(1) Slovenská republika uznáva existenciu len dvoch pohlaví definovaných biologicky a to muža a ženy. (2) Vzájomné dopĺňanie sa muža a ženy umožňuje vznik manželstva a naplnenie jeho hlavného účelu, ktorým je založenie rodiny a riadna výchova detí. Ochrana žien zaručená touto ústavou predpokladá biologické rozlíšenie pohlaví.“ Odôvodnenie Odmietame súhlasiť s tým, aby Ústava SR umožňovala zmeniť si pohlavie, pretože je to biologicky nemožné a povýšenie tejto nebezpečnej fikcie na ústavnú úroveň bude znamenať	ČA	Rozporové konanie s pripomienkujúcim subjektom sa uskutočnilo 28. februára 2025. Predkladateľ vypustil z čl. 52a odsek 2. Napriek tomu Aliancia za rodinu trvá na zvyšku svojej zásadnej pripomienky. V tejto časti rozpor trvá.

		degradáciu zmyslu a účelu pohlavia, ktorý teraz Ústava SR implicitne uznáva. Pohlavie je biologickou realitou. Zmienka o možnosti zmeniť pohlavie by reálne ukotvila transgender revolúciu a progresivizmus v Ústave SR a vytvorila pre Národnú radu SR záväzok prijať zákon upravujúci podmienky pre zmeny pohlavia čo je v hrubom rozpore so zámerom predkladateľa. V nami navrhovanej úprave odseku 2, ide o vecný prenos čl I zákona o rodine a vecné vymedzenie účelu nevyhnutnej vzájomnej biologickej komplementarity pohlaví pre vznik novej ľudskej generácie. Účelom existencie dvoch komplementárnych pohlaví pri biologickom druhu homo sapiens sapiens je zabezpečenie pokračovania ľudského druhu v budúcich generáciách. A zároveň je to nevyhnutné pre ochranu žien, bulharský ústavný súd zjednodušene povedal: „na to, aby sme mohli chrániť ženy potrebujeme vedieť, kto ženou je“. Pôvodná formulácia však nezabezpečovala ani rozlíšenie muža a ženy, teda to, že v prípade pohlavia ide o biologickú kategóriu rozlíšenia. Pri pohlaví muža a ženy preto nie je fakticky možná biologická zmena. Biologickú kategóriu pohlavia pri mužovi a žene predpokladá ústava, keď hovorí o pomoci žene v tehotenstve (čl. 41, ods. 3 Ústavy SR). Trvanie na pohlaví ako biologickej kategórii je nevyhnutné aj pre naplnenie účelu manželstva.		
FSOK Francúzsko-slovenská obchodná komora	O	Čl. 7 ods. 2 Navrhovaná zmena, ktorá podmieňuje prednosť právne záväzných aktov Európskej únie prednostným súladom s Ústavou SR, je v rozpore so zásadou prednosti práva Európskej	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné

		únie. V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej Únie, členské štáty nemôžu spochybniť aplikovateľnosť práva Európskej únie na základe svojich vnútroštátnych ústav. Tento princíp bol potvrdený v rozsudkoch SDEÚ, ako sú Costa v. ENEL (C-6/64) alebo Internationale Handelsgesellschaft (C-11/70), ktoré jasne stanovili, že právo Únie má prednosť aj pred vnútroštátnymi ústavnými normami (s výnimkou ultra vires). Navrhovaná formulácia preto vytvára riziko nejednoznačnosti pri aplikácii práva Európskej únie v Slovenskej republike, čo môže viesť k sporom medzi vnútroštátnymi a európskymi súdmi, čo negatívne ovplyvní právnu istotu pre podnikateľský sektor.	riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia.
--	--	---	--

				(7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
FSOK Francúzsko- slovenská obchodná komora	O	Čl. 7 ods. 2 Dopady na podnikateľské prostredie Ak by bola predmetná zmena prijatá v navrhovanom znení, mohlo by to mať niekoľko negatívnych dôsledkov. Ak Slovensko nebude implementovať právne záväzné akty Európskej únie v plnom rozsahu, môže to viesť k infringementovým konaniam zo strany Európskej komisie, ktoré by mohli vyústiť do finančných sankcií. Tieto sankcie by mohli negatívne ovplyvniť verejné financie a ekonomickú stabilitu krajiny. Právna neistota zároveň môže odradiť zahraničných investorov od vstupu na slovenský trh, pretože stabilita právneho prostredia je kľúčovým faktorom pri rozhodovaní o investíciách. Investori preferujú krajiny, kde je predvídateľný a stabilný právny rámec. Ak Slovensko stratí dôveryhodnosť v otázke konzistentnosti uplatňovania európskeho práva, môže to viesť k priamemu zníženiu zahraničných investícií. Firmy, ktoré sú úzko napojené na európsky trh, by mohli zvážiť presun svojho podnikania do krajín, ktoré garantujú konzistentnú aplikáciu práva Európskej únie. To by následne mohlo spôsobiť pokles konkurencieschopnosti Slovenskej republiky a oslabenie jej hospodárskeho postavenia v rámci jednotného trhu EÚ.	A	Vzhľadom na úpravu vlastného materiálu považujeme obavy uvedené v pripomienke za rozptýlené.

FSOK Francúzsko- slovenská obchodná komora	O	Čl. 7 ods. 5 Podobná situácia nastáva aj v prípade prednosti medzinárodných zmlúv. Ak by vnútroštátna ústava mohla spochybniť prednosť medzinárodných dohovorov o ľudských právach a obchodných vzťahoch, Slovensko by mohlo porušiť svoje medzinárodné záväzky. Toto by mohlo viesť k oslabeniu jeho medzinárodnej reputácie a spochybneniu záväzkov vyplývajúcich z dohovorov Rady Európy, WTO či OECD.	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti
--	----------	---	--

				zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
GPSR Generálna prokuratúra Slovenskej republiky	O	K čl. I bodom 2 a 3 (čl. 7 ods. 2 a 5) – O: Navrhujeme v čl. 7 ods. 2 druhej vete bodkočiarku nahradiť bodkou a vypustiť časť vety za bodkočiarkou. Navrhujeme v čl. 7 ods. 5 na konci bodkočiarku nahradiť bodkou a vypustiť časť vety za bodkočiarkou. Navrhujeme čl. 7 doplniť odsekom 6, ktorý znie: „(6) Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v odseku 2 a medzinárodné zmluvy uvedené v odseku 5 nemajú prednosť pred touto ústavou, ak upravujú veci, ktoré patria do výlučnej právomoci Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie alebo ako subjektu medzinárodného práva; ustanovenie čl. 1 ods. 2 tým nie je dotknuté.“. Odôvodnenie: Zásada prednosti práva Európskej únie označovaná v	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami,

	jurisprudencii aj ako precedencia je považovaná za jednu zo základných a všeobecných zásad práva Európskej únie. Zásada prednosti práva Európskej únie tvorí integrálnu súčasť právneho poriadku Európskej únie a je základným predpokladom pre jednotné a efektívne uplatňovanie práva Európskej únie v jednotlivých členských štátoch bez rozdielov [mutatis mutandis rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) z 26. februára 2013 sp. zn. C-399/2011, body 59 a 60]. Zásada prednosti práva Európskej únie má ústavnú povahu (mutatis mutandis rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2023 sp. zn. C-204/2021, bod 271). Po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy Súdny dvor potvrdil svoju predchádzajúcu ustálenú judikatúru týkajúcu sa zásady prednosti práva Európskej únie, ktorá ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť priznať plný účinok jednotlivým normám Európskej únie, pričom právo členských štátov nemôže mať vplyv na účinok priznaný týmto jednotlivým normám na území uvedených štátov (rozsudok Súdneho dvora z 21. decembra 2021 sp. zn. C 357/19, C 379/19, C 547/19, C 811/19 a C 840/19, bod 250). Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že odvolávanie sa členského štátu na ustanovenia vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, nemôže podľa zásady prednosti práva Európskej únie zasahovať do jednoty a účinnosti práva Európskej únie. V súlade s ustálenou judikatúrou sú totiž účinky spojené so zásadou prednosti práva Únie záväzné pre všetky orgány členského štátu, pričom tomu nemôžu brániť vnútroštátne ustanovenia, vrátane tých ústavných (rozsudok	ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
--	---	---

		Súdneho dvora zo 17. decembra 1970 sp. zn. C-11/1970, bod 3 a rozsudok Súdneho dvora z 21. decembra 2021 sp. zn. C 357/19, C 379/19, C 547/19, C 811/19 a C 840/19, bod 251) (mutatis mutandis rozsudok Súdneho dvora z 22. februára 2022 sp. zn. C-430/2021, body 50 a 51). Povinnosť členského štátu vykladať a uplatňovať príslušné ustanovenia ústavy v zmysle a duchu Charty základných práv Európskej únie a príslušnej judikatúry Súdneho dvora k nej vydané v prípade, ak vnútroštátne opatrenie spadá do rámca pôsobnosti práva Európskej únie, vyplýva aj z čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii, ktorý inter alia požaduje, aby členské štáty prijali všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie (mutatis mutandis nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2015 sp. zn. PL. ÚS 10/2014, bod 75). Zásada prednosti práva Európskej únie vyjadruje vzťah medzi vnútroštátnym právnym poriadkom členského štátu a právnym poriadkom Európskej únie. Tento vzťah je charakterizovaný: - tzv. normatívnym pluralizmom; normatívny pluralizmus vyjadruje právny stav, kedy na území toho istého členského štátu Európskej únie sú uplatňované viaceré normatívne systémy vytvorené rozdielnymi normatívnymi (právnymi) autoritami, teda na území jedného členského štátu Európskej únie popri sebe existuje národný ústavný systém vytvorený vlastným zákonodarcom a európsky systém zložený z primárneho práva a sekundárneho práva vytvorený Európskou úniou ako subjektom		
--	--	---	--	--

		práva vzniknutým na zmluvnom základe s vlastnou právnou subjektivitou (pozri čl. 1 a 47 Zmluvy o Európskej únii) a jej inštitúciami (pozri čl. 13 až 19 Zmluvy o Európskej únii a čl. 223 až 299 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), - tzv. úijným monizmom (úijnou jednotnosťou); úijný monizmus vyjadruje pravidlo, na základe ktorého sa určí jeden z pluralitne uplatňovaných právnych poriadkov na tom istom území členského štátu Európskej únie ako prednostný v prípade normatívneho stretu, kolízie, konfliktu alebo rozporu s iným právnym poriadkom, a to na účely aplikačnej praxe; úijný monizmus de facto vyjadruje princíp prednosti práva Európskej únie. Zásada prednosti práva Európskej únie má absolútny charakter z hľadiska prameňov práva Európskej únie vo vzťahu k právnemu poriadku členského štátu. Táto zásada sa vzťahuje nielen na úplnú aplikáciu primárneho práva Európskej únie, ale aj na úplnú aplikáciu sekundárneho práva Európskej únie vo vzťahu k právnemu poriadku členského štátu (mutatis mutandis rozsudok Súdneho dvora z 22. februára 2022 sp. zn. C-430/2021, bod 50). Zásada prednosti práva Európskej únie nemá normatívny charakter (nevyplýva expressis verbis z primárneho práva Európskej únie). Táto zásada je výsledkom jurisdikcie Súdneho dvora vytvorenej pri výklade primárneho práva a sekundárneho práva Európskej únie. Nenormatívny charakter zásady prednosti práva Európskej únie potvrdzuje aj Vyhlásenie medzivládnej konferencie z 13. decembra 2007, ktorá prijala Lisabonskú zmluvu (vyhlásenie uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie pod č.		
--	--	--	--	--

		C2012/326/01 - ďalej len „vyhlásenie“). Sedemnásty bod vyhlásenia s názvom „Vyhlásenie o prednosti“ znie: „Konferencia pripomína, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie majú zmluvy a právo prijaté Úniou na základe zmlúv prednosť pred právom členských štátov za podmienok ustanovených v uvedenej judikatúre Súdneho dvora. Okrem toho sa konferencia rozhodla pripojiť k tomuto záverečnému aktu stanovisko Právneho servisu Rady o prednosti, ktoré sa nachádza v dokumente 11197/07 (JUR 260): „Stanovisko Právneho servisu Rady z 22. júna 2007: Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že prednosť práva Spoločenstva je základnou zásadou tohto práva. Podľa Súdneho dvora táto zásada je obsiahnutá v osobitnom charaktere Európskeho spoločenstva. V čase vynesenia prvého rozsudku tejto ustálenej judikatúry [rozsudok z 15. júla 1964 č. 6/64 vo veci Costa/ENEL] sa v zmluve prednosť práva nespomínala. Dnes je situácia rovnaká. Skutočnosť, že zásada prednosti nebude uvedená v budúcej zmluve, žiadnym spôsobom nementí existenciu tejto zásady ani existujúcu judikatúru Súdneho dvora.“. Prvýkrát bola zásada prednosti práva Európskej únie interpretovaná v rozsudku Súdneho dvora z 15. júla 1964 vo veci C-6/1964. Citujem relevantné časti rozhodnutia Súdneho dvora: „...Zmluva EHS vytvorila svoj vlastný právny poriadok, nadobudnutím účinnosti Zmluvy sa tento právny poriadok stal súčasťou právnych poriadkov členských štátov a je záväzný pre ich súdy...Začlenenie ustanovení práva Spoločenstva do právneho poriadku jednotlivých členských štátov, všeobecnejšie textu a podstaty Zmluvy, má za následok to, že štáty nemôžu na základe reciprocity presadiť neskoršie jednostranné opatrenie,		
--	--	---	--	--

		ktoré je v rozpore s nimi prijatým právnym poriadkom. Takéto opatrenie nemôže byť preto záväzné a účinné pre uvedený právny poriadok...Prednostné postavenie práva Spoločenstva je potvrdené článkom 189, v zmysle ktorého „nariadenie je záväzné vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch“...právu prameniacemu zo Zmluvy ako nezávislého zdroja práva, nemožno teda z dôvodu jeho špecifickej a jedinečnej povahy odporovať na základe vnútroštátneho právneho predpisu cestou súdnych orgánov bez toho, aby nestratilo svoj komunitárny charakter a aby nebol spochybnený právny základ samotného Spoločenstva...Presun práv a povinností vyplývajúcich z ustanovení zmluvy z vnútroštátneho právneho poriadku štátov v prospech právneho poriadku Spoločenstva teda spôsobuje konečné obmedzenie ich zvrchovaných práv, ktoré nemôžu byť zrušené neskorším jednostranným právnym aktom nezlučiteľným s pojmom Spoločenstva...” Zásada prednosti práva Európskej únie bola predmetom interpretácie aj v ďalších veciach prejednávaných Súdny dvorom, napríklad: A. Vo veci Internationale Handelsgesellschaft (rozsudok zo 17. decembra 1970 sp. zn. C-11/1970) Súdny dvor judikoval, že platnosť a účinky právneho aktu Európskej únie nemôžu byť dotknuté námietkou, že je v rozpore so základnými právami zaručenými ústavou členského štátu alebo s jej štrukturálnymi princípmi. Týmto rozhodnutím Súdny dvor zásadne posilnil uplatňovanie práva Európskej únie na území členských štátov, ktoré má prednosť aj pred ústavou, resp. ústavnými normami členských štátov, ak sú s ním v rozpore (citácia jednotlivých		
--	--	--	--	--

	častí rozsudku nie je uvedená z dôvodu uverejnenia rozhodnutia na webovom portáli Súdneho dvora len v cudzojazyčnej verzii). B. Vo veci Simmenthal (rozsudok z 9. marca 1978 sp. zn. C-106/1977) Súdny dvor judikoval, že „...Priama uplatniteľnosť, o ktorú ide v tomto prípade, znamená, že predpisy práva Spoločenstva musia byť plne účinné a aplikované jednotným spôsobom vo všetkých členských štátoch odo dňa nadobudnutia účinnosti a počas celej doby trvania ich platnosti (bod 14)...každý vnútroštátny súd, ktorému bolo v rámci jeho právomoci predložené podanie, je povinný v plnej miere aplikovať právo Spoločenstva a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva jednotlivcom, pričom musí prípadne neaplikovať akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je s ním v rozpore, bez ohľadu na to, či bolo prijaté skôr alebo neskôr ako predpis Spoločenstva (bod 21)...vnútroštátny súd, ktorý v rámci svojej právomoci aplikuje ustanovenia práva Spoločenstva, je povinný zabezpečiť plný účinok týchto noriem a z vlastnej úradnej moci neuplatní každé vnútroštátne ustanovenie, hoci by išlo o neskoršie ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, bez toho, aby musel najprv žiadať alebo čakať na jeho zrušenie legislatívnou cestou alebo iným ústavným postupom (bod 24).“ C. Vo veci Küçükdeveci (rozsudok z 19. januára 2010 sp. zn. C-555/2007) Súdny dvor konštatoval, že „...v prípade ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré patrí do pôsobnosti práva Únie, ktoré vnútroštátny súd považuje za nezlučiteľné s touto zásadou a u ktorého je výklad v súlade s ňou nemožný, vnútroštátny súd musí vylúčiť použitie takého ustanovenia bez toho, aby bol povinný najskôr položiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru		
--	---	--	--

		alebo aby sa mu v jej položení bránilo (bod 53)...V zmysle zásady prednosti práva Únie, ktorá sa vzťahuje aj na zásadu zákazu diskriminácie na základe veku, totiž vnútroštátna právna úprava, ktorá je v rozpore s právom Únie a patrí do rozsahu jeho pôsobnosti, musí zostať neuplatnená (pozri v tomto zmysle rozsudok Mangold, už citovaný, bod 77).“ Podstatou zásady prednosti práva Európskej únie je, že vo vzťahu k právnemu poriadku členského štátu vyjadruje aplikačnú relevanciu a prednosť práva Európskej únie. Podmienkou sine qua non na uplatnenie aplikačnej prednosti práva Európskej únie je: 1. vykonávanie práva Európskej únie zo strany členského štátu, 2. priamy účinok a uplatniteľnosť práva Európskej únie (mutatis mutandis rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2010 sp. zn. C-409/200, body 53 a 54; rozsudok Súdneho dvora z 22. februára 2022 sp. zn. C-430/2021, bod 53 a rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2023 sp. zn. C-204/2021, bod 228). Členský štát vykonáva právo Európskej únie, ak prijme vnútroštátne opatrenia na základe prameňov práva Európskej únie [na základe primárneho práva (Zmluva o Európskej únii, Zmluva o fungovaní Európskej únie a Charta základných práv Európskej únie – ide o medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky; pozri aj čl. 6 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii) a sekundárneho práva Európskej únie (nariadenia a smernice podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Ide o právne záväzné akty podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky)] v oblasti, v ktorej Európska únia na základe zásady prenesenej právomoci (pozri čl. 5 Zmluvy o		
--	--	--	--	--

		Európskej únii) vykonáva: - výlučnú právomoc (podľa čl. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ide o tieto oblasti: colná únia; ustanovenie pravidiel hospodárskej súťaže potrebných na fungovanie vnútorného trhu; menová politika pre členské štáty, ktorých menou je euro; ochrana morských biologických zdrojov v rámci spoločnej politiky rybného hospodárstva a spoločná obchodná politika), - spoločnú právomoc (podľa čl. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ide o tieto oblasti: vnútorný trh; sociálna politika, pokiaľ ide o aspekty vymedzené v tejto zmluve; hospodárska, sociálna a územná súdržnosť; poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo s výnimkou ochrany morských biologických zdrojov; životné prostredie; ochrana spotrebiteľa; doprava; transeurópske siete; energetika; priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a spoločné otázky bezpečnosti v záležitostiach verejného zdravia, pokiaľ ide o aspekty vymedzené v tejto zmluve) a tieto opatrenia prostredníctvom orgánov verejnej moci uplatňuje v aplikačnej praxi (mutatis mutandis uznesenie Súdneho dvora z 1. marca 2011 vo veci C-457/09, body 23 až 25, pozri aj čl. 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie). V prípade, ak ide o podpornú právomoc Európskej únie (pri výkone tejto právomoci môže Európska únia zasiahnuť len prostredníctvom činností, ktorými podporuje, koordinuje alebo dopĺňa činnosti členských štátov; v právne záväzných aktoch Európskej únie sa nesmie vyžadovať harmonizácia právnych predpisov členských štátov), členský štát nevykonáva právo Európskej únie, ale v oblastiach ustanovených v čl. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vykonáva výlučnú právomoc a prostredníctvom orgánov verejnej moci uplatňuje v aplikačnej		
--	--	---	--	--

		praxi prednostne národný ústavný systém vytvorený vlastným zákonodarcom. Ide o oblasť ochrany a zlepšovania zdravia ľudí, priemyslu, kultúry, cestovného ruchu, vzdelávania, odborného vzdelávania, mládeže a športu, civilnej ochrany a administratívnej spolupráce. Vykonávanie práva Európskej únie zo strany Slovenskej republiky ako členského štátu a zásada prednosti práva Európskej únie boli opakovane predmetom jurisdikcie Ústavného súdu Slovenskej republiky (mutatis mutandis nález z 26. januára 2011 sp. zn. PL. ÚS 3/2009, s. 76 až 81, nález z 29. apríla 2015 sp. zn. PL. ÚS 10/2014, body 62 až 64, nález z 10. novembra 2021 sp. zn. PL. ÚS 25/2019, body 29 až 31, nález z 15. marca 2023 sp. zn. PL. ÚS 15/2020, body 19 až 23 a nález z 13. decembra 2023 sp. zn. PL. ÚS 17/2022, body 91 až 93). Predmet navrhnutej legislatívnej zmeny Ústavy Slovenskej republiky (novelizáčné body 5 až 9) patrí do oblasti, v ktorej Slovenská republika ako členský štát Európskej únie nevykonáva právo Európskej únie, ale vykonáva výlučnú právomoc a prostredníctvom orgánov verejnej moci uplatňuje v aplikačnej praxi prednostne národný ústavný systém vytvorený vlastným zákonodarcom. So zreteľom na uvedené skutočnosti odporúčame uviesť znenie čl. 7 ods. 2, 5 a ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky v navrhovanom znení.		
HFI Inštitút pre ľudské práva a	O	Čl. Čl. 41 ods. 6 zásadná pripomienka Text: „(6) Rodičia majú právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu.“	ČA	Predkladateľ sa rozhodol doplniť navrhované ustanovenie čl. 41 ods.

rodinnú politiku, o.z.	navrhujeme nahradiť textom: „(6) Školy a iné výchovno-vzdelávacie zariadenia sú povinné rešpektovať právo rodičov na zabezpečenie výchovy detí v súlade s ich vlastným filozofickým a náboženským presvedčením. Školy a iné výchovno-vzdelávacie zariadenia sú povinné vyžiadať si informovaný súhlas rodiča vždy, ak sa má výchova a vzdelávanie týkať oblasti sexuálneho správania.“ Odôvodnenie: Navrhovanú formuláciu považujeme za nevhodnú z viacerých dôvodov. 1. Rodičia majú právo vychovávať deti v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením, a to bez ohľadu na to, čo obsahuje štátny výchovno-vzdelávací program. Toto právo je ukotvené v Článku 2 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ľudských právach z marca 1952, v Článku 14 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie, v Čl. 4 a § 30 ods. 1 Zákona o rodine, základ pre toto právo sa nachádza v Článku 41 ods. 4 prvá veta Ústavy SR a podobne je toto právo ukotvené aj v Článku 13 ods. 3 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Z pohľadu tohto práva je irelevantné, aký je obsah akéhokoľvek štátneho či iného vzdelávacieho programu, a rodičia majú právo na výchovu detí v súlade so svojím presvedčením bez ohľadu na obsah akéhokoľvek programu. Z pohľadu rodičovských práv je formulácia obsiahnutá v týchto dohovoroch a Zákone o rodine štandardná a poskytuje rodičom príslušné výchovné práva bez ohľadu na aktuálne znenie štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Preto navrhujeme, aby bola do ústavy prijať radšej formulácia: „Školy a iné	6 o vetu v znení: "Výchovu a vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu."
-----------------------------------	--	--

		výchovno-vzdelávacie zariadenia sú povinné rešpektovať právo rodičov na zabezpečenie výchovy detí v súlade s ich vlastným filozofickým a náboženským presvedčením.“ 2. Pri navrhovanej formulácii hrozí, že bude vykladaná zužujúco, a teda že možnosti rodičov rozhodovať o výchove na škole sa zúžia len na oblasti, ktoré idú nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu, čo by odporovalo rodičovským právam. Celý prístup formulovania rodičovských práv s odkazom na obsah výchovno-vzdelávacieho programu považujeme za nevhodný aj z dôvodu jeho nepoužiteľnosti pre rodičov. Ak nejaká škola, alebo progresívny hosť na škole bude chcieť deťom prezentovať názory, s ktorými by mali rodičia problém, celkom iste sa bude odvolávať na niektorú vážnu odrážku štátneho výchovno-vzdelávacieho programu, alebo školského výchovno-vzdelávacieho programu, napríklad k potrebe viesť deti k ľudským právam, alebo k tolerancii, inklúzii a podobne. Pod tieto široké pojmy sa dá skryť prakticky čokoľvek. Príslušná škola, pedagóg alebo externista rodičom povie, že nimi poskytovaná výchova je v súlade s ústavou a štátnym výchovno-vzdelávacím programom, a odmietne potrebu informovaného súhlasu rodičov. Takýto mechanizmus je z pohľadu rodiča a jeho efektívneho výkonu práv nepoužiteľný. 3. Sme presvedčení, že ústava by nemala obsahovať odkaz na štátny výchovno-vzdelávací program. Ide o dokument, ktorý je ľahko meniteľný akýmkoľvek ministrom školstva, neschvaľuje ho parlament, a ktorýkoľvek ďalší minister môže tento dokument naplniť progresivistickými témami. Takýto dokument by podľa nás nemal mať oporu v ústave, aby sa nezvyšovala		
--	--	--	--	--

		jeho váha a relevantnosť na ústavnú úroveň, keďže ide o dokument ktorý je ľahko zmeniteľný aj bez spoločenskej podpory. 4. V hodnejšia by bola taká formulácia, podľa ktorej by sa vždy vopred vyžadoval informovaný súhlas rodičov v prípade výchovy a vzdelávania v oblasti sexuálneho správania, keďže práve toto je oblasť, kde sa moderné ideológie snažia podsúvať svoje názory celej spoločnosti neraz aj bez vedomia a súhlasu rodičov. Navrhujeme formuláciu: „Školy a iné výchovno-vzdelávacie zariadenia sú povinné vyžiadať si informovaný súhlas rodiča vždy, ak sa má výchova a vzdelávanie týkať oblasti sexuálneho správania.“ Táto pripomienka je zásadná.		
HFI Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.	O	Čl. Čl. 42 ods. 2 zásadná pripomienka Navrhujeme vypustiť text: „(2) Štátny výchovno-vzdelávací program musí byť v súlade s touto ústavou.“. Odôvodnenie: Ústava by nemala obsahovať odkaz na štátny výchovno-vzdelávací program. Ide o dokument, ktorý je ľahko meniteľný akýmkoľvek ministrom školstva, neschvaľuje ho parlament, a ktorýkoľvek ďalší minister môže tento dokument naplniť progresivistickými témami. Takýto dokument by podľa nás nemal mať oporu v ústave, aby sa nezvyšovala jeho váha a relevantnosť na ústavnú úroveň, keďže ide o dokument ktorý je ľahko zmeniteľný aj bez spoločenskej podpory. Hoci zdieľame názor, že štátny výchovno-vzdelávací program by mal byť v súlade s ústavou, takáto formulácia je (okrem jej možnej škodlivosti, o ktorej sme písali vyššie) aj nepraktická.	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.

		Kto bude garantovať, že obsah štátneho výchovno-vzdelávacieho programu bude v súlade s ústavou? Bude tento dokument pravidelne posudzovať ústavný súd? Alebo ústavnoprávny výbor NR SR? V praxi bude záležať na ministrovi školstva, čo do štátneho výchovno-vzdelávacieho programu umiestni, čo nepovažujeme za žiadnu garanciu. Zvyšovanie váhy štátneho výchovno-vzdelávacieho programu (teda dokumentu meniteľného ktorýmkoľvek ministrom školstva) na ústavnú úroveň považujeme za nebezpečné. Táto pripomienka je zásadná.		
HFI Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.	O	Čl. Čl. 52a zásadná pripomienka Text: „(1) Slovenská republika uznáva len pohlavie muža a ženy. (2) Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.“, navrhujeme nahradiť textom: „(1) Slovenská republika uznáva len dve pohlavia, a to mužské a ženské, ktoré sú dané biologicky. (2) Ak pohlavie osoby nebolo správne zapísané, údaj o pohlaví sa opraví na základe lekárskeho posudku preukazujúceho pohlavie genetickým testom.“. Odôvodnenie: Prvý odsek je pravdivý, a tak ho považujeme za vhodný. Avšak za skutočný prínos v boji proti progresivizmu by sme považovali jednoznačné (explicitné) definovanie pohlavia ako biologickej reality. Ostatne, takto chápe ústava pohlavie už dnes, avšak bez toho, aby to bolo explicitne vyjadrené. Navrhujeme preto formuláciu: „(1) Slovenská republika uznáva len dve pohlavia, a to mužské a ženské, ktoré sú dané biologicky.“ Prípadne je možné mužské a ženské pohlavie priamo definovať	A	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.

		biologicky, podobne ako to spravil napr. prezident Trump v USA v tomto exekutívnom nariadení: https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/defending-women-from-gender-ideology-extremism-and-restoring-biological-truth-to-the-federal-government/ Odsek 2 navrhovaného článku 52a však považujeme za neprípustný. Nesúhlasíme s tým, aby sa priamo do ústavy zavádzala možnosť zmeny pohlavia. Pohlavie sa nedá zmeniť a ústava by takúto nepravdu nemala obsahovať. Zásadne namietame proti tomu, aby sa slovné spojenie „pohlavie možno zmeniť“ dopĺňalo do ústavy. V dôvodovej správe sa k tejto otázke uvádza relevantné tvrdenie: „Môže ísť napríklad o situácie, kedy bolo pohlavie osoby pri narodení určené nesprávne a následne bolo správne určené na základe genetického testu.“ Navrhujeme, aby sa práve tento prístup uviedol priamo do ústavy, napríklad takouto formuláciou odseku 2: „(2) Ak pohlavie osoby nebolo správne zapísané, údaj o pohlaví sa opraví na základe lekárskeho posudku preukazujúceho pohlavie genetickým testom.“ Takáto formulácia je jednoznačná v tom, že nejde o žiadnu zmenu pohlavia, ale o úpravu údajov, ktorý bol nesprávne zapísaný. Nesprávny zápis môže nastať napr. pri nesprávnom určení pohlavia pri narodení dieťaťa, kedy nie sú zreteľne vyvinuté pohlavné orgány, alebo môže dôjsť k inej chybe. Ale k nesprávne zapísanému mohlo dôjsť aj napr. na základe tzv. tranzície , alebo tzv. zmeny pohlavia podľa doteraz platnej		
--	--	--	--	--

		legislatívy. Neraz sa stane, že takáto osoba ľutuje úradný prepis pohlavia, a chce si dať zapísať svoje skutočné pohlavie. Nami navrhovaná formulácia by to umožnila. Ďalší problém s formuláciou, podľa ktorej možno pohlavie zmeniť zo závažných dôvodov je ten, že nie je zrejmé, čo sa tými závažnými dôvodmi má myslieť. Prípadná progresívna vláda by za takéto „závažné“ dôvody považovala zrejme čokoľvek, čo by od nich požadovala LGBT lobby. Predloženým návrhom sa veci len zhoršia, pretože právo na tzv. „zmenu pohlavia“ by sa zaviedlo priamo do ústavy a moc rozhodovať o tom, kedy bude dovoľená, dáme do rúk akejkol'vek ďalšej vláde, resp. úzkej skupine sudcov, ktorí (ako to čoraz častejšie vidieť na rozhodovacej činnosti európskych súdov) neberú ohľad na vôľu ľudu a normotvorcu. Táto pripomienka je zásadná.		
HFI Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.	O	Čl. Čl. 2 ods. 2, Čl. 7 Ustanovenia Čl. 2 ods. 2, Čl. 7 ods. 2, Čl. 7 ods. 5 a Čl. 41 ods. 4, ktoré upravujú prednosť ústavy a podrobnejšiu úpravu osvojenia podporujeme. Odôvodnenie: Nové ustanovenia, ktoré majú za cieľ posilniť postavenie ústavy ako najsilnejšieho predpisu, považujeme za správny krok. Taktiež ukotvenie do ústavy tých ustanovení zákona o rodine, ktoré upravujú okruh osôb oprávnených osvojiť si dieťa, považujeme za vhodné, pretože nás bude chrániť pred zmenou zákona, ktorá by chcela zaviesť napríklad adopcie pámi rovnakého pohlavia. Súčasne chceme upozorniť na nesprávnu prax, že v procese	A	

		osvojenia je ignorovaná zákonná úprava, ktorá hovorí o tom, že jednotlivci si môže dieťa osvojiť len výnimočne, pričom sa nepreukazuje, či sú splnené nejaké osobitné dôvody, pre ktoré dieťa nie je umiestnené do kompletnej rodiny s otcom a matkou, ale je zverené jednotlivcovi. Takéto preverenie by malo nastať ešte pred prvým kontaktom dieťaťa s potenciálnym osvojiteľom a mal by ho teda zabezpečiť Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý to však nerobí.		
KBS Konferencia biskupov Slovenska	Z	bod 2. čl. 2 ods. 2 V článku I v bode 2. vlastného materiálu: návrh Ústavný zákon z ... 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov navrhujeme doplniť na konci čl. 7 odsek 2 doplniť vetu, ktorá znie: „Právomoci v otázkach kultúrno-etického charakteru, ktorými sú ochrana života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po prirodzenú smrť, ochrana rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti, ako i rozhodovanie o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania, sú vo výlučnej právomoci Slovenskej republiky.“ Odôvodnenie: Vítame snahu o posilnenie postavenia Ústavy SR ako právneho predpisu najvyššej právnej sily v SR. V čl. 7 ods. 2 Ústavy SR zároveň navrhujeme doplniť aj úpravu princípu zvrchovanosti SR v kultúrno-etických otázkach a ustanoviť, že Slovenská republika si v týchto otázkach ponecháva výlučnú právomoc. Predmetné okruhy navrhujeme do Ústavy SR aj bližšie zadefinovať, pričom konkrétne ide o ochranu života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po prirodzenú smrť, ochranu rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti,	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života,

		ako i rozhodovanie o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania. Odvolávame sa pritom na článok 4 Zmluvy o Európskej únii (ktorý uvádza aj Dôvodová správa), podľa ktorého sa neuplatňuje zásada prednosti v oblastiach, v ktorých členské štáty nepreniesli na EÚ svoje právomoci. Ako podklad odporúčame použiť textáciu uvedenú v Deklarácii NR SR o zvrchovanosti členských štátov EÚ a štátov kandidujúcich na členstvo v EÚ v kultúrno-etických otázkach schválenú NR SR uznesením z 30. januára 2002 č. 1853. K tomu pozri: https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/dokumenty/vyhlasenia.		manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 4. marca 2025. Rozpor odstránený.
KBS Konferencia biskupov Slovenska	Z	bod 6 čl. 41 nový ods. 6 V článku I vlastného materiálu návrh Ústavný zákon z ... 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov navrhujeme vypustiť bod 6., ktorý ustanovuje:	N	Predkladateľ doplnil navrhované znenie ustanovenie čl. 41 ods. 6 o vetu v znení: "Výchovu a

	„Rodičia majú právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu.“. Odôvodnenie: žiadame vypustiť návrh ustanovenia, podľa ktorého by mali mať rodičia právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami IBA v prípade, ak je NAD RÁMEC štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Navrhované ustanovenie je v kolízii s už existujúcim ustanovením Ústavy SR (Čl. 41 ods. 4 prvá veta), podľa ktorého je starostlivosť o deti a ich výchova právom rodičov. A zároveň je v rozpore s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Dodatkový protokol článok 2 Právo na vzdelanie), ktorý ustanovuje, že: „Nikomu nemožno odoprieť právo na vzdelanie. Pri výkone akýchkoľvek funkcií v oblasti výchovy a výučby, ktoré štát vykonáva, bude rešpektovať právo rodičov zabezpečovať túto výchovu a vzdelanie v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.“ Rodičia majú mať zo strany štátu zabezpečené právo rozhodovať o účasti/neúčasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je v rozpore s ich morálnymi hodnotami. A to konkrétne najmä v oblastiach ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po prirodzenú smrť, ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti. Navrhovaná úprava toto právo výrazne obmedzí. Ani navrhované ustanovenie v bode 8., čl. 42 ods. 2 o tom, že štátny výchovno-vzdelávací program musí byť v súlade s Ústavou SR, nepovažujeme za dostatočnú záruku pre rodičov, na zabezpečenie rešpektovania ich rodičovských práv pri výchove a vzdelávaní na školách.	vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu." Rozporové konanie s pripomienkujúcim subjektom sa uskutočnilo 4. marca 2025. Napriek zmene ustanovenia čl. 41 ods. 6 Konferencia biskupov Slovenska trvá na svojej pripomienke, respektíve požaduje rozsah dopĺňanej vety rozšíriť. Rozpor trvá.
--	---	---

KBS Konferencia biskupov Slovenska	Z	bod 9. čl. 52a ods. 1 V článku I v bode 9. vlastného materiálu návrh Ústavný zákon z ... 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov navrhujeme Čl. 52a odsek 1 preformulovať nasledovne: „Slovenská republika uznáva existenciu iba dvoch pohlaví definovaných biologicky, a to muža a ženy. “ Odôvodnenie: Súhlasíme so zakotvením existencie dvoch pohlaví, pričom navrhujeme túto úpravu bližšie špecifikovať s odkazom na biologickú realitu o pohlaví, bez ohľadu na subjektívne vnímanie osoby, či sebaidentifikáciu. Aby sa dosiahol úmysel predkladateľa, navrhujeme v Ústave SR priamo upraviť, že Slovenská republika rešpektuje biologické zákony o objektívnej existencii biologicky jasne definovaných dvoch pohlaviach: muža a ženy. Rešpektovanie existencie dvoch pohlaví, muža a ženy je nevyhnutné z dôvodu naplnenia účelu manželstva, zabezpečenia reprodukcie novej ľudskej generácie a ochrany ženy v tehotenstve a materstve. Bližšie odkazujeme na odôvodnenie pripomienky k článku I bod 9. Pri precizovaní textu odporúčame inšpirovať sa napríklad aj definíciou: “Female” means a person belonging, at conception, to the sex that produces the large reproductive cell. “Male” means a person belonging, at conception, to the sex that produces the small reproductive cell. (dostupné na: https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/defending-women-from-gender-ideology-extremism-and-restoring-biological-truth-to-the-federal-government/?utm_campaign=problemove-casti-novely-ustavy-	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení. Rozporové konanie sa uskutočnilo 4. marca 2025. Rozpor trvá.
--	-----------------	--	-----------------	---

		trumpov-boj-proti-gender-ideologii-povinna-skolka-od-troch-rokov&utm_medium=email&utm_source=eDirect). Uvedené definície vychádzajú z biologickej reality o človeku, ktorej základ je v reprodukci.		
KBS Konferencia biskupov Slovenska	Z	bod 9. čl. 52a odsek 2 V článku I v bode 9. vlastného materiálu návrh Ústavný zákon z ... 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov navrhujeme vypustiť Čl. 52a odsek 2, ktorý obsahuje úpravu: "Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon." Odôvodnenie: Žiadame z návrhu vypustiť Čl. 52a odsek 2, ktorý obsahuje text, že pohlavie je možné zmeniť. Odmietame inštitút zmeny pohlavia z dôvodu, že predmetná agenda nie je v Slovenskej republike medicínsky ani právne vyriešená. Už samotný pojem "zmena pohlavia" považujeme za nekorektný, nakoľko z medicínskeho hľadiska ide iba o plastickú operáciu - úpravu sekundárnych pohlavných znakov doprevádzanú užívaním hormonálnych prípravkov. Z biologickej ženy sa nestane muž, z biologického muža sa nestane žena. Zároveň poukazujeme na skutočnosť, že tieto procesy sú veľmi často sprevádzané psychiatricko-psychologickými problémami, ktoré spravidla zneschopňujú dotyčnú osobu na správne rozhodnutie v tak závažnej veci. Už doterajšia právna úprava ohľadom „zmeny pohlavia“ neberie do úvahy dopady na konzistenciu právneho systému ako celku, na princípy právnej istoty a nijako nerieši dopady na práva a oprávnené záujmy tretích strán v dotknutých oblastiach. Štátna evidencia, ktorej odôvodnenou požiadavkou je aj poznanie objektívneho biologického pohlavia danej osoby bola	A	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený. Rozpor odstránený.

		právne nekonceptčne pozmenená už v čase, keď umožnila zápis zmeny pohlavia do matrik. Štát potrebuje poznať skutočné biologické pohlavie danej osoby, napríklad na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti a preplácania výkonov zdravotného poistenia špecificky pre mužov alebo ženy; z dôvodu evidencie osôb v prípade spáchania trestného činu; zaradenie do výkonu väzby a výkon trestu pre mužov a ženy zvlášť, a pod.. Vychádzajúc z článku 41 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky. Rovnako ženy nesmú byť zamestnávané prácami, ktoré by boli pre ne fyzicky neprimerané a prácami, ktoré škodia ich organizmu, najmä prácami, ktoré ohrozujú ich materské poslanie – v tomto prípade ide jednoznačne o biologický faktor, ktorý nie je možné zmeniť deklaráciou v dokladoch. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci rozdeľuje niektoré prípustné hodnoty celkovej fyzickej záťaže zamestnancov (mužov a žien, resp. chlapcov a dievčat), čo je dané genetickou predispozíciou a nie deklarováním. V súkromnoprávných vzťahoch potrebujú zamestnávateľia poznať skutočné pohlavie danej osoby na účely uplatňovania inštitútu materskej dovolenky, rodičovskej dovolenky, v prípadoch vykonávania osobnej prehliadky osoby príslušníkom PZ rovnakého pohlavia. Policajný zbor ako zamestnávateľ potrebuje poznať skutočné biologické pohlavie svojho zamestnanca. Pri prihlasovaní sa danej osoby na vysokú školu musí táto		
--	--	--	--	--

		vysoká škola poznať skutočné pohlavie danej osoby, a to najmä v prípade silových alebo iných skúšok fyzickej výkonnosti. (Biologický muž, ktorý by prípadne deklaroval ženské pohlavie, bude mať aj napriek hormonálnej liečbe neporovnateľnú fyzickú výhodu pred ženami. Môže ovplyvniť poradie uchádzačov na danú vysokú školu a tým vystaviť biologické ženy diskriminácii.) Pri uzatváraní manželstva majú snúbenci právo poznať svoj zdravotný stav a vychádzajúc z článku 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je manželstvo jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Manželstvo v Slovenskej republike je garantované medzi biologickým mužom a biologickou ženou, nakoľko účelom manželstva je potenciál na splodenie a výchovu detí. Cirkvi majú v súlade s primárnym právom EÚ (Zmluva o fungovaní EÚ - článok 17) garantované autonómne postavenie, a teda pri prijímaní uchádzača do seminára majú právo vyžadovať a poznať jeho skutočné biologické pohlavie. V neposlednom rade treba uviesť, že v prípade pohlavnej dysfórie je v určitých situáciách opodstatnené, ak štát (alebo zamestnávateľ) pozná zdravotný stav takejto osoby. Existencia diagnózy je zdravotný stav, ktorý musí daná osoba u seba rešpektovať, a v určitých prípadoch ju môže diskvalifikovať pre niektoré povolania; čo samé o sebe nepredstavuje diskrimináciu, ak ide o priamy súvis s daným povolaním. Napríklad požiadavky na zdravotnú spôsobilosť pilotov, Požiadavky na odbornú, zdravotnú, psychickú spôsobilosť na vedenie motorového vozidla, a podobne. Z tohto dôvodu je zrejmé, že nie je možné, aby objektívna diagnóza, ktorá má svoje dôsledky v tom, že daná osoba predstiera pred spoločnosťou, že je iné pohlavie, ako má		
--	--	---	--	--

		geneticky zakódované, spôsobovala celý rad zásahov do práv a oprávnených záujmov tretích osôb ako aj štátu. V danom prípade musí osoba strpieť zásah do svojich súkromných práv, keďže svojim konaním zasahuje do práv a oprávnených záujmov iných. S ohľadom na už uvedené nie je dostatočné odôvodnenie ani to, že existencia zápisu zmeny deklarovaného pohlavia už je povolená v určitých zákonoch, keďže neboli adekvátne k tomu upravené právne situácie opísané vyššie a teda právny systém negarantuje právnu istotu pre tretie osoby, ktoré môžu byť v dôsledku zmeneného zápisu deklarovaného pohlavia, dotknuté. V prípade, ak mal predkladateľ na mysli situácie uvedené v Dôvodovej správe, kedy bolo pohlavie osoby (pri narodení) určené nesprávne a následne bolo správne určené na základe genetického testu, je potrebné do Ústavy SR zakotviť práve tejto skutočnosti zodpovedajúcu textáciu. Pokiaľ ide o riešenie situácie, ak osoba zažíva nesúlad so svojím biologickým pohlavím, je nevyhnutné jej poskytnúť odbornú dlhodobú (minimálne v trvaní 1 roka) a intenzívnu (minimálne 1x za týždeň) starostlivosť odborného psychoterapeutického sprevádzania. Takýto postup navrhujú pri starostlivosti o osoby zažívajúce nesúlad s biologickým pohlavím odborníci na duševné zdravie napríklad: v Českej republike (k tomu pozri: https://www.psychosom.cz/psychosom/vydani-1-2-2019/704-teorie-1-2019), vo Fínskom kráľovstve (k tomu pozri: https://palveluvalikoima.fi/documents/1237350/22895008/Summary_minors_en.pdf/aaf9a6e7-b970-9de9-165c-abadfae46f2e/Summary_minors_en.pdf), prípadne Európska spoločnosť pre detskú a adolescentnú psychiatriu (dostupné na: https://www.sgkjpp.ch/fileadmin/SGKJPP/user_upload/documen		
--	--	---	--	--

		ts/Radobuljac_ESCAPStatementGenderdysphoria_2024.pdf) odporučila poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, aby nepropagovali experimentálne a zbytočne invazívne liečby s nepreukázanými psychosociálnymi účinkami, a dodržiavali zásadu „primum-nil-nocere“. Nedávne prehľadové práce z trans medicíny zdôraznili, že výskum prínosov a poškodení gonádovej supresie a opačných pohlavných hormónov u detí a dospievajúcich s rodovou dysfóriou má významné koncepčné a metodologické nedostatky, dôkazy o výhodách týchto liečebných postupov sú veľmi obmedzené a chýbajú primerané a zmysluplné dlhodobé štúdie.		
KBS Konferencia biskupov Slovenska	Z	nový bod V článku I vlastného materiálu návrh Ústavný zákon z ... 2025, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov navrhujeme vložiť nový bod (prípadne ustanovenie zaradiť v rámci navrhovaného čl. 52a) s nasledovným znením: „Rod sa rozumie vo význame pôvod, zrod, s odkazom na predkov a potomkov, na líniu rodu.“ Odôvodnenie: Do Ústavy SR navrhujeme zakotviť okrem vysvetlenia pojmu pohlavie aj vysvetlenie pojmu rod, z dôvodu potreby vyriešenia problematiky tzv. rodovej terminológie, ktorá presahuje zo sekundárnych právnych aktov EÚ, právnych úprav iných členských štátov, resp. zo zahraničia. Predmetná teória má snahu používať pojem pohlavie (z angl. sex) aj pojem rod (z angl. gender), a zároveň oddeľovať pojem rod od biologického pohlavia, čím zasahuje do otázok týkajúcich sa národnej identity, o ktorých neexistuje všeobecná zhoda v Slovenskej republike.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 4. marca 2025. Rozpor trvá.

		Ústava SR (vo výpočte diskriminačných dôvodov) používa pojem „rod“ ako aj pojem „pohlavie“, pričom pojem „rod“ uvedený v Ústave SR neodkazuje na kategóriu „žien a mužov“, keďže žena a muž sú kategórie pohlavia. Výslovným zakotvením definície pojmov (či už pohlavie alebo rod) v Ústave SR sa dosiahne stav, v ktorom budú pojmy v súlade s primárnym právom EÚ (Zmluva o EÚ, Zmluva o fungovaní EÚ, Charta základných práv EÚ), ktorých základnou hodnotou EÚ je rovnosť medzi ženami a mužmi, ako kategóriami pohlavia a ktoré používajú právne záväzné a jednoznačné formulácie. Pojem „rod“, resp. „rodový“ v kontexte kategórií pohlavia – ženy a muži nie je ani v súlade s Ústavou SR a záväznými základnými ľudskoprávnymi dokumentami, ktorými je SR viazaná, ktoré nepoznajú pojem „gender“, ale používajú pojmy muži a ženy, ako kategórie pohlavia. Ako už bolo uvedené, Ústava SR používa pojem „rod“ v jeho obvyklom lingvistickom význame, ako je uvedené v Slovníku slovenského jazyka, teda s odkazom na predkov a potomkov, na líniu rodu, vo význame „pôvod, zrod“. Uvedený pojem je prevzatý z Všeobecnej deklarácie ľudských práv, v ktorej je použitý pojem „birth“ a nie pojem „gender“. Trestný zákon používa pojem „pôvod“, keď obsahuje osobitný motív spáchania trestného činu z „nenávisť voči skupine osôb alebo jednotlivcovi..., pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie“. Prípadne v § 130 ods. 7 písm. c) TZ obsahuje výpočet: „... voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie,...“. Pojem „rod“ z angl. gender sa nenachádza ani v zákone č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a		
--	--	---	--	--

		doplnení niektorých zákonov v platnom znení. V SR neexistuje konsenzus, aby sa používal, prípadne zavádzal do právnej úpravy nový pojem gender (ktorý sa častokrát nesprávne interpretuje ako sociologický konštrukt „rod“), alebo aby sa vytváral dvojité obsah pre pojem „rod“. Ak sa niektoré štáty v medzinárodnom priestore hlásia k zavedeniu sociálneho konštraktu „gender“, nevzniká z toho povinnosť ďalším štátom, aby predmetnú prax iných štátov akceptovali. Pre chybné používanie pojmu nemôže byť dôvodom argument, že určité dokumenty v právnom poriadku SR, prípadne sekundárne právne akty EÚ v (nie všetkých) jazykových verziách používajú nekorektné právne pojmy, ktoré nie sú obsahovo v súlade s primárnym právom EÚ, resp. vnášajú jazykovú neprehľadnosť a nejednotnosť do právneho systému. Niektoré členské štáty prekladajú anglický pojem „gender“ ako pohlavie, „gender identity“ ako pohlavná identita a „gender-based violence“ ako „násilie páchané na základe pohlavia/násilie motivované pohlavím, atď. Slovenská republika uznáva a presadzuje rovnosť medzi mužmi a ženami, ako kategóriami pohlavia. Tzv. rodová terminológia oddeľuje pojem „rod“ od biologického pohlavia. V tejto súvislosti Národná rada Slovenskej republiky (viacnásobným hlasovaním) odmietla rodovú ideológiu v rámci postupu Slovenskej republiky, ktorý bol uplatnený v prípade riešenia otázky ratifikácie tzv. „Istanbulského dohovoru“. V nadväznosti na rozhodnutie NR SR uplatnila prezidentka Slovenskej republiky postup odoslaním listu Rade Európy, v ktorom informuje o tom, že SR sa nemôže stať zmluvnou stranou Istanbulského dohovoru obsahujúceho rodovú terminológiu, a že dohovor nebude prezidentkou ratifikovaný (k tomu pozri napríklad https://www.teraz.sk/najnovsie/brief-prezidentka-		
--	--	--	--	--

		informovala-radu-eur/450438-clanok.html , zobrazené 12.2.2025). Taktiež pojem „rodová rovnosť“ je právne neurčitý, nemá ustálenú právnu definíciu v slovenskom právnom poriadku a v medzinárodnom práve. Na Slovensku nedisponujeme zákonnou definíciou rodovej rovnosti, ani doposiaľ nemáme jej samostatnú právnu úpravu. K tomu pozri: https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/2019-19-Odborne-stanovisko-chranene-dovody-pohlavia-a-rodu.pdf (zobrazené 12.2.2025).		
KOZP Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím	O	Čl. 7 ods. 5 článku I. bod 3 návrhu ústavného zákona – Čl. 7 ods.5 Ústavy Slovenskej republiky Typ pripomienky: Zásadná pripomienka Text pripomienky: Pridávame sa k viacerým pripomienkujúcim subjektom, vrátane Najvyššieho súdu SR a Generálnej prokuratúry SR v tom smere, že navrhujeme novelizačný bod v navrhovanom znení vypustiť. Navrhované znenie má upraviť, aby medzinárodné zmluvy vrátane tých o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a vyhlásila v zbierke zákonov, nemali prednosť pred zákonmi, ak sú v rozpore s touto ústavou. Medzi takéto medzinárodné zmluvy patrí aj Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý upravuje množstvo záväzkov štátu na ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím, ktoré presahujú rámce aktuálne platných zákonov ale aj rozsah základných práv a slobôd zaručených Ústavou SR, a teda oporu pre ich napĺňanie máme výlučne v Dohovore o právach osôb so zdravotným postihnutím. Navrhované obmedzenie platnosti ratifikovaných medzinárodných zmlúv je	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúro-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a

		podľa nášho názoru možné vnímať ako výrazné oslabenie vymáhateľnosti záväzkov, ktoré sme ratifikáciou Dohovoru na ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím prevzali, keďže výklad jednotlivých článkov Ústavy SR, ktoré sa problematiky prednosti práva či protiústavnosti dotýkajú, sa môže stať zmätočný.		rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
KOZP Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím	O	nový Čl. 43a Podporujeme uzákonenie slovenského posunkového jazyka, ktorý je prirodzeným, samostatným a plnohodnotným jazykom spoločenstva slovenských posunkujúcich.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
MHSR Ministerstvo hospodárstva	O	K doložke vybraných vplyvov Odporúčame predkladateľovi v Doložke vybraných vplyvov v časti 5. Alternatívne riešenia doplniť alternatívne riešenia a/alebo nulový variant, v časti 8. Preskúmanie účelnosti doplniť dátum a	ČA	

Slovenskej republiky		kritéria hodnotenia účelnosti predkladaného materiálu, v časti 11. Kontakt na spracovateľa - doplniť telefonický kontakt, meno, priezvisko a funkciu kontaktnej osoby v Doložke vybraných vplyvov. Odôvodnenie: Odporúčame predkladateľovi doplniť údaje do Doložky vybraných vplyvov na základe Legislatívnych pravidiel vlády, Čl. 17. „Náležitosti návrhu zákona predkladaného na pripomienkové konanie“.		
MINCRS Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky	O	K doložke zlučiteľnosti V doložke zlučiteľnosti odporúčame zvážiť, či predmet návrhu ústavného zákona uvedený v čl. 7 ods. 2 a 5 nie je obsiahnutý napr. v rozsudku Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci Simmenthal (rozsudok z 9. marca 1978, Simmenthal) pojednávajúcim o zásade prednosti práva Európskeho spoločenstva.	A	
MIRRI SR Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky	O	K vlastnému materiálu, prvému novelizačnému bodu. Prvý novelizačný bod vlastného materiálu odporúčame primerane upraviť podľa odôvodnenia. ODÔVODNENIE: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky upozorňuje predkladateľa, že predkladaným materiálom môže dochádzať k rozširovaniu princípu viazanosti právom, čo môže spôsobovať právnu neistotu adresátov práva pri rozhodovacej činnosti štátnych orgánov. Uvedené môže viesť až k právnej neistote či možnému poškodeniu adresáta, a to vzhľadom na neistú formuláciu rozsahu princípov a hodnôt Ústavy Slovenskej republiky. V tejto súvislosti na záver uvádzame, že princípy a hodnoty, ktoré nie sú explicitne vyjadrené, môžu byť štátnymi orgánmi vykladané voľne, rôzne a subjektívne, čo môže viesť k spochybneniu právnej istoty a princípu rovnakého postavenia pred zákonmi.	A	Prvý novelizačný bod bude vypustený.

MIRRI SR Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky	O	K vlastnému materiálu, druhému a tretiemu novelizačnému bodu. Druhý a tretí novelizačný bod vlastného materiálu odporúčame primerane upraviť podľa odôvodnenia. ODÔVODNENIE: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky rozumie zámeru predkladateľa posilniť hodnoty, z ktorých vychádza Ústava Slovenskej republiky, dovoľujeme si však upozorniť predkladateľa na skutočnosť, že prednosť práva Európskej únie je potrebné vnímať ako integrálnu súčasť právneho systému Európskej únie, ktorá predstavuje základný predpoklad pre jednotné a efektívne uplatňovanie práva Európskej únie v členských štátoch Európskej únie, a to bez rozdielov. Právny systém Európskej únie síce funguje na uvedenom princípe bez výslovného vyjadrenia v zakladajúcich zmluvách európskych spoločenstiev, avšak Súdny dvor Európskej únie deklaroval existenciu tohto princípu vo svojej judikatúre, a taktiež aj presadzuje uplatňovanie tohto princípu pri aplikovaní práva Európskej únie vnútroštátnymi orgánmi členských štátov.	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti
--	----------	--	--

				zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
MPSVRSR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	O	K Čl. I bodu 1 Odporúčame v Čl. I vypustiť bod 1. Odôvodnenie: V čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, tak ako uvádza predkladateľ v dôvodovej správe, je zakotvený princíp legality štátnej moci, ktorý je jedným zo základných princípov materiálneho právneho štátu a tvorí fundamentálnu podstatu právneho poriadku Slovenskej republiky. Toto ustanovenie patrí k „ústavným normám, ktoré majú zásadný význam pre spôsob uplatňovania celej Ústavy, dokonca až celého právneho poriadku SR. Od správnej interpretácie a aplikácie čl. 2 ods. 2 Ústavy závisí nielen riadne uplatňovanie Ústavy, ale dokonca existencia Slovenskej republiky ako materiálneho právneho štátu.“ (DRGONEC, Ján. Ústava Slovenskej republiky. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 272.). Zároveň možno súhlasiť s predkladateľom, že ústavný základ slovenského právneho poriadku zahŕňa okrem normatívneho textu Ústavy Slovenskej republiky aj ústavné princípy a ústavné	A	

		zásady, prostredníctvom ktorých je nevyhnutné normatívny text právnych predpisov vykladať. V právnej teórii, ale aj v judikatúre je súbor týchto zásad označovaný ako „materiálne jadro ústavy“. Nemožno však súhlasiť s predkladateľom, že existenciu uvedených princípov a zásad je nevyhnutné ukotviť v zásade legality štátnej moci. Máme za to, že zásada legality je postavená na prezumpcii poznania právnych predpisov publikovaných v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, a teda predpokladá tzv. písané právo, ku ktorému má každý prístup, a teda možnosť sa s ním oboznámiť a použiť primárne gramatický výklad právnej normy. Naproti tomu, princípy a zásady (materiálne jadro) sú často len vyvodzované z písaných právnych noriem, prípadne vychádzajú z tradície, kultúrnych a etických zvyklostí a podobne. Je teda zrejmé, že aplikácia materiálneho jadra nie je bežnou činnosťou subjektov aplikácie práva. Naopak, len celkom výnimočne je nevyhnutné rôznymi metódami právneho výkladu „nachádzať“ materiálne jadro ústavy tam, kde nepostačuje gramatické znenie právnej normy. Takýto mechanizmus dlhodobo funguje aj v slovenskom právnom systéme, keďže subjektom, ktorý nachádza materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky je najmä Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý svojou precedentálnou judikatúrou postupne nachádza jednotlivé prvky tohto jadra, bez ambície definovať materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky v jeho nemennej podobe. Na príklade princípu právneho štátu je možné uviesť, že tento bol už Ústavným súdom Slovenskej republiky viackrát interpretovaný, no ešte stále sa nedá hovoriť o ustálení vyčerpávajúcej definície. Súčasne poukazujeme na skutočnosť, že hodnoty, na rozdiel od primárneho práva Európskej únie (napr. čl. 2 Zmluvy o		
--	--	--	--	--

		Európskej únii), v texte Ústavy Slovenskej republiky nie sú upravené. Právne neurčitý pojem a hodnotová fluidita úpravy navrhovanej v rámci fundamentálneho princípu ukotveného v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, tak spochybňuje schopnosť naplnenia účelu právnej normy.		
MPSVRSR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	O	K Čl. I bodu 2 Odporúčame v Čl. I vypustiť bod 2. Odôvodnenie: Prednosť práva Európskej únie pred vnútroštátnym právom je jedným z princípov právneho poriadku Európskej únie. Doktrína, ktorá bola založená Súdny dvorom Európskej únie, vychádza z myšlienky jednotnej aplikácie práva Európskej únie a spočíva v jednotnosti dôsledkov normatívnych právnych aktov v celej Európskej únii. Súdny dvor Európskej únie judikoval, že platnosť a účinky právneho aktu Európskej únie nemôžu byť dotknuté námietkou, že je v rozpore so základnými právami zaručenými ústavou členského štátu alebo s jej štrukturálnymi princípmi. Rozhodovacia činnosť Súdneho dvora Európskej únie, ktorý sa opiera o zásadu jednotnej aplikácie práva Európskej únie vo všetkých členských štátoch na strane jednej a rozhodovacou činnosťou ústavných súdov jednotlivých členských štátov obhajujúcich princíp národnej suverenity vyplývajúci z nezameniteľného jadra ústavy na strane druhej, je snahou o nájdenie rovnováhy medzi národnou identitou jednotlivých členských štátov a jednotným uplatňovaním práva Európskej únie na celom jej území. Zastávame názor, že nachádzanie hranice prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnym právom je procesom dynamickým a doposiaľ v rámci členských štátov Európskej únie založený len na judikatórnom základe. Zavedenie priameho obmedzenia prednosti právne záväzných aktov Európskej únie do Ústavy Slovenskej republiky môže	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky,

	predstavovať obmedzenie integrácie práva Európskej únie, ku ktorej sa vstupom do Európskej únie Slovenská republika zaviazala. Považujeme za potrebné upozorniť, že predkladateľom navrhované doplnenie textu do Ústavy Slovenskej republiky môže viesť Európsku komisiu k začatiu konania o porušení povinnosti proti Slovenskej republike s cieľom ochrany prednosti práva Európskej únie. Predkladateľom navrhovaná úprava vylúčenia prednosti právne záväzných aktov Európskej únie, ak sú v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, môže byť nesúladná so záväzkami vyplývajúcimi zo Zmluvy o Európskej únii, ktorej zmluvnou stranou sa Slovenská republika stala na základe Zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii a Akte o podmienkach pristúpenia. Jedným z týchto záväzkov je aj prenesenie právomocí na Európsku úniu. Členské štáty Európskej únie preniesli časť svojich právomocí na Európsku úniu prostredníctvom zmlúv, ktoré zakladajú Európsku úniu (Zmluva o fungovaní Európskej únie, Zmluva o Európskej únii). Rovnako tak urobila aj Slovenská republika Zmluvou o pristúpení k Európskej únii. Tieto zmluvy majú vyššiu právnu silu než národné ústavy, pretože členské štáty sa dohodli, že budú dodržiavať pravidlá stanovené Európskou úniou. Tento prenos právomocí je základom fungovania Európskej únie a jeho dodržiavanie zabezpečuje prednosť práva Európskej únie. V článku 4 Zmluvy o Európskej únii je uvedený princíp lojality a spolupráce, ktorý zaväzuje členské štáty k dodržiavaniu záväzkov vyplývajúcich z práva Európskej únie. Z tohto princípu možno vyvodiť aj zásadu, že členské štáty nemôžu prijať právne predpisy, ktoré by bránili alebo obmedzovali	osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
--	---	--

		účinnosť a aplikáciu práva Európskej únie. Týmto spôsobom sa zabezpečuje, že právne akty Európskej únie budú účinné a budú mať prednosť pred národnými právnymi predpismi. Aj keď princíp prednosti nie je v Zmluve o Európskej únii priamo vyjadrený, vyplýva z interpretácie Zmluvy o Európskej únii v rámci judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozsudkoch jasne stanovil, že právo Európskej únie má prednosť pred národným právom členských štátov vrátane ich ústavného práva: - Costa v. ENEL (C-6/64): Tento rozsudok je základným rozhodnutím, ktoré stanovilo zásadu prednosti práva Európskej únie. Súdny dvor Európskej únie vyhlásil, že „právo Európskej únie je samostatným právnym poriadkom, ktorý má prednosť pred národnými právnymi predpismi členských štátov vrátane tých, ktoré majú ústavnú povahu“. - Simmenthal (C-106/77): Súdny dvor Európskej únie potvrdil, že „národné súdy musia uplatňovať právo Európskej únie v plnej miere, aj keď to znamená ignorovanie národného práva, ktoré by mu odporovalo bez toho, aby čakali na predchádzajúcu zmenu alebo zrušenie týchto predpisov“. - Internationale Handelsgesellschaft (C-11/70): Tento rozsudok zdôrazňuje, že právo Európskej únie má prednosť pred akýmkoľvek národným právom vrátane ústavných predpisov. Súdny dvor Európskej únie tak jasne potvrdil, že nie je možné uprednostniť národné ústavné predpisy pred právom Európskej únie, pretože právo Európskej únie je neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku členských štátov. - Lesoochránárske zoskupenie (C-240/09): Súdny dvor Európskej únie opäť zdôraznil, že právo Európskej únie má prednosť pred národnými právami a členské štáty musia zabezpečiť, aby ich právny poriadok neohrozil účinnosť práva		
--	--	--	--	--

		Európskej únie: „Právo Európskej únie má prednosť pred národným právom členského štátu, ak by jeho aplikácia ohrozila účinnosť a jednotnosť práva Európskej únie.“. Slovenská republika z dôvodu svojho členstva v Európskej únii musela uskutočniť, okrem iného, aj významné zmeny v texte Ústavy Slovenskej republiky. Prvou bola zmena týkajúca sa prenosu právomocí a druhou bola zmena v oblasti týkajúcej sa zabezpečenia koexistencie právneho poriadku Európskej únie s vnútroštátnym právom Slovenskej republiky v súlade s princípmi vyplývajúcimi z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Z tohoto dôvodu bol prijatý aj ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý upravil čl. 7 ods. 2 do súčasnej podoby, kedy právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.		
MPSVRSR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	O	K Čl. I bodu 3 Odporúčame v Čl. I vypustiť bod 3. Odôvodnenie: Máme za to, že predkladateľom navrhované znenie by mohlo viesť k oslabeniu implementácie medzinárodných dohovorov v oblasti ľudských práv a je v rozpore s článkom 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, ktorý stanovuje, že štát sa nemôže dovolávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva (vrátane Ústavy Slovenskej republiky) ako dôvodu pre neplnenie medzinárodnej zmluvy. K uvedenému zároveň uvádzame, že Európsky súd pre ľudské práva vo svojej ustálenej judikatúre, napríklad v rozhodnutí Loizidou proti Turecku (1995), jasne potvrdil záväznosť Európskeho dohovoru ako „ústavného nástroja európskeho verejného poriadku“. Predkladateľom navrhovaná zmena sa javí byť v konflikte s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej

		zakotvuje povinnosť Slovenskej republiky dodržiavať svoje medzinárodné záväzky. Upozorňujeme, že ochrana práv pracovníkov najmä v oblastiach ako sú zákaz nútenej práce, ochrana zdravia a bezpečnosti pri práci bola historicky tvorená najmä medzinárodnými zmluvami na úrovni Medzinárodnej organizácie práce. Podobné platí aj pre problematiku obchodovania s ľuďmi, ktorú upravuje Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (aj na účel otrockej práce). Rovnako sa nazdávame, že ide o zmätočnú právnu úpravu vzhľadom na to, že zo znenia čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky je zrejmé, že ústavodarca ustanovil prednosť týchto medzinárodných zmlúv pred zákonom, nie pred Ústavou Slovenskej republiky. Medzinárodnú zmluvu, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky nemožno ratifikovať. Z toho možno vyvodit', že už ratifikovaná medzinárodná zmluva, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, by rovnako nemala vyvolávať právne účinky voči Slovenskej republike. Doplnením predkladateľom navrhovaného textu by právna úprava mohla vytvoriť priestor pre výklad, podľa ktorého by aj ratifikovaná zmluva, ktorá je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, vyvolávala právne účinky voči Slovenskej republike, keďže by ju Ústava Slovenskej republiky legitimovala ako prameň práva, avšak v hierarchii prameňov práva by ju zaradila pod úroveň zákona.		identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
MPSVRSR Ministerstvo	O	K Čl. I bodu 5 Odporúčame v Čl. I znenie bodu 5 nahradiť znením:	N	Pripomienka smeruje k obsahovej zmene

práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky		„XY. Čl. 12 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie: „(5) Záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti, ktorá sa ho týka.“. V Čl. I je potrebné novelizačné body primerane preznačiť. Odôvodnenie: Navrhovaná právna úprava v čl. I bode 5 vychádza zo súčasnej právnej úpravy okruhu osôb, ktoré si môžu osvojiť maloleté dieťa, definovanom zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Spolu s týmto konštatovaním predkladateľ v dôvodovej správe súčasne uvádza, že „Povýšením tejto právnej úpravy zo zákonnej na ústavnú sa sleduje cieľ zdôraznenia legitimacy manželstva ako nezastupiteľného zväzku jedného muža a jednej ženy pri plnení dôležitej sociálnej úlohy výchovy detí.“ a „Vo výnimočných prípadoch si maloleté dieťa môže osvojiť aj osamelá osoba, ak je to v záujme tohto dieťaťa.“. V kontexte snahy o ústavné zakotvenie princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v súvislosti s osvojením, odporúčame zvážiť uprednostnenie konceptu presadzovania tohto princípu, vychádzajúceho z článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, nielen vo vzťahu k osvojeniu, ale vo vzťahu ku všetkým činnostiam týkajúcich sa dieťaťa. „Najlepší záujem dieťaťa“ alebo „záujem dieťaťa“ odporúčame vyjadriť ako samostatný ústavný princíp v čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý už obdobnú prierezovú zásadu (zásadu rovnosti) obsahuje. Tým by sa dosiahlo povýšenie požiadavky na presadzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa zo zákonnej úrovne (čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 175/2015 Z. z.) na ústavnú úroveň.		ustanovenia v rozpore so zámerom predkladateľa.
MPSVR SR Ministerstvo	O	K doložke vybraných vplyvov Odporúčame vypracovať Analýzu vplyvov na manželstvo,	N	Predkladateľovi nie je zrejmé, aké nové

práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky		rodičovstvo a rodinu. Odôvodnenie: Predkladateľ v doložke vybraných vplyv v bode 9. Vybrané vplyvy materiálu ako aj vo všeobecnej časti dôvodovej správy označuje, resp. uvádza, že neidentifikoval vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. S uvedeným tvrdením nie je možné súhlasiť, keďže samotný návrh ústavného zákona sa v texte ďalej odvoláva na zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov alebo na zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tieto zákony spoločne zabezpečujú, že rodičia majú právo a povinnosť sa aktívne podieľať na výchove a vzdelávaní svojich detí, čím sa posilňuje rodinné prostredie a podporuje stabilita manželstva a rodiny. Návrh ústavného zákona zasahuje do zákona o rodine, do manželstva, do práv rodičov, rodičovstva a rodiny.		priame vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu má priniesť úprava obsahu vybraných zákonných ustanovení na ústavnej úrovni.
MŠVVaMSR Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky	Z	Nad rámec návrhu k čl. 42 ods. 1 V čl. 42 ods. 1 žiadame znenie prvej vety upraviť nasledovne „Každý má právo na vzdelanie, ktoré zohľadňuje jeho rôzne výchovno-vzdelávacie potreby a je v súlade s najnovšími poznatkami vedy a techniky.“. Odôvodnenie: Cieľom navrhovanej úpravy je garantovanie rovnakého prístupu ku vzdelaniu pre všetkých bez neprípustného rozdielneho zaobchádzania na základe pohlavia, veku, zdravotného stavu, sociálneho pôvodu a pod. Cieľom je tiež garantovať dostupnosť a inklúziu vo vzdelávaní pre znevýhodnené skupiny. Zároveň je potrebné garantovať, aby vzdelanie bolo v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami. Túto pripomienku považujeme za zásadnú.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 28. februára 2025. Rozpor trvá.

MŠVVaMSR Ministerstva školsťva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky	O	K dôvodovej správe - osobitná časť bod 6. Odporúčame doplniť osobitnú časť dôvodovej správy v bode 6. o príklady z aplikačnej praxe, kedy je výchovno-vzdelávací proces nad rámec štátneho vzdelávacieho programu. Zároveň odporúčame spresniť text, že navrhované "ustanovenie obsahovo zodpovedá ustanoveniu § 7 ods. 11 školského zákona" pretože toto ustanovenie školského zákona má väzbu na školský vzdelávací program a nie štátny vzdelávací program.	ČA	Osobitná časť dôvodovej správy bude upravená.
NBS Národná banka Slovenska	O	Čl. I bodu 2 a 3 Odporúčame vypustiť bod 2 a 3. Odôvodnenie: Národná banka Slovenska (NBS) je nezávislá centrálna banka, ktorá je súčasťou Európskeho systému centrálnych bánk a Eurosystému. Na zabezpečenie efektívnej menovej politiky a dohľadu je nevyhnutná koordinácia medzi členskými štátmi, ktorá sa dosahuje spoločnými pravidlami podľa práva EÚ. Tieto pravidlá podliehajú najmä princípu prednosti práva EÚ pred vnútroštátnym právom. Napriek tomu, že dôvodová správa v osobitnej časti deklaruje, že zásada prednosti sa nemá uplatňovať len v oblastiach, v ktorých Slovenská republika nepreniesla na Európsku úniu svoju právomoc, z textu návrhu ústavného zákona toto obmedzenie nevyplýva. Navrhovaná zmena čl. 7 ods. 2 Ústavy SR, preto môže ovplyvniť súčasný vzťah medzi vnútroštátnym právom a právom EÚ. To by mohlo spôsobovať právnu neistotu a oslabiť tak schopnosť NBS plniť jej zákonom uložené ciele a úlohy.	A	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno- etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života,

				manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
NBS Národná banka Slovenska	O	Celému materiálu NBS odporúča návrh ústavného zákona upraviť tak, aby bolo zrejmé, že nebude zasahovať do postavenia a úloh NBS v opačnom prípade, by bolo potrebné návrh ústavného zákona predložiť na konzultáciu do Európskej centrálnej banky (ECB) v zmysle rozhodnutia Rady č. 98/415/ES z 29. júna 1998 o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi ohľadom návrhov právnych predpisov (Ú. v. ES L 189, 3. 7. 2010; mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 01/zv. 01; korigendum Ú. v. ES L 234, 29. 8. 2006).	A	

NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	Z	K článku I. bod 1 návrhu ústavného zákona Navrhovaná úprava čl. 2. ods. 2 patrí v rámci návrhu medzi tie časti, ktoré sa snažia upraviť už upravené. Logika ústavy samotnej, no najmä rozhodovacia činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky nenecháva žiadnu pochybnosť o tom, že orgány verejnej moci musia vždy postupovať v súlade s princípmi a hodnotami ústavy. Toto rovnako nie je a nikdy nebolo sporné ani v právnej vede. Z nesmierne bohatej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto veci možno vybrať niekoľko stručných príkladov. Súd napríklad konštatoval, že ústava „je skutočným súborom priamo aplikovateľných noriem, princípov a hodnôt, ktoré majú svoj konkrétny normatívny dopad“ (PL. ÚS 12/01). Priamo vo vzťahu k čl. 2. ods. 2 ústavy uviedol, že toto ustanovenie „obsahuje ústavné pravidlo, v rámci ktorého každý orgán verejnej moci vrátane štátnych orgánov sám (autonómne) určuje nielen to, aký druh právnej úpravy použije pri rozhodovaní, ale aj to, akým spôsobom prikročí k jeho výkladu v súlade s princípom právneho štátu, ktorý je vyjadrený v citovanom článku ústavy. Ústavný príkaz, ktorý je v čl. 2 ods. 2 ústavy, je súčasne aj ustanovením povinnosti vykladať ústavné a zákonné normy tak, aby sa tento ústavný príkaz rešpektoval v celom vymedzenom rozsahu.“ (II. ÚS 143/02). V záujme ochrany princípov a hodnôt ústavy Ústavný súd Slovenskej republiky rovnako akcentoval nutnosť pri jej výklade a aplikácii dbať okrem textu právnej úpravy i na jej účel a zmysel (napr. III. ÚS 341/07 alebo III. ÚS 212/2011). Dokonca napriek tomu, že v čl. 2 ods. 2 ústavy je použitý pojem „štátne orgány“, niet žiadnej pochybnosti o tom, že pod týmto pojmom treba rozumieť „orgány verejnej moci“, teda nielen orgány štátu stricto sensu. Ústavný súd Slovenskej	A	Dôjde k vypusteniu predmetného novelizačného bodu.
--	-----------------	---	-----------------	---

		republiky aj toto jasne potvrdil (II. ÚS 143/02 alebo PL. ÚS 4/2016). Napriek nie najpresnejšiemu pojmu „štátne orgány“ použitému v čl. 2 ods. 2 teda v aplikačnej praxi nespôsobuje táto nepresnosť žiadny problém. V tejto súvislosti nie je bez paradoxu, že keď predložený návrh ústavného zákona má dopĺňať znenie čl. 2 ods. 2, nepočíta so spresnením práve toho výrazu, ktorý by sa v ňom objektívne spresniť dal (hoci to pre korektné fungovanie princípu legality nie je nevyhnutné). Na tvrdenie z dôvodovej správy, že sa navrhuje, „aby na tieto hodnoty a princípy reflektovali všetky štátne orgány pri výkone svojej činnosti“, je preto nutné uviesť, že povinnosť reflektovať na hodnoty a princípy ústavy de constitutione lata už od prijatia ústavy jednoznačne majú nielen všetky štátne orgány, ale všetky orgány verejnej moci vôbec. Vzhľadom na uvedené považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenu navrhovanú v bode 1 za nadbytočnú, resp. takú, ktorá neprinesie nič také, čo by už ústava dávno neobsahovala.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	Z	K článku I. bod 2 návrhu ústavného zákona Podstatou navrhovanej zmeny je vytvoriť v texte ústavy výhradu, v zmysle ktorej by sa nepriznávala prednosť pred zákonmi takým právne záväzným aktom Európskej únie, ktoré by odporovali ústave. Dopady tejto zmeny by boli zásadné a je nutné k nim urobiť niekoľko poznámok: 1. Aj súčasné znenie čl. 7 ods. 2 ústavy (zavedené ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z.) priznáva právne záväzným aktom EÚ výslovne prednosť len pred zákonmi (a teda logicky aj pred všetkými podzákonnými predpismi), nie však pred ústavou, ani ústavnými zákonmi. V čl. 7 ods. 2 ani nikde inde v ústave sa nenachádza výslovná zmienka o tom, že by sa právne záväzným aktom EÚ priznávala prednosť pred slovenskými normami ústavnej sily. Rovnako ani Ústavný súd Slovenskej republiky v	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo

	rozhodnutí PL. ÚS 3/09, kde bol konfrontovaný s otázkou vzťahu slovenského ústavného práva s právom EÚ, neformuloval záver, že by právne záväzné akty EÚ mali mať prednosť nielen pred zákonmi, ale aj pred ústavou samotnou. V tomto kontexte sa dá poukázať aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 10/2014: „Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto i po pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii zostávajú referenčným rámcom prieskumu ústavného súdu normy ústavného poriadku Slovenskej republiky. Ústavný súd však nemôže neprihliadnuť na dopad práva Európskej únie na tvorbu, aplikáciu a výklad vnútroštátneho práva v oblasti právnej úpravy, ktorej vznik, pôsobenie a účel majú svoj pôvod v práve Európskej únie (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 24/10, bod 25). Právo Európskej únie má uvedený dopad na vnútroštátne právo v prípade, ak vnútroštátna úprava spadá do rámca pôsobnosti práva Európskej únie.“ 2. Zo všeobecne a notoricky známej početnej rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ dlhodobo vyplýva, že členské štáty majú v prípade rozporu medzi normou európskeho práva a vnútroštátnou normou uprednostniť európsku normu (Costa/ENEL, Simmenthal atď.). Z pohľadu Súdneho dvora by mala európskej norme ustúpiť každá vnútroštátna norma, vrátane normy ústavnej. Je však dôležité povedať, že táto zásada prednosti práva EÚ pred vnútroštátnym právom nie je a nikdy nebola formulovaná v normatívnom obsahu zakladajúcich zmlúv EÚ – vyplýva teda „len“ z judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor a ústavné súdy členských štátov nie sú formálne vo vzťahu vzájomnej nadriadenosti či podriadenosti. Ak by sme európske právo a vnútroštátne právo vnímali ako dva systémy, potom	veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
--	--	---

		Súdny dvor pôsobí v jednom a ústavný súd v druhom z nich. Tieto systémy však nie sú založené na antagonistických princípoch, naopak, akceptujú spoločný základ, z ktorého vychádzajú. Situácia, že by nastal medzi normou práva EÚ a ústavnou normou členského štátu taký nezmieriteľný rozpor, ktorý by sa nedal preklenúť výkladom, je preto veľmi nepravdepodobná. Keby skutočne nastala, potom je úlohou súdov, teda Súdneho dvora a ústavného súdu, viesť dialóg, ktorý zabezpečí rovnováhu medzi európskou integráciou (a požiadavkou lojálnej spolupráce) na jednej strane a suverenitou (a národnou identitou) členských štátov na druhej strane. To, že je takýto dialóg možný a že ústavné súdy dokážu v extrémnom prípade postaviť bariéru aj prípadným extenzívnym ambíciám práva EÚ, dokazujú mnohé príklady z minulosti (Nemecko, Taliansko, Francúzsko, Poľsko). Je však zásadný rozdiel medzi situáciou, keď sa ponecháva priestor pre dialóg najvyšších súdnych inšancií (súčasný stav) a situáciou, keď sa v ústave vytvorí explicitný základ na to, aby sa štát mohol jednostranne zbaviť povinnosti plniť záväzky, ku ktorým sa zmluvne zaviazal, a súčasne dobrovoľne zotrval v spoločenstve, kde podstatou členstva je plnenie týchto záväzkov (navrhovaný stav). 3. Medzi zásady práva Európskej únie patrí zásada prenesenia právomocí, ktorá znamená, že EÚ má len tie právomoci, ktoré na ňu členské štáty preniesli zakladajúcimi zmluvami. Inými slovami, členské štáty zostávajú „pánmi zmlúv“, ktorí rozhodujú o tom, ktoré právomoci bude EÚ mať. Od jednomyselného rozhodnutia členských štátov teda závisí, či sa na EÚ prenesú v budúcnosti aj ďalšie právomoci okrem tých, ktoré sa už preniesli. V oblastiach, kde právomoci neboli prenesené na EÚ a zostávajú vo výlučnej kompetencii členských štátov, nie je dôvod aplikovať právo EÚ, a teda a priori nemá prečo ani ako	Rozporové konanie bolo uskutočnené 4. marca 2025. Rozpor odstránený.
--	--	---	---

		nastať rozpor s ním. Zavedenie výslovnej výhrady voči prednosti práva EÚ pred zákonmi SR však môže spôsobiť vážny problém v tých oblastiach, kde k presunom právomocí už došlo. Táto výhrada preto paradoxne nemá ako byť využitá na „ochranu“ pred právom EÚ v oblastiach, ktoré zostávajú vo výlučnej právomoci Slovenska. 4. Zmena navrhovaná v bode 2 prinesie ešte jednu vážnu otázku, na ktorú návrh nedáva odpoveď: ak má byť aplikačná prednosť práva EÚ pred zákonmi SR vylúčená v prípade rozporu právne záväzného aktu EÚ so slovenskou ústavou, potom je nutné tento rozpor (protiústavnosť aktu EÚ) formálne konštatovať a odôvodniť. Ústavný súd Slovenskej republiky však nemá a z povahy veci ťažko môže mať právomoc posudzovať súlad aktu EÚ s ústavou, rovnako ako nemá Súdny dvor právomoc posudzovať súlad ústavných noriem členských štátov s právom EÚ. Neexistuje typ konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, kde by sa mohla realizovať kontrola, ktorú by si zmena navrhovaná v bode 2 nevyhnutne vyžadovala. Je zároveň ťažko predstaviteľné, že si bude ústavnosť právne záväzného aktu EÚ v každom jednotlivom prípade vyhodnocovať súd konajúci vo veci (okresný, krajský) a rovnako nie je jasné, na akom procesnom základe by to robil. Vzhľadom na uvedené považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky navrhovanú zmenu za veľmi rizikovú a prinášajúcu množstvo aplikačných problémov, na ktoré zatiaľ nedáva odpoveď.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	Z	K článku I. bod 3 návrhu ústavného zákona Podstata navrhovanej zmeny spočíva vo vytvorení výnimky z aplikačnej prednosti medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 5 ústavy pred zákonmi, ak medzinárodná zmluva odporuje ústave. Ide o podobný koncept, aký sa navrhuje vo vzťahu k právne	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie:

	záväzným aktom EÚ. V tejto súvislosti je potrebné urobiť niekoľko poznámok: 1. Povinnosť SR dodržiavať svoje medzinárodné záväzky nevyplýva len z noriem medzinárodného práva verejného, ale, od účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., aj priamo z ústavy, konkrétne z čl. 1 ods. 2, ktorý znie: „Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“ Ústava teda už hneď vo svojom prvom článku ustanovuje ústavný príkaz dodržiavať medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná. Dodržiavanie medzinárodných zmlúv je teda z pohľadu našej ústavnej úpravy súčasne otázkou dodržiavania ústavy. 2. Podobne ako čl. 7 ods. 2 vo vzťahu k právne záväzným aktom EÚ, ani čl. 7 ods. 5 ústavy vo vzťahu k tam špecifikovaným medzinárodným zmluvám nezakotvuje ich prednosť pred ústavou, iba pred zákonmi. Vzťah ústavy a medzinárodných zmlúv ústava výslovne nerieši. Tento vzťah možno implicitne vyvodzovať len z priblíženia čl. 1 ods. 2 ústavy prikazujúceho dodržiavať medzinárodné zmluvy s jej čl. 125a, ktorý upravuje kontrolu ústavnosti medzinárodných zmlúv. Táto kontrola je koncipovaná striktne ako predbežná a týka sa medzinárodných zmlúv, na ktorých ratifikáciu je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. Subjektmi aktívne legitimovanými vyvolať túto kontrolu sú výlučne prezident Slovenskej republiky alebo vláda, ktorí tak môžu urobiť do chvíle, ako je medzinárodná zmluva predložená na vyslovenie súhlasu Národnej rade Slovenskej republiky. Kontrolu vykonáva Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý ak konštatuje rozpor medzinárodnej zmluvy s ústavou, takúto medzinárodnú zmluvu nemožno ratifikovať (bez toho, aby to ústava výslovne uvádzala,	Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia.
--	---	---

	možno konštatovať, že k ratifikácii by mohlo dôjsť až po odstránení protiústavnosti, buď tak, že sa s ostatnými zmluvnými stranami upraví obsah medzinárodnej zmluvy alebo tak, že sa aktivitou Národnej rady Slovenskej republiky zmení ústava). Kontrolovať ústavnosť môže Ústavný súd Slovenskej republiky iba pri medzinárodnej zmluve, ktorá ešte nebola ratifikovaná, teda nie je platná. Ak sa medzinárodná zmluva ratifikuje, nastupuje ústavný príkaz čl. 1 ods. 2, podľa ktorého je Slovensko povinné dodržiavať svoje medzinárodné záväzky. 3. Na základe uvedeného možno povedať, že slovenská ústava obsahuje nástroje, ktorými by sa dalo efektívne predísť tomu, aby sa súčasťou slovenského právneho poriadku stali medzinárodné zmluvy, ktoré svojím obsahom odporujú ústave. Napriek tomu, že možnosť predbežnej kontroly medzinárodných zmlúv bola zavedená pred takmer štvrtstoročím, však zatiaľ Ústavný súd Slovenskej republiky o žiadnej medzinárodnej zmluve nekonal. Možným vysvetlením je tiež to, že okruh aktívne legitimovaných subjektov je nastavený veľmi úzko, predovšetkým nemá aktívnu legitimáciu skupina poslancov ani generálny prokurátor, čo sú subjekty, ktoré pri kontrole ústavnosti bežných zákonov aktívnu legitimáciu majú a často využívajú. Vzhľadom na čl. 1 ods. 2 ústavy by v tomto kontexte bolo skôr na zváženie rozšíriť okruh subjektov aktívne legitimovaných iniciovať predbežný ústavný prieskum medzinárodnej zmluvy, čím by sa znížila pravdepodobnosť, že sa v budúcnosti do slovenského právneho poriadku dostanú zmluvy, ktoré by mohli ústave odporovať. Zaviesť však explicitne možnosť nerešpektovať medzinárodnú zmluvu prináša riziko nedodržania medzinárodných záväzkov Slovenska, čo samo osebe znamená rozpor s čl. 1 ods. 2 ústavy, a tiež riziko následkov medzinárodného charakteru.	(7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie bolo uskutočnené 4. marca 2025. Rozpor odstránený.
--	--	--

	4. Z obsahu čl. I bodu 3. návrhu, ako aj z k nemu sa vzťahujúcej časti dôvodovej správy sa zdá, akoby navrhovateľ opomenul existenciu čl. 154c ústavy a dvojaký režim, ktorému medzinárodné zmluvy o ľudských právach na Slovensku podliehajú v závislosti od obdobia svojej ratifikácie. Dôvodová správa odkazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z čias, keď ešte existoval dnes už zrušený čl. 11 ústavy. 5. V zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach ratifikované pred účinnosťou ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. (teda najmä aj Európsky dohovor o ochrane ľudských práv) majú prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah práv. Naopak, medzinárodné zmluvy o ľudských právach ratifikované po nadobudnutí účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. majú v zmysle čl. 7 ods. 5 ústavy prednosť pred zákonmi vždy. Logická nekonzistentnosť čl. I bodu 3. návrhu ústavného zákona spočíva v tom, že keby bol schválený v predloženej podobe, tak medzinárodné zmluvy ratifikované po roku 2001 by nemali prednosť pred zákonmi, keby odporovali ústave. Medzinárodné zmluvy ratifikované pred rokom 2001 by však zrejme stále mali prednosť pred zákonmi (bez ohľadu na ich súlad s ústavou), keby zabezpečovali väčší rozsah práv. 6. Bez ohľadu na logické rozpory pomenované vyššie aj tu platí, podobne ako pri časti návrhu o právne záväzných aktoch EÚ, že keby aj rozpor s ústavou pri medzinárodných zmluvách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy mal u týchto zmlúv vylúčiť ich prednosť pred zákonmi, neexistuje autorita ani typ konania, v ktorom by bolo možné posudzovať ústavnosť už ratifikovanej medzinárodnej zmluvy. Vzhľadom na uvedené považuje Najvyšší súd Slovenskej		
--	---	--	--

		republiky aj túto navrhovanú zmenu za veľmi rizikovú a prinášajúcu množstvo logických a aplikačných problémov, na ktoré neexistuje uspokojivá odpoveď.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	Z	K článku I. bod 4 návrhu ústavného zákona Ústava Slovenskej republiky v čl. 12 ods. 1 deklaruje rovnosť všetkých ľudí v dôstojnosti i právach a v čl. 12 ods. 2 generálne zakazuje zvýhodňovanie či znevýhodňovanie ľudí na základe rôznych diskriminačných kritérií, ktorých výpočet je demonštratívny. Medzi zakázanými dôvodmi diskriminácie je výslovne uvedené aj pohlavie. Preto možno konštatovať, že pokiaľ ide o ústavnú úpravu a ústavné záruky, tieto už od prijatia ústavy zakazujú diskrimináciu na základe pohlavia, a teda ani legálne neumožňujú odvíjať odmenu za vykonanú prácu od toho, či ju vykonáva muž alebo žena. Preto ak v praxi existujú rozdiely v odmeňovaní odvodené od pohlavia, ich príčina nemôže spočívať v nedostatočných ústavných zárukách rovnosti. Tým pádom z povahy veci ani ich riešenie sa nedá dosiahnuť tým, že sa bude duplikovať či inými slovami formulovať už existujúca ústavná úprava. Podobne by sa do ústavy dalo napr. napísať, že pri odmeňovaní za vykonanú prácu musí byť garantovaná rovnosť medzi belochmi a inými rasami, alebo rovnosť medzi ľuďmi s rôznym sociálnym pôvodom, vierovyznaním a pod. V praktickej realite takáto alebo podobná úprava nie je spôsobilá priniesť nič nové ani relevantné. Nepochybne je stále potrebné viesť diskusiu o tom, či pri odmeňovaní za prácu nedochádza k diskriminácii na základe pohlavia. Riešenie možných nerovností prichádza do úvahy buď cez konkrétne jednotlivé prípady v aplikačnej praxi, kde dochádza k diskriminácii, alebo, ak sa to vyhodnotí ako potrebné a vhodné, prípadne aj prijímaním ďalších legislatívnych opatrení nad rámec už existujúcej antidiskriminačnej legislatívy. Z	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 4. marca 2025 s tým, že pripomienkujúci subjekt netrvá na zásadnom charaktere tejto pripomienky. Rozpor odstránený.

		povahy veci sa to však nedá vyriešiť na úrovni ústavy, ktorej úlohou je garantovať rovnosť medzi ľuďmi a zakázať diskrimináciu, čo ústava jednoznačne robí a robila už od svojho prijatia v roku 1992. Najvyšší súd Slovenskej republiky vníma, že otázka rovnosti medzi mužmi a ženami je v súčasnosti silno presadzovaná vo verejnej diskusii, niekedy aj spôsobom, ktorý akoby opomínal výrazný pozitívny posun, ktorý v oblasti zrovnoprávnenia oboch pohlaví v priebehu rokov a desaťročí nastal a ďalej nastáva vďaka prirodzenému vývoju spoločnosti a myslenia. Pri takej vážnej veci ako je novelizácia ústavy však nie je vhodné riadiť sa akousi „politickou módou“ a dopĺňať do ústavy formulácie preto, lebo dobre znejú a potenciálne sa dajú dobre prezentovať laickému publiku, ak z pohľadu praktickej reality nijako nemenia platný právny stav, nanajvýš len duplikujú už existujúcu ústavnú úpravu.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	Z	K článku I. bod 9 návrhu ústavného zákona Návrh spočíva v zavedení nového čl. 52a do ústavy. V prvom odseku sa má zakotviť, že SR uznáva len pohlavie muža a ženy. Podľa druhého odseku sa má zmena pohlavia umožniť len zo závažných dôvodov, pričom podrobnosti má ustanoviť zákon. Čo sa týka uznania pohlavia muža a ženy, ide nepochybne o reakciu na spoločenské diskusie o kultúrno-etických otázkach, ktoré v posledných rokoch nabierajú na intenzite. Aj dôvodová správa uvádza, že existencia dvoch biologických pohlaví sa premieta v celom právnom poriadku SR a že uznanie existencie dvoch pohlaví vyplýva aj zo súčasného textu ústavy, najmä pokiaľ ide o manželstvo a potrebu chrániť ženy (čl. 41 ods. 1; čl. 38 ods. 1 čl. 41 ods. 2). Ústavná formulácia o uznaní existencie len dvoch pohlaví teda neprináša do právneho poriadku nič vecne nové.	A	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.

		Ako podstatnejší sa v tomto bode javí druhý odsek navrhovaného čl. 52a ústavy. V prípade schválenia v predloženej podobe sa ním fakticky i právne zavedie nové ústavné právo – právo zmeniť pohlavie, ktorého výkon bude závisieť od vykonávacej zákonnej úpravy. Navrhované znenie neurčuje žiadne špeciálne podmienky, ktoré musí vykonávacia zákonná úprava rešpektovať, určuje len, že musia existovať závažné dôvody. Z logiky veci je jasné, že vykonávacia zákonná úprava bude musieť byť koncipovaná tak, aby umožnila zmenu pohlavia v reálnom živote. Je otázne, či by pri zavedení práva na zmenu pohlavia do ústavy, nemala ústavná úprava aspoň nejako špecifikovať rámec, v ktorom sa vykonávacia úprava má pohybovať. Jednou z takýchto podstatných otázok je určenie subjektu, ktorý bude môcť o zmenu pohlavia žiadať – napr. či tak bude môcť urobiť len plnoletý človek alebo aj maloletý človek a pod.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	O	Celému materiálu Ústava predstavuje základný zákon štátu, súbor noriem najvyššej právnej sily, ktoré v modernom demokratickom právnom štáte upravujú dva veľké okruhy otázok: 1. organizáciu verejnej moci na najvyššej úrovni a 2. ochranu základných práv jednotlivca. Povaha a úloha ústavy ju kladie na prvé miesto v systéme vnútroštátnych prameňov práva. Úmerne významu ústavy samotnej je dôležitá otázka jej zmien. Tak ako sa vyvíja spoločnosť, môže nastávať potreba vývoja právnej úpravy, ústavu nevynímajúc. Tento vývoj môže mať rôzne podoby, pričom jednou z možností je novelizácia ústavného textu priamym zásahom tzv. odvodenej ústavodarnej moci, t. j. orgánu, ktorý je ústavou splnomocnený na vykonanie jej zmien. V podmienkach Slovenska je týmto orgánom Národná rada Slovenskej republiky, ktorá sa na zmene ústavy uznáša	ČA	Predkladateľ berie na vedomie postrehy uvedené v tejto pripomienke.

		trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov. Zmena ústavy formou novelizácie je vždy mimoriadne vážna a významná vec, prinajmenšom v štáte, ktorý svoju ústavu berie vážne. Preto býva bežné, že ústavy zakotvujú vo svojom texte tzv. nástroje rigidnosti, teda zámerné prekážky, ktorými sa proces zmeny ústavy sťažuje. Tým sa má zabrániť tomu, aby sa z procesu zmeny ústavy stala takpovediac každodenná vec, a zároveň sa majú eliminovať také pokusy o zmenu ústavy, ktoré sledujú primárne politické ciele, resp. ktorých cieľom je získavanie politických bodov na strane toho, kto zmenu navrhuje. V tomto kontexte treba poukázať na všeobecne známy fakt, že z porovnávacieho pohľadu patrí Ústava Slovenskej republiky medzi najmenej rigidné ústavy, keďže na jej zmenu stačí dosiahnuť trojpäťtinovú väčšinu poslancov v jednokomorovom parlamente. Nízku rigidnosť potvrdzuje skutočnosť, že slovenská ústava bola za 32 rokov svojej účinnosti priamo novelizovaná už 22 krát. V štátoch, ktoré majú podstatne rezervovanejšiu a prísnejšiu prístup ku zmene ústavy, je úplne bežné, že skôr, ako sa predloží konkrétny návrh ústavnej zmeny, prebehne k jeho zámeru dôkladná a hĺbková diskusia. Táto diskusia sa môže konať napr. v rámci expertnej (alebo expertno-politickej) pracovnej skupiny, ktorá dokáže okrem iného pomenovať aj riziká a slabšie stránky návrhu skôr, než sa tento formálne predloží. Ak návrhu ústavných zmien predchádza dôkladná diskusia, osoží to kvalite výsledného návrhu, potenciálne aj jeho priechodnosti, a v neposlednom rade to vnáša dôstojnosť do takého vážneho procesu, akým zmena ústavy v demokratickom právnom štáte je. Na Slovensku § 9a zákona č. 400/2015 Z. z. výslovne umožňuje vykonať verejné vypočutie k návrhu právneho predpisu,		
--	--	---	--	--

		určenému na základe uznesenia vlády, pred jeho predložením na pripomienkové konanie. Na škodu veci, na Slovensku nie je zvykom konať hlbšie odborné diskusie pred predložením návrhov ústavných zmien, čoho príkladom je aj aktuálne predložený návrh. Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za dôležité to poznamenať. Ďalšia poznámka, ktorú Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za dôležité všeobecne smerovať k tomuto návrhu ústavného zákona, sa týka konceptu racionálneho normotvorcu, resp. racionality pri tvorbe právnej úpravy. Z tohto konceptu okrem iného vyplýva, že pri novelizácii sa upravuje len to, čo sa považuje za nedostatočne upravené alebo, z obráteného pohľadu, to, čo už upravené je, neupravuje sa nanovo, paralelne, či na iných miestach. Taktiež pri legislatívnych zásahoch nemá vznikať nekonzistentnosť medzi rôznymi ustanoveniami právnej úpravy navzájom, či už v rámci toho istého predpisu alebo vo vzťahu medzi právnymi normami pochádzajúcimi z rôznych zdrojov, ktoré však dohromady tvoria jeden systematický celok.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	O	K článku I. bod 5 návrhu ústavného zákona Navrhovaná úprava je prevzatím úpravy v súčasnosti sa nachádzajúcej v Zákone o rodine (§ 100 ods. 1 a § 97 ods. 2). Navrhovanou úpravou sa nijako nemenia v súčasnosti platné podmienky na osvojenie, ani predpoklady, ktoré musí spĺňať osvojiteľ. Ako podstatné sa javí to, že na ústavnej úrovni sa bude garantovať, že o osvojenie sa môžu uchádzať nielen manželia, ale naďalej aj osamelá osoba. Môže byť vecou legitímnej diskusie, či je potrebné toto zakotviť prostredníctvom ústavnej normy, avšak navrhovaná úprava tým, že neprináša do právneho poriadku nič vecne nové, nevyvoláva ani žiadne špeciálne aplikačné a interpretačné otázky. Rovnako z nej nie je badať nijakú diskrimináciu napr. na základe sexuálnej orientácie.	ČA	

		Možno pripomenúť rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva X proti Rakúsku z 19. februára 2013, sťažnosť č. 19010/07, kde súd vychádza zo záveru, že je v právomoci štátov upraviť, či budú mať nezosobášené páry (opačného alebo rovnakého pohlavia), resp. registrovaní partneri právo na adopciu biologického dieťaťa druhého partnera. Pokiaľ však štáty takúto adopciu umožnia nezosobášeným heterosexuálnym párom, je absolútne vylúčenie homosexuálnych párov z takejto adopcie diskrimináciou na základe sexuálnej orientácie a porušením dohovoru.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	O	K článku I. bod 6 návrhu ústavného zákona Podstatou navrhovanej úpravy je zaviesť do ústavy právo rodičov rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Z dôvodovej správy je zrejmé, že úprava mieri na to, že školský výchovno-vzdelávací program, hoci musí byť v súlade so štátnym výchovno-vzdelávacím programom a ako taký podlieha kontrole Štátnej školskej inšpekcie, dáva školám v rámci určitej autonómie a z rozhodnutia štatutárneho orgánu školy možnosť ísť nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. S tvrdením predkladateľa, že navrhovaná úprava nadväzuje na čl. 41 ods. 4 ústavy („Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov“), možno súhlasiť. V prípade schválenia navrhovanej úpravy však možno očakávať, že aplikačná prax prinesie ďalšie otázky, ktoré si budú pýtať riešenie, a to najmä, ako sa bude prakticky zabezpečovať, aby sa k rodičom dostali úplné a presné informácie o tom, čo v školskom výchovno-vzdelávacom programe ide nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Ak totiž majú rodičia byť spôsobilí vyhodnotiť, či umožnia svojim deťom účasť na určitých vzdelávacích	A	Predkladateľ berie na vedomie.

		aktivitách, potom nevyhnutným predpokladom na uplatnenie tohto práva je existencia efektívneho systému, ktorý im umožní si urobiť presnú predstavu o obsahu vyučovania.		
NSSR Najvyšší súd Slovenskej republiky	O	K článku I. bod 8 návrhu ústavného zákona Ak sa má v ústave zakotviť, tak ako sa navrhuje v tomto bode, že štátny výchovno-vzdelávací program musí byť v súlade s ústavou, vzniká otázka, ktorý orgán, akým spôsobom a s akými dôsledkami bude kontrolovať tento súlad. Štátny výchovno-vzdelávací program nemá formu zákona, ale dokumentu, ktorý vydáva a zverejňuje pre jednotlivé stupne vzdelania ministerstvo školstva. Takýto akt sa nedá kontrolovať v rámci konania o súlade právnych predpisov.	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.
PMÚSR Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	Z	K čl. I bodu 2 vlastného materiálu V zmysle navrhovaného čl. 7 ods. 2 v čl. I bode 2. vlastného materiálu platí, že „Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky; to neplatí, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“ Navrhujeme odstrániť navrhovaný novelizačný bod 2 čl. I vlastného materiálu. Odôvodnenie: Predmetná časť ustanovenia explicitne zakotvuje prednosť	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany

	Ústavy Slovenskej republiky („Ústava SR“) a zákonov SR pred právom Európskej únie („EÚ“), a to nie len v oblastiach kultúrno-etického charakteru (alebo v právomociach, ktoré neboli prenesené na EÚ), ako je zamýšľané v dôvodovej správe, ale en bloc. To znamená, že v zmysle návrhu Ústava SR a zákony SR má prednosť pred právom EÚ aj v oblastiach, v ktorých Slovenská republika preniesla výkon časti svojich práv na EÚ, čo je v rozpore s princípom prednosti európskeho práva voči národnému právu, ktorý nesporne vyplýva z konzistentnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (resp. Súdneho dvora Európskych spoločenstiev do 30.11.2009) (ďalej len „SD EÚ“). Uvedenú úpravu preto vnímame ako problematickú, keďže okrem toho, že je v rozpore s princípom prednosti práva EÚ, vytvára aj stav právnej neistoty vo vzťahu národného a európskeho právneho poriadku. Protimonopolný úrad SR („úrad“) predkladá predmetnú pripomienku ako zásadnú, keďže narušenie princípu prednosti práva EÚ sa priamo dotýka jeho pôsobnosti, ako orgánu, ktorý priamo uplatňuje právo EÚ, postupuje v súlade s európskou judikatúrou a využíva inštitúty európskeho súťažného práva, ktoré predstavujú kvalitný štandard súťažného práva a ktoré je potrebné aplikovať v celej EÚ jednotným spôsobom. Princíp prednosti európskeho práva voči národnému právu má preto veľký význam a dôležitosť pri efektívnom uplatňovaní súťažného práva a teda činnosti úradu. Okrem toho platí, že spoločný trh medzi členskými štátmi by bol narušený, ak by právo EÚ mohlo byť podriadené vnútroštátnym zákonom jednotlivých štátov.	života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Po oboznámení sa so zmenou navrhovanej
--	--	---

		V tomto smere si dovoľujeme odkázať na ustálenú judikatúru SD EÚ. V rozhodnutí SD EÚ vo veci 26/62 Van Gend en Loos proti Administratie der Belastingen, [1963], ECR 1 SD EÚ uviedol, že Spoločenstvo ustanovilo nový právny poriadok medzinárodného práva, v prospech ktorého štáty obmedzili svoje suverénne práva. Tak, ako vyplýva z rozhodnutia SD EÚ vo veci 6/64 Flaminio Costa proti E.N.E.L., [1964], ECR 585, 593, Zmluva o EHS si vytvorila vlastný právny poriadok, ktorý sa okamžite stal integrálnou súčasťou právnych systémov členských štátov. Členské štáty preniesli na inštitúcie Spoločenstva skutočné právomoci vyplývajúce z obmedzenia suverenity. Podmienky a duch Zmluvy o EHS, ako dôsledok znemožňujú členským štátom súhlasiť s primátom národného práva. Duch Zmluvy o EHS si vyžadoval, aby všetky členské štáty konali s rovnakou starostlivosťou tak, aby plne uplatňovali zákony Spoločenstva, ktoré prijali na základe reciprocity. Keďže cieľmi Zmluvy o EHS boli integrácia a spolupráca, ich dosiahnutie by bolo narušené tým, že by jeden členský štát odmietol uplatniť právo Spoločenstva, ktoré, ako sa dohodli, by malo jednotne a rovnako zaväzovať všetkých. Záväzky prijaté členskými štátmi v zmluve by boli skôr podmienené ako bezpodmienečné, ak by podliehali neskorším legislatívnym aktom zo strany štátov. Princíp prednosti európskeho práva sa pritom stal dôraznejší vplyvom ďalšej judikatúry. SD EÚ v rozhodnutí vo veci 106/77 Amministrazione delle finanze dello Stato proti Simmenthal,		úpravy v čl. 7 sa pripomienkujúci subjekt rozhodol zmeniť charakter pripomienky na obyčajnú. Rozpor je odstránený.
--	--	--	--	---

		[1978], ECR 629 rozvinul princíp nadradenosti tým, že objasnil, že nadradenosť práva Spoločenstva sa uplatňuje bez ohľadu na to, či vnútroštátne právo predchádzalo alebo prišlo po dátume platnosti príslušného práva Spoločenstva. Okrem toho, jasné posolstvo SD EÚ v tomto prípade bolo, že aj keď ústavný súd je jediným vnútroštátnym súdom oprávneným vysloviť sa k ústavnosti vnútroštátneho práva, ak dôjde ku konfliktu medzi vnútroštátnym právom a právom Spoločenstva pred iným vnútroštátnym súdom, tento súd musí okamžite uplatniť právo Spoločenstva bez toho, aby čakal na predchádzajúce rozhodnutie ústavného súdu. Toto rozhodnutie bolo mnohokrát potvrdené. Zároveň v rámci rozhodnutia SD EÚ vo veci 11/70 Internationale Handelsgesellschaft mbH proti Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel [1970], ECR 1125 SD EÚ vyslovil, že platnosť komunitárneho opatrenia alebo jeho účinok v rámci členského štátu nemôžu byť ovplyvnené tvrdeniami, že je v rozpore so základnými právami formulovanými v ústave tohto štátu alebo s princípmi národnej ústavnej štruktúry. Čo sa týka obdobných situácií, dovoľujeme si poukázať na prípad Poľskej republiky, ktorej ústavný súd v roku 2021 spochybnil nadradenosť práva EÚ. Predmetné rozhodnutie ústavného súdu nasledovalo začatie konania voči Poľskej republike pre porušenie práva EÚ. V zmysle vyjadrenia Európskej komisie, ústavný súd svojim rozhodnutím porušil všeobecné princípy autonómie, prednosti, účinnosti, jednotného uplatňovania práva EÚ a záväznosti rozhodnutí SD EÚ.		
--	--	--	--	--

		Uvedené teda potvrdzuje, že v prípade zavádzanej úpravy nepochybne existuje riziko začatia konania voči Slovenskej republike pre porušenie práva EÚ a s tým súvisiacich následkov (finančné sankcie). Čo sa týka prípadných obáv o narušenie národnej identity, v zmysle čl. 4 ods. 2 Zmluvy o EÚ platí, že „Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rešpektuje ich základné štátne funkcie, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti. Predovšetkým národná bezpečnosť ostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu.“ Predmetné ustanovenie teda priamo garantuje rešpektovanie národnej identity a nie je potrebné ho duálne zdôrazňovať v rámci Ústavy SR formuláciou, ktorá ani nesleduje cieľ uvedený v dôvodovej správe. Čo sa týka rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR, dovoľujeme si dať do pozornosti rozhodnutie vo veci PL. ÚS 3/09 zo dňa 26.01.2011, v ktorom sa Ústavný súd SR priklonil k princípu prednosti práva Európskej únie a vyslovil: „Vychádzajúc zo zásady prednosti práva Európskej únie všetky orgány verejnej moci, t. j. nielen všeobecné súdy, sú povinné z úradnej moci nepoužiť vnútroštátne právo, ktoré podľa ich názoru odporuje právu Európskej únie, pričom všeobecné súdy majú navyše možnosť overiť si takýto právny názor predložením prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.“. Na predmetnú argumentáciu nadväzovalo aj rozhodnutie ÚS SR vo veci PL. ÚS		
--	--	---	--	--

		10/14. Záverom možno uzavrieť, že úrad má za to, že konflikt práva EÚ s národnou ústavou nie je dostatočným argumentom na vylúčenie prednosti práva EÚ úpravou ústavy. Akákoľvek zmena v súčasnej koncepcii Ústavy SR v tomto smere by znamenala narušenie efektívneho uplatňovania európskych právnych noriem, riziko zníženia účinnosti súťažného práva, možnosť podnikateľov vyhnúť sa zodpovednosti a riziko začatia konania voči SR o porušení predpisov EÚ.		
PMÚSR Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	O	K čl. I bodu 3 vlastného materiálu V zmysle navrhovaného čl. 7 ods. 5 v čl. I bode 3. vlastného materiálu platí, že „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi; to neplatí, ak sú tieto medzinárodné zmluvy v rozpore s touto ústavou.“ Navrhujeme odstrániť navrhovaný novelizačný bod 3 čl. I vlastného materiálu. Odôvodnenie: Navrhované znenie zakladá riziko zníženia štandardu ochrany, ktorý poskytujú medzinárodné zmluvy na úseku ľudských práv a základných slobôd.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúro-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti,

				súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
RÚZSR Republiková únia zamestnávateľov	Z	Celému materiálu Zamestnávateľské organizácie združené v Iniciatíve za právny štát vyjadrujú dôrazný nesúhlas s navrhovanými zmenami Ústavy SR, žiadajú návrh ústavného zákona stiahnuť z legislatívneho procesu a vyzývajú Úrad vlády SR ako gestora návrhu zákona o zahájenie legitímnej odbornej diskusie k navrhovaným zmenám, a to najmä ku zmenám týkajúcich sa ust. čl. 7 ods. 2 a ods. 5. Stabilita právneho poriadku a zabezpečenie	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré

		právnej istoty sú nevyhnutnými predpokladmi fungovania každého demokratického právneho štátu. Ústava, ako základný zákon štátu predstavuje stabilný rámec, ktorý formuje fungovanie štátu a ochraňuje práva a slobody občanov. Je kľúčovým pilierom právneho poriadku SR, na ktorom sú postavené všetky ďalšie právne normy. Z uvedeného dôvodu by mali byť akékoľvek zmeny Ústavy SR predmetom odbornej diskusie, ktorá umožní detailnejšie preskúmať dopady navrhovaných zmien a zabezpečiť, aby tieto zmeny boli v súlade s potrebami spoločnosti a v súlade s jej demokratickými hodnotami. Predkladať a prijímať tak závažné zmeny bez predchádzajúcej detailnej odbornej diskusie môže viesť k neuváženým rozhodnutiam, ktoré môžu mať dlhodobý negatívny dopad na stabilitu právneho štátu, podnikateľského prostredia a dôveru občanov v demokratické inštitúcie.	znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako
--	--	--	---

				súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Po oboznámení sa so zmenou navrhovanej úpravy v čl. 7 sa pripomienkujúci subjekt rozhodol zmeniť charakter pripomienky na obyčajnú. Rozpor je odstránený.
SFOZP Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím v SR	O	Čl. 22 ods. 2 Navrhujeme vypustiť navrhovanú zmenu v čl. 2 ods. 2 v znení „v súlade s jej princípmi a hodnotami“. Odôvodnenie: Máme za to, že aktuálne platná úprava čl. 2 ods. 2 reflektuje základné princípy právneho štátu, a to obmedzenie konania štátnych orgánov v medziach zákona. Konanie štátnych orgánov v medziach zákona predstavuje explicitné možnosti výkonu verejnej moci v súlade s princípom právneho štátu pri regulácii výkonu verejnej moci. Máme za to, že výkon verejnej moci nemá byť ponechaný na voľnú interpretáciu princípov a hodnôt Ústavy Slovenskej republiky štátnymi orgánmi, ale má byť súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, pričom	A	

		musí byť jasný a presný, a jeho aplikácia musí byť predvídateľná pre všetky zainteresované strany (princíp právnej istoty).		
SFOZP Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím v SR	O	Čl. 7 ods. 2 Navrhujeme vypustiť navrhovanú zmenu druhej vety v čl. 7 ods. 2 za bodkočiarkou v znení „to neplatí, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou.“ Odôvodnenie: Máme za to, že navrhované ustanovenie je v rozpore so zásadou prednosti práva Európskej únie, judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie a s Lisabonskou zmluvou podpísanou 13. decembra 2007 - A. VYHLÁSENIA VZŤAHUJÚCE SA NA USTANOVENIA ZMLÚV - 17. Vyhlásenie o prednosti (Ú. v. EÚ C 306, 17.12.2007). Slovenská republika sa zaviazala k nadriadenosti komunitárneho práva nad svojím vnútroštátnym právom v presne určených oblastiach. Navrhované ustanovenie môže do budúcnosti predstavovať pre Slovenskú republiku reputačné, finančné a iné riziká.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o

				veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
SFOZP Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím v SR	O	Čl. 7 ods. 5 Navrhujeme vypustiť navrhovanú zmenu druhej vety v čl. 7 ods. 5 za bodkočiarkou v znení „to neplatí, ak sú tieto medzinárodné zmluvy v rozpore s touto ústavou.“ Odôvodnenie: Máme za to, že navrhované ustanovenie je nadbytočné z dôvodu, že čl. 1 ods. 2 ustanovuje povinnosť uznávať a dodržiavať všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, a ďalšie medzinárodné záväzky. Aj Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti interpretuje status medzinárodných zmlúv ako základných pravidiel pre aplikáciu vnútroštátnych právnych predpisov. V prípade, ak nebude dochádzať k prednostnej aplikácii medzinárodných zmlúv v podmienkach Slovenskej republiky (alebo bude dochádzať k rôznej interpretácii dodržiavania medzinárodných zmlúv v podmienkach Slovenskej republiky), bude dochádzať k	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä

		následnej revízii medzinárodnými orgánmi s právnymi účinkami voči Slovenskej republike. Potenciálny nesúlad medzi Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, môže mať v budúcnosti v prípade porušenia týchto noriem za následok vyvodenie medzinárodnej zodpovednosti. Navrhované ustanovenie môže predstavovať pre Slovenskú republiku reputačné, finančné a iné riziká.		základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
SNSLP Slovenské	O	Všeobecne k dôvodovej správe Dôvodovú správu a najmä jej osobitnú časť je potrebné dopracovať.	A	Dôvodová správa bola doplnená. Predkladateľ sa nestotožňuje s tým,

národné stredisko pre ľudské práva		Odôvodnenie: Dôvodová správa a najmä jej osobitná časť nezodpovedajú vážnosti navrhovaných zmien, ani vážnosti ústavodarného procesu ako takého. Pri zmenách základného zákona štátu, navyše v tomto prípade zmenách ktoré obsahujú obmedzenia základných práv a slobôd, je osobitne nevyhnutné, aby dôvodová správa jasne vymedzila a legitimizovala ciele navrhovanej úpravy a aby mohla slúžiť ako jeden zo zdrojov pre interpretáciu ustanovení ústavy do budúcnosti.		že by návrh ústavného zákona obsahoval obmedzenia základných práv a slobôd.
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	Všeobecne k doložke vybraných vplyvov Doložku vybraných vplyvov je potrebné prepracovať a dopracovať. Odôvodnenie: Tak ako pri dôvodovej správe, aj doložka vybraných vplyvov nezodpovedá požiadavkám a vážnosti legislatívneho procesu zmeny ústavy. Pri definovaní problému je uvedená potreba ochrany tradičných hodnôt pre zachovanie kultúrneho dedičstva napriek tomu, že ani jedna zo zmien, ani osobitná časť dôvodovej správy k nim, neodkazuje na kultúrne dedičstvo ani na tradičné hodnoty. Nie je potom zrejmé, či doložka patrí k predkladanému materiálu. Osobitne pojem „kultúrne dedičstvo“ má celkom iný význam ako zrejme predkladateľ predpokladá a mal by byť nahradený. Ktoré tradičné hodnoty sa navrhovanými zmenami chránia rovnako nie je z návrhu zrejmé, hoci má ísť o základný cieľ materiálu. Návrh predpokladá povýšenie vybraných ustanovení zákona o rodine a školského zákona na ústavnú úroveň, avšak nie je zrejmé ako sú ustanovenia, v prípade školského zákona účinné od januára tohto roka, tradičnými hodnotami. Ustanovenie týkajúce sa pohlavia je biologickým faktom, nie je	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.

		hodnotou, či už tradičnou alebo inou. V časti 8. preskúmanie účelnosti je uvedené, že bude skúmaná priebežne. Účelnosť legislatívnych zmien, osobitne v prípade ústavy, má byť skúmaná vopred. Ak zákon nemá žiadne sociálne vplyvy ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu ako predkladateľ uvádza, potom opäť nesedí celý text v časti 3., ktorý pojednáva o zvýšení ochrany sociálnych práv. Navyše návrh celkom jednoznačne iné práva obmedzuje, napríklad doterajšie právo transrodových ľudí na poskytovanie zdravotnej starostlivosti ako aj právo detí na vzdelanie. V žiadnej časti dokumentu nie je uvedený ani len pokus o legitimizáciu a opodstatnenie týchto zásadných zmien.		
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	K vl. materiálu, čl. I. bod 2. Novelizačný bod navrhujeme vypustiť. Odôvodnenie: V prípade prijatia textu v predkladanom znení by išlo o zásah do existujúcej hierarchie medzi európskym právom a národným právom členských štátov, ktorá je daná tak zakladajúcimi zmluvami ako aj ustálenou judikatúrou Súdneho dvora EÚ, v rozpore s európskym právom a zároveň v kontexte dôvodovej správy, aj o zrejmy nesúlady návrhu textu s jeho zámerom. V prvom rade v prípade oblastí, v ktorých Slovenská republika preniesla výkon časti svojich práv na EÚ platí zásada prednosti práva EÚ od ktorej sa nemožno národnou legislatívou odkloniť. Dôvodová správa tento fakt nespochybňuje a uvádza, že prednosť práva EÚ nemožno aplikovať v oblastiach kde Slovenská republika na EÚ nepreniesla svoje suverénne	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-

		právomoci, čo je rovnako pravda. Avšak text ústavy v platnom znení čl. 7 ods. 2 aj v navrhovanom bode 2. hovorí iba o oblastiach v ktorých SR právomoc na EÚ preniesla. Doplnenie textu o tom, že právne záväzné akty EÚ nemajú prednosť pred zákonmi, ak sú v rozpore s ústavou, je preto prinajmenšom zmätočné. Z judikatúry Súdneho dvora je zrejmé, že ani argument konfliktu z národnou ústavou nestačí na vylúčenie prednosti práva EÚ, ako napríklad v prípade Kreil (C-285/98) v dôsledku ktorého Nemecko muselo novelizovať ústavu, aby nebola v rozpore so smernicou o vykonávaní zásady rovnosti medzi mužmi a ženami. Máme preto vážne pochybnosti o legálnosti a účelnosti tohto návrhu a navrhujeme ho vypustiť.		etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	K vl. materiálu, čl. I. bod 3. Novelizačný bod navrhujeme vypustiť. Odôvodnenie:	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné

	Kým ústavodarca má právo rozhodnúť o priklonení sa ku konštitucionalizmu, respektíve o jeho ukotvení v texte ústavy, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva ako národná ľudskoprávna inštitúcia musí vyjadriť hlboké znepokojenie a zásadný nesúhlas s konštrukciou navrhovaného textu, v duchu ktorého sa má javiť, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách by mohli byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, respektíve, že by sa Ústava Slovenskej republiky a jej výklad mali do budúcnosti odkláňať od medzinárodného štandardu ochrany a podpory ľudských práv. Takýto prístup by predstavoval neprípustné riziko zníženia úrovne ochrany ľudských práv v Slovenskej republike do budúcnosti. Zároveň podobne ako v prípade bodu 2., pripomínáme, že ani takéto ústavné vymedzenie nemôže Slovenskú republiku oslobodiť od záväzkov, ktoré na seba ratifikáciou týchto zmlúv prevzala v súlade s článkom 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve sa nemôže dovolávať ustanovení vnútroštátneho práva ako dôvodu pre neplnenie zmluvy. V prípade Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, by takisto nemohlo byť toto ustanovenie použité na vylúčenie povinnosti vykonávať rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva proti Slovenskej republike podľa čl. 46 ods. 1 dohovoru. Neobstojí ani argument v dôvodovej správe, že ide o ustálenú líniu v judikatúre Ústavného súdu SR, pretože už dva roky po citovanom rozhodnutí vydal rozhodnutie I. ÚS 49/01, z ktorého vyplýva, že ústavu nemožno interpretovať v rozpore s Dohovorom o ochrane ľudských práv, respektíve že Ústavný súd nasleduje výklad dohovoru ako je obsiahnutý v judikatúre ESLP. Domnievame sa preto, že minimálne v rozsahu interpretačného	riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia.
--	--	--

		rámca je prístup súdu odlišný a navrhované znenie by tento prístup vylučovalo. Zároveň pripomíname, že z návrhu nie je zrejmé, aký by mala úprava dopad na čl. 154c.		(7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	K vl. materiálu, čl. I. bod 5. Novelizačný bod navrhujeme vypustiť. Odôvodnenie: Viacere zákony Slovenskej republiky reprezentujú verejné politiky, ciele a hodnoty, ktoré sú hodné najvyššej možnej ochrany. Viaceré z nich rovnako ustanovujú exkluzívne práva pre manželské páry. Dôvod, pre ktorý sa predkladateľ rozhodol vybrať práve toto ustanovenie Zákona o rodine podľa dôvodovej správy považujeme preto za nedostatočný. Ústavný text si vyžaduje väčšiu mieru rešpektu a zdržanlivosti pri jeho dopĺňaní a zmenách a mala by im v každom prípade predchádzať širšia odborná diskusia. Kým nemožno odporovať skutočnosti, že manželské páry zohrávajú v Slovenskej republike významnú úlohu pri výchove vlastných detí, hoci len pri dvoch tretinách narodených detí, nie je zrejmé, prečo má byť do budúcnosti ústavou prekludovaný rozšírený okruh osôb, ktoré by sa pri rešpektovaní zásady najlepšieho záujmu dieťaťa mohli na osvojení podieľať.	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.
SNSLP Slovenské	O	K vl. materiálu, čl. I. body 6. a 7. Novelizačné body navrhujeme vypustiť.	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.

národné stredisko pre ľudské práva		Odôvodnenie: V duchu pripomienky k dôvodovej správe a doložke vybraných vplyvov poukazujeme na nesúlad zámeru predkladateľa deklarovaného v týchto dokumentoch s navrhovaným textom. Žiadame predkladateľa aby rešpektoval základný zákon štátu, aby tento neslúžil ako náhodný výber nižších právnych noriem. Ako národná ľudskoprávna inštitúcia zároveň zdôrazňujeme, že Slovenská republika má pozitívny záväzok garantovať právo detí na vzdelanie a v prípade konfliktu s právami rodičov je potrebné nastaviť citlivý balans medzi týmito právami, najmä v čase keď sa pozície k niektorým témam radikálne menia. Ako príklad možno uviesť sexuálnu výchovu, ktorá je súčasťou vzdelávacieho programu v Slovenskej republike od 80. rokov, no silnejúci odpor voči nej pozorujeme len posledných 10. Namiesto toho aby štátne orgány vysvetľovali prečo je potrebné aby deti prijímali informácie primerané ich veku aj v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, a čo je v praxi obsahom takého vzdelávania aby odstránil obavy časti verejnosti, zvolil predkladateľ cestu obmedzovať právo detí na vzdelanie, opätovne bez akejkoľvek argumentácie.		
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	K vl. materiálu, čl. I. body 8. Novelizáčny bod navrhujeme vypustiť. Odôvodnenie: Snahu o ústavnú reguláciu štátneho výchovno-vzdelávacieho programu považujeme za absolútne neprimeranú. Z kontextu materiálu sa môžeme domnievať, že aj táto úprava súvisí s témami manželstva a pohlavia. Ani v tomto kontexte nie je zrejmé, čo chce predkladateľ docieľiť, pretože takýto text nebráni tomu aby bola sexuálna výchova, informácie o ľudskej sexualite či transrodových ľuďoch súčasťou štátneho výchovno-	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.

		vzdelávacieho programu. Avšak kým právne by ustanovenie nedosiahlo želaný efekt, spôsobilo by v praxi zbytočný chaos pri tvorbe tohto programu a jeho výklade osobami, ktoré sú expertmi v oblasti školstva a nie ústavnými právnikmi. Toto ustanovenie by potom mohlo mať tzv. chilling effect a vytvárať neopodstatnené obavy o potenciálnom súlade či nesúlade tém s ústavou, čo nemá prečo ministerstvo školstva posudzovať.		
SNSLP Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	O	K vl. materiálu, čl. I. bod 9. Novelizačný bod navrhujeme vypustiť. Odôvodnenie: K navrhovanému čl. 52a odsek 1: V prvom rade nie je ani z dôvodovej správy zrejmé, čo je cieľom úpravy v navrhovanom čl. 52a ods. 1. Či už Slovenská republika uznáva alebo neuznáva pohlavie mužské a ženské nemení nič na faktickom stave, že biologické pohlavia iné neexistujú. Ani v kontexte odseku 2, a teda de facto zákazu tranzície, nedáva úprava odseku 1 zmysel, pretože tranzíciou, a teda zmenou pohlavia, stále zostáva zachovaná binárnosť pohlavia. Ak má predkladateľ cieľ reflektovať na nebinárnych ľudí, tak potom by úprava musela hovoriť o rode a nie o pohlaví, pretože nebinárni ľudia sa nevedia alebo nechcú zaradiť do spoločenských predstáv o mužskosti a ženskosti, čo nič nemení na ich biologickom pohlaví. Ak by aj úprava nahradila slovo „pohlavie“ slovom „rod“ považujeme za neprijateľné, aby ústava mala za cieľ regulovať vnútorné prežívanie človeka a jeho vnútorné presvedčenie o vlastnej identite. Taká úprava by navyše bola aj v rozpore s ústavným právom na ochranu súkromia a ľudskej dôstojnosti. Ak má predkladateľ za cieľ vylúčiť možnosť tretieho označenia,	ČA	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.

		napríklad v rodných listoch, ako je to napríklad v Nemecku (označenie „divers“), tak také označenie nie je možné ani v súčasnom právnom stave a to napriek tomu, že intersex deti, a teda deti s variáciami pohlavných znakov sa rodia aj na Slovensku. Navyše sa javí nielen celkom zbytočné ale aj osobitne neprimerané a neľudské týmto deťom a ich rodičom v Ústave uvádzať, že ich Slovenská republika neuznáva. K navrhovanému čl. 52a odsek 2: Zásadne nesúhlasíme s takýmto závažným zásahom do práva na rešpektovanie súkromného života občanov Slovenskej republiky a poukazujeme na pozitívny záväzok Slovenskej republiky poskytovať zdravotnú starostlivosť transrodovým osobám a právo transrodových osôb na vydanie dokumentov, ktoré zodpovedajú ich rodu. Poukazujeme pritom nielen na ústavné právo na ochranu súkromia a ľudskú dôstojnosť, ale aj na početné judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva z ktorej vyplýva povinnosť štátu zabezpečiť rýchle, transparentné a dostupné procesy zmeny pohlavia (A.D. a ďalší proti Gruzínsku, X. a Y. proti Rumunsku, Rana proti Maďarsku, Y.T. proti Bulharsku, S.V. proti Taliansku, A.P., Garcon a Nicot proti Francúzsku, Y.Y. proti Turecku a ďalšie). K navrhovanému odseku 2 poukazujeme aj na čl. 13 ods. 4 ústavy a na skutočnosť, že tento významný zásah predkladateľ žiadnym spôsobom nevysvetľuje, pričom opäť pripomíname text vyššie a teda skutočnosť, že pri zmene pohlavia zostáva binárnosť pohlaví zachovaná. Zmenu pohlavia umožňujú právne predpisy Slovenskej republiky desaťročia a navrhovaný text okrem porušovania práv transrodových ľudí spôsobí narušenie princípu právnej istoty pre všetky osoby, ktoré aktuálne v		
--	--	--	--	--

		processe tranzície sú. Takýto vážny zásah do ľudských práv považujeme za vážne porušenie zásad právneho štátu a žiadame predkladateľa ustanovenie vypustiť.		
Súdna rada SR Súdna rada Slovenskej republiky	O	Čl. 141a ods. 1 K čl. 141a ods. 1: V čl. 141a ods. 1 sa slová „ústavným orgánom sudcovskej legitimacy“ nahrádzajú slovami „nezávislým ústavným orgánom sudcovskej legitimacy garantujúci nezávislé postavenie súdnej moci“. Túto pripomienku považujeme za zásadnú. Odôvodnenie: Cieľom navrhovanej zmeny je obnovenie základného (záväzného) zámeru ústavodarcu zabezpečiť nezávislé postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) pri jej zakotvení do Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a to ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. s účinnosťou od 01. 07. 2001. Dnešná ústavná definícia súdnej rady zlikvidovala pôvodný základný zámer ústavodarcu z roku 2000 (ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.) nevyhnutný na posilnenie inštitucionálnej nezávislosti súdnej moci od ostatných orgánov verejnej moci, čo súčasne znamená aj porušenie predvstupového záväzku na prijatie Slovenskej republiky do Európskej únie, t. j. návrat do kritizovanej výraznej závislosti súdnej moci na výkonnej moci a zákonodarnej moci (PL. ÚS 2/2012). Súdna rada ako ústavná inštitúcia bola „vynájdená“ kvôli depolitizácii súdnej moci, no depolitizácia súdnictva sa na Slovensku nehodí mnohým politikom. V dôvodovej správe k ústavnému zákonu č. 422/2020 Z. z.,	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, je konštatované, že síce ústava definuje Národnú radu Slovenskej republiky (čl. 72), prezidenta Slovenskej republiky (prvá veta čl. 101), vládu Slovenskej republiky (čl. 108), Ústavný súd Slovenskej republiky (čl. 124), avšak súdna rada ako jediný ústavný orgán nemá v ústave svoje vymedzenie. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd“) pri definovaní postavenia súdnej rady (podľa úpravy z roku 2001) vzhľadom na jej kompetencie okrem iného uviedol, že „je osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu“ (PL.ÚS 2/2012). Podľa zámeru ústavodarcu z roku 2020 sa však súdnej rade úmyselne nepriznáva parameter nezávislosti, lebo nemôže byť nezávislým orgánom, keďže je v nej realizovaná justičná politika a má teda charakter len autonómneho orgánu (bod 16 dôvodovej správy k ústavnému zákonu č. 422/2020 Z. z.). Je zrejmé, že u orgánov súdnej moci ústavodarca zakotvuje základný princíp o ich nezávislosti, čo preukazuje dôsledné dodržiavanie princípu delby moci a ústavnej rovnováhy troch rovnocenných mocí v právnom štáte. Je preto zásadnou ústavnou požiadavkou v rámci definície ústavného postavenia súdnej rady ako súčasti súdnej moci explicitné zakotvenie v pripomienke navrhovaného textu v znení „nezávislý ústavný orgán sudcovskej legitimacy garantujúci nezávislé postavenie súdnej moci“. Súčasná úprava porušuje aj zásadný obsah medzinárodných dokumentov, o ktorých ústavný súd (PL. ÚS 27/2015) v kľúčovej časti odôvodnenia nálezu zdôraznil, že ...“... obsahu medzinárodných dokumentov (odporúčacieho charakteru) ...		
--	--	---	--	--

		ktorých je Slovenská republika signatárom, s odkazom na čl. 1 ods. 2 ústavy nemožno poprieť ani primeranú mieru právnej relevancie“. Medzinárodné dokumenty, ktoré sú výslovne uvedené v náleze PL. ÚS 27/2015, výraznou väčšinou obsahovo uvádzajú, že štát má alebo musí vytvoriť súdne rady na zabezpečenie nezávislosti sudcov a súdnictva, ktoré budú nezávislé od zákonodarnej a výkonnej moci (napr. Európska charta štatútu sudcov – bod 1.3; Magna charta sudcov – CCJE bod 13; Výbor ministrov Rady Európy r. 2010 – bod 26). K presadenej ústavnej zmene postavenia súdnej rady bývalou vládou koalíciou bolo zaujaté výrazne kritické stanovisko v Rezolúcii Európskej asociácie sudcov (ďalej len „EAJ“) zo dňa 02.09.2021: „... EAJ je znepokojená konštatovaním, že bod 17 dôvodovej správy ... neopisuje súdnu radu ako nezávislý ústavný orgán súdnictva, ale skôr ako autonómny orgán realizujúci justičnú politiku vlády a parlamentu ... takáto formulácia, ktorá vyvoláva obraz súdnej rady ako nástroj exekutívnej politiky, môže viesť k zlyhávaniu zachovania riadnej deľby moci medzi legislatívou, vládou a súdnictvom, v rozpore s medzinárodnými štandardami a sú krokmi späť v procese vytvorenia podmienok na ochranu súdnictva pred neprimeraným vplyvom a záruk jeho nezávislosti“. Ústavný súd v uznesení PL. ÚS 8/2022, ktorým preskúmal ústavné zmeny k 01.01.2021 konštatoval zásadnú skutočnosť, že pre vylúčenie právomoci ústavného súdu preskúmať súlad ústavných zákonov s ústavou (čl. 125 ods. 4 posledná veta ústavy) musí návrh odmietnuť, aj keď s výhradou, že pri obsahovo extrémnom postupe ústavodarcu by mohol generovať ochranu materiálneho jadra ústavy, zohľadňujúc generálne		
--	--	---	--	--

		kompetenčné zmocnenie ústavného súdu zakotvené v čl. 124 ústavy. Pri posudzovaní zmeny ústavného postavenia súdnej rady ústavný súd uviedol okrem iného, že „... žiadne ustanovenie ústavy týkajúce sa súdnej rady ... nemožno zakotviť pod materiálne jadro ústavy, a preto návrh odmietol pre nedostatok svojej právomoci, pričom nespochybňuje opodstatnenosť existencie poslanca súdnej rady v našom ústavnom systéme“. Uvedená opodstatnená kritika medzinárodných inštitúcií, právna relevancia medzinárodných odporúčaní (ústavný záväzok Slovenskej republiky podľa čl. 1 ods. 2 ústavy), ktoré vyžadujú zabezpečenie nezávislého postavenia súdnej rady, ako aj zlikvidovanie pôvodného zámeru ústavodarcu z roku 2000, pri zakotvení súdnej rady do ústavnej úpravy súdnej moci ako nezávislého orgánu, na základe zásadnej predvstupovej požiadavky pri vstupe Slovenska do Európskej únie, jednoznačne vyžadujú obnovenie jej nezávislého postavenia explicitným zakotvením v pripomienke navrhovaného textu k čl. 141a ods. 1 ústavy.		
Súdna rada SR Súdna rada Slovenskej republiky	O	Čl. 141a ods. 5 K čl. 141a ods. 5: V čl. 141a ods. 5 tretia veta znie: „Predsedu, podpredsedu a člena Súdnej rady Slovenskej republiky je možné odvolať pre vážne zanedbanie povinností pri výkone ústavnej funkcie. V čl. 141a ods. 5 sa na konci pripája táto veta: „Podrobnosti ustanoví zákon.“. Túto pripomienku považujeme za zásadnú.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		Odôvodnenie: Cieľom navrhovanej zmeny je zakotvenie oprávnenia predčasného odvolania z funkcie predsedu, podpredsedu a člena súdnej rady pre vážne zanedbanie povinností pri výkone ústavnej funkcie. Pripojením poslednej vety sa zmocňuje zákonodarca na prijatie podrobnejšej zákonnej úpravy. Zakotvenie možnosti kedykoľvek odvolať členov súdnej rady bolo výrazne kritizované stanoviskami opätovne EAJ, v rezolúcii zo dňa 02.09.2021 a v Stanovisku predsedníctva CCJE zo dňa 09.12.2020. Predsedníctvo CCJE poukázalo na stanovisko č. 10 z roku 2007 o súdnej rade v službách spoločnosti (t. j. odporúčanie s primeranou mierou právnej relevancie podľa čl. 1 ods. 2 ústavy – ústavný záväzok Slovenskej republiky), že „... členom súdnej rady (sudcovia aj nesudcovia), aby mohli plniť svoje všeobecné poslanie, a to zabezpečiť nezávislosť súdneho systému, ako aj nezávislosť jednotlivých sudcov, by mali byť poskytnuté záruky ich nezávislosti a nestrannosti“. Ďalej je uvedené, že zabezpečenie funkčného obdobia členov súdnych rád na dobu určitú a funkčná imunita slúžia na zaistenie ich nezávislosti od vonkajšieho tlaku. Opatrenia, ktoré narúšajú istotu výkonu funkcie členov súdnej rady, napr. odvolanie kedykoľvek, nevyhnutne povedie k spolitizovaniu, prinajmenšom k dojmu spolitizovania, činnosti súdnej rady. Odvolanie bez nutnosti uvedenia dôvodu odvolania je totiž špecifické pre politické inštitúcie, napr. vlády, ale nie je vhodné pre súdne rady, kde sú členovia volení na dobu určitú. K odvolaniu má prísť len v prípade závažného nesprávneho konania, lebo iný postup vyvolávajúci podozrenie, že zámerom je ovplyvňovanie ich rozhodovania.		
--	--	---	--	--

		EAJ v Rezolúcii konštatovala, že odvolanie členov súdnej rady kedykoľvek je v rozpore s európskym štandardom nezávislosti súdnictva a súdnych rád, lebo nevyhnutná nezávislosť členov súdnych rád vyžaduje, aby výkon funkcie bol zaručený a nemohol byť svojvoľne ukončený. Člen môže byť teda odvolaný iba v prípade vážneho zneužitia alebo zanedbania povinnosti, kde zákon by mal ustanoviť presné dôvody a postup. Pri otázke odvolávania členov súdnej rady štátnymi orgánmi, ktoré kreovali členov, t. j. národná rada, vláda, prezident, ako aj sudcami, ústavný súd konštatoval aj to, že odvolať členov súdnej rady, ktorí sú v ich kreačnej dispozícii aj z dôvodu straty dôvery, nenaruší nezávislosť súdnej rady, ako ústavného orgánu, vzhľadom na zloženie a spôsob uznášania sa súdnej rady (IV. ÚS 46/2011). Ďalší nález ústavného súdu, pri výklade čl. 30 ods. 4 ústavy (prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok) odlišne konštatoval, že uvedené ústavné právo zahŕňa aj oprávnenie zotrvať vo verejnej funkcii. Ústavný súd v stanovisku (PLz. ÚS 2/2018 zo dňa 19.09.2018) uviedol „...člena Súdnej rady Slovenskej republiky nie je možné odvolať v priebehu jeho 5-ročného funkčného obdobia orgánom, ktorý ho na tento post nominoval, lebo len tak sa zaručí jeho základné právo podľa čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky“. Pri výklade čl. 30 ods. 4 ústavy (občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám) konštatoval ústavný súd, že toto právo svojou podstatou neznamena len právo na prístup k volenej alebo inej verejnej funkcii, ale toto právo v sebe zahŕňa ...aj právo volené a iné verejné funkcie nerušene vykonávať, vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením funkcie (III. ÚS 62/2011).		
--	--	---	--	--

		Ústavný súd Českej republiky (II. ÚS 53/06) pri obsahovo zhodnom ustanovení čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) konštatoval, že „...tento článok sa nevzťahuje len na prístup k verejnej funkcii v zmysle vzniku funkcie, ale zahrňuje aj právo na jej nerušený výkon vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením funkcie“. Samotné právo na prístup k verejnej funkcii by nemalo zmysel, pokiaľ by neobsahovalo aj ochranu v priebehu výkonu funkcie. Ak predmetný článok Listiny sleduje umožnenie občanom vykonávať správu verejných záležitostí, musí byť subjektu vykonávajúcemu svoju funkciu daná taktiež ochrana pred ľubovôľou štátu, ktorá by mohla brániť vo výkone verejnej funkcie. Podľa ústavného súdu (čl. 30 ods. 4 ústavy) zahŕňa aj právo na nerušený výkon funkcie člena súdnej rady, vrátane práva na ochranu pred protiprávnym zbavením tejto funkcie. Ak je teda člen súdnej rady svojvoľne štátnym orgánom zbavený tejto funkcie, dochádza tým vo vzťahu k tomuto členovi súdnej rady k porušeniu práva na nerušený výkon verejnej funkcie podľa čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy. Obsahovo zhodne rozhodol ústavný súd v konaní PL. ÚS 102/2011 (zánik funkcie predsedu súdu odvolaním ministrom). V odôvodnení uviedol, že z ústavného hľadiska považuje za neakceptovateľné, že ustanovenia zákona č. 757/2004 Z. z. neobsahujú žiadne záruky pred svojvôľou ministra pri výkone jeho právomoci odvolávať predsedu súdu. Zdôraznil, že nezastupiteľnou úlohou zákonodarcu je ustanoviť primerané právne garancie, ktoré sú spôsobilé zabrániť prejavom svojvôle pri výkone verejnej moci, keďže zákaz svojvôle tvorí integrálnu súčasť generálneho princípu právneho štátu vyvoditeľného z čl. 1 ods.1 ústavy.		
--	--	--	--	--

		Rozhodnutie o odvolaní nemôže byť prejavom svojvôle ministra voči osobe, ktorá je činná vo verejnej funkcii, a preto musí byť predvídateľné, presvedčivé, konkrétne a určité minimálne z hľadiska dôvodov, ktoré ministra spravodlivosti viedli k uplatneniu jeho mocenskej právomoci. Je potrebné prihliadať aj na správu Európskej komisie o právnom štáte z roku 2023, v ktorej je okrem iného konštatované, že sa Slovensku odporúča, aby zaviedlo opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa na členov súdnej rady, a to najmä na tých, ktorých nezvolili sudcovia - vzťahovali dostatočné záruky nezávislosti, pokiaľ ide o ich odvolanie, s prihliadnutím na európske normy týkajúce sa nezávislosti súdnych rád. Uvádza sa, že napriek tomu, že súdna rada získala novelou ústavy v roku 2020 viac právomocí, podmienky odvolávania jej členov, najmä tých, ktorí nie sú volení sudcami, stále nie sú stanovené zákonom. Tento nedostatok môže mať vplyv na nezávislosť členov súdnej rady. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa pre súdne rady musia vytvoriť dostatočné záruky, aby mohli byť nezávislé od zákonodarnej a výkonnej moci. Týka sa to aj spôsobu, akým sa môžu odvolávať členovia súdnych rád. Európska komisia v správe, pri tomto konštatovaní, poukázala na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 20.04.2021, vec C-896/19, Repubblika a Il-Prim Ministru, ECLI:EU:C:2021:311, bod 66.		
Súdna rada SR Súdna rada Slovenskej republiky	O	Čl. 146 ods. 2 K čl. 146 ods. 2: V čl. 146 ods. 2 sa číslica „67“ nahrádza číslicou „70“. Túto pripomienku považujeme za zásadnú.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		Odôvodnenie: Navrhuje sa predĺženie veku spojeného so zánikom funkcie sudcu z 67 rokov na 70 rokov. Sudcovské povolanie je jedno z najnáročnejších a jednoznačne preň platí, že „skúsenosť je neprenosná“. Stanovením hranice 67 rokov pre zánik funkcie sudcu štát jednoznačne prichádza o množstvo skúsených a fundovaných sudcov, ktorí by aj napriek svojmu veku mohli a chceli svoje celoživotné skúsenosti naďalej odovzdávať na „poli spravodlivosti“. Z povahy veci je pritom zrejmé, že ide často o sudcov na vyšších, resp. najvyšších stupňoch súdnej sústavy. Navrhovaná zmena by pritom nemala dopad na odchod sudcov do starobného dôchodku, pretože by predstavovala len možnosť a nie povinnosť vykonávať sudcovské povolanie až do dovŕšenia veku 70 rokov. Zároveň by navrhovaná zmena aspoň sčasti zrovnoprávnila sudcov všeobecného a správneho súdnictva so sudcami ústavného súdu a inými právnickými profesiami, pretože: - sudcovi ústavného súdu zaniká funkcia sudcu až v posledný deň mesiaca, v ktorom sudca dosiahol vek 72 rokov (Čl. 138 ods. 3 ústavy), - prokurátor môže, ale nemusí byť odvolaný z funkcie generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, ak dosiahol vek 65 rokov (§ 15 ods. 3 písm. b) zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry), - notárovi výkon notárskeho úradu zaniká ku dňu 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom notár dosiahne vek 70 rokov (§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)),		
--	--	--	--	--

		- súdny exekútor nemá (vôbec) normatívne ustanovené ako dôvod zániku funkcie dosiahnutie určitého veku.		
Súdna rada SR Súdna rada Slovenskej republiky	O	Čl. 148 ods. 4 Čl. 148 ods. 4 znie: „(4) Za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho sudcu z radov občanov stíhať, a to ani po zániku ich funkcie.“. Túto pripomienku považujeme za zásadnú. Odôvodnenie: Cieľom navrhovanej zmeny je obnovenie pôvodného textu čl. 148 ods. 4 ústavy zakotvujúceho funkčnú imunitu sudcov všeobecných súdov, ktorý bol zmenený ústavnou novelou č. 422/2020 Z. z. Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a materiálneho právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale i poslancov národnej rady (parlamentná imunita - ESELP stanovisko č. 23053/02 zo dňa 06. 12. 2005) a prezidenta republiky. Pri trestnoprávnej (funkčnej) imunite sudcov pre potreby riadneho výkonu súdnictva ide o zaručenie dôslednej osobnej ochrany pri výkone verejnej moci, predovšetkým voľnosť rozhodovania, ktorá musí zaistiť nezávislosť sudcu prioritne na výkonnej moci pred zneužitím práva stíhať trestné činy používaním nátlaku prostredníctvom trestného konania (PL. ÚS 4/04, PL. ÚS 24/03, PL. ÚS 19/02). Trestnoprávna imunita sudcov podľa záväznej judikatúry Ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva je zásadnou právnou garanciou nezávislosti sudcov, ktorej narušenie znamená porušenie nezávislosti súdnictva a tým aj čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		len „Dohovor“) čl. 14 ods.1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Princíp nezávislosti súdnej moci je jedným z podstatných znakov demokratického a právneho štátu, nie je osobným privilegiom sudcov, ale je odôvodnený potrebou umožniť sudcom naplniť ich úlohu ochrancu práv a slobôd ľudí, takže je prirodzeným komponentom základného práva občana na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 ústavy. Ústavný súd konštatoval, že ochranný mechanizmus proti svojvoľnému rozhodovaniu súdnej moci je účinný, lebo obsahuje možnosť sankčného postihu sudcu v disciplinárnom konaní pre závažné disciplinárne previnenie (svojvoľné rozhodnutie), ktorého opakovanie má vždy za následok výlučne len uloženie disciplinárneho opatrenia, a to odvolanie z funkcie sudcu (zánik sudcovskej funkcie - PL. ÚS 10/05). Ústava obsahuje implicitné materiálne jadro. Základ implicitného materiálneho jadra ústavy tvoria princípy demokratického a právneho štátu a medzi nimi aj princíp del'by moci a s ním súvisiaca nezávislosť súdnej moci (PL. ÚS 21/2014). Článok 144 ods. 1 ústavy (nezávislosť sudcu pri rozhodovaní) patrí k pilierom ústavného postavenia súdnej moci v materiálnom právnom štáte, patrí do materiálneho jadra ústavy, ktorý vymedzuje legitímny rozsah a obsah sudcovskej nezávislosti. Dôsledná ochrana imunity sudcu pri výkone funkcie, najmä pri jeho vlastnom rozhodovaní, t. j. (výlučne funkčná imunita) je jednou z najdôležitejších garancií nezávislosti sudcov, ktorej narušenie znamená porušenie nezávislosti súdu a tým aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorého ustanovenia sú „ústavným inštrumentom európskeho verejného poriadku“, kde Európsky		
--	--	---	--	--

		súd pre ľudské práva má výlučnú právomoc na všetky otázky výkladu Dohovoru a jeho protokolov a konštatoval, že imunita sudcov je zásadnou právnou garanciou nezávislosti sudcov a súdnictva. Judikatúra ESLP predstavuje pritom záväzné výkladové smernice aj pre interpretáciu základných práv a slobôd na európskej úrovni, kde je právo na nezávislý a nestranný súd prvým zo všetkých práv, ktoré garantuje čl. 6 Dohovoru. (Benátska komisia stanovisko z marca 2010, časť II. existujúce závery, bod 10; I. ÚS 5/02, PL. ÚS 25/01). Aj medzinárodné dokumenty, resp. odporúčania, ktoré majú primeranú mieru právnej relevancie v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy zakazujú likvidáciu funkčnej imunity sudcov za rozhodovanie (PL. ÚS 27/2015), pričom v tomto náleze sú výslovne menované viaceré medzinárodné inštitúcie. Výbor ministrov Rady Európy v odporúčaní z roku 2010 v bode 5 uvádza, že „...sudcovia musia mať neobmedzenú slobodu rozhodovať vo veciach nestranne, v súlade so zákonom aj ich interpretáciou faktov“, čo je zhodné so stanoviskom tzv. Benátskej komisie z marca 2010 – bod 61, že „...sudcovia by mali mať iba funkčnú imunitu, lebo musia byť chránení pred neprimeranými vonkajšími vplyvmi, t. j. imunitu pred trestným stíhaním za činy pri výkone svojej funkcie“... „sudcovia by mali mať trestnú zodpovednosť za trestné činy spáchané mimo výkonu ich sudcovskej funkcie (bod 75 stanoviska č. 3 (2002) CCJE)“ ... „považuje vylúčenie zodpovednosti sudcov pri výkone sudcovskej funkcie za predpoklad sudcovskej nezávislosti, t. j. imunita vo veci trestného stíhania (skupina štátov Rady Európy proti korupcii – GRECO). Zákonná úprava disciplinárnej zodpovednosti sudcov podľa		
--	--	--	--	--

		ústavného súdu je v súlade s ústavnou požiadavkou o neprípustnosti trestnej zodpovednosti sudcov za rozhodovanie, lebo zakotvením disciplinárnej zodpovednosti za svojvoľné rozhodovanie sa dôsledne zabezpečuje účinný ochranný mechanizmus proti svojvoľnému rozhodovaniu aj súdnej moci zakotvením možnosti sankčného postihu (viď PL.ÚS 10/05). Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a materiálneho právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale i poslancov národnej rady (parlamentná imunita - ESLP stanovisko č. 23053/02 zo dňa 06. 12. 2005) a prezidenta republiky. Imunita je ústavný inštitút zásadného významu pre fungovanie inštitúcií demokratického a právneho štátu a od nej závisí nezávislosť nielen sudcov, ale aj poslancov národnej rady a prezidenta republiky (čl. 78, čl. 107 ústavy). Schválená ústavná zmena úpravy funkčnej imunity sudcov podľa nového znenia čl. 148 ods. 4 ústavy bola výrazne kritizovaná aj Rezolúciou Európskej asociácie sudcov (EAJ) zo dňa 02. 09. 2021, ako aj Stanoviskom predsedníctva Poradnej rady európskych sudcov (CCJE) zo dňa 09. 12. 2020. Je totiž konštatované, že nové ustanovenie ľahko vystaví sudcu na Slovensku trestnému stíhaniu, hrozbe alebo strachu zo stíhania za ich rozsudky, čo predstavuje vážne nebezpečenstvo pre nezávislosť sudcov. Môže totiž byť zneužitá na vyvolanie neprimeraného tlaku alebo ovplyvňovanie sudcov, keďže značne znižuje existujúce záruky nezávislosti súdnictva a umožňuje i politicky motivovanú nesprávnu interpretáciu širokej a vágnej definície. Ide teda o potencionálne riziko šikanózneho trestného stíhania sudcov. Ústavný súd pri posudzovaní nového textu čl. 148 ods. 4 ústavy v uznesení PL. ÚS 8/2022 skonštatoval okrem iného aj to, že „...		
--	--	--	--	--

		materiálna, teda funkčná imunita sudcov za rozhodovanie tvorí integrálnu súčasť sudcovskej nezávislosti, ktorá patrí do implicitného materiálneho jadra ústavy“, pričom prijatá zmena úpravy imunity výrazne znižuje stupeň, t. j. rozsah imunity garantovanej podľa pôvodnej úpravy čl. 148 ods. 4 ústavy. Zároveň uviedol, že funkčná imunita sudcov všeobecných súdov bola koncipovaná v ústave širšie než imunita sudcov ústavného súdu upravená v čl. 136 ods. 1 ústavy. Zdôraznil, že nové znenie čl. 148 ods. 4 ústavy v podstate zaviedlo možnosť trestnoprávneho stíhania sudcov aj za právny názor. V prípade, že by sudca bol trestne stíhaný neopodstatnene, je mu poskytnutá ochrana v konaní pred ústavným súdom (čl. 127 ústavy), kedy ústavný súd môže zabrániť takej interpretácii a aplikácii čl. 148 ods. 4 ústavy, ktoré by bolo v rozpore s materiálnym jadrom ústavy. Pre nedostatok svojej právomoci odmietol preto návrh, keďže aktivácia čl. 124 ústavy by mohla byť pri tejto úprave uplatnená, len ak by ústavný súd nemal k dispozícii uvedené právne prostriedky ochrany sudcu. Z uvádzaných argumentov je zrejmé, že funkčná imunita sudcov tvorí integrálnu súčasť sudcovskej nezávislosti, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou implicitného materiálneho jadra ústavy. Pri zásahu do tohto jadra zavedením možnosti trestnoprávneho stíhania sudcov aj za právny názor, čo preukazuje výrazné zníženie rozsahu imunity garantovanej podľa pôvodnej ústavnej úpravy, pri zohľadnení medzinárodných odporúčaní a obsahu kritických stanovísk medzinárodných inštitúcií, je zrejma nevyhnutnosť obnovenia pôvodnej ústavnej koncepcie funkčnej imunity sudcov (pôvodný text čl. 148 ods. 4 ústavy). Vzhľadom na konštatovanie ústavného súdu o užšie koncipovanej funkčnej imunite u sudcov ústavného súdu (čl. 136		
--	--	--	--	--

		ods. 1 ústavy) v znení „za rozhodovanie pri výkone funkcie sudcu nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať a to ani po zániku jeho funkcie“, je možné aj obdobné riešenie o zakotvení obsahovo zhodnej úpravy imunity sudcov všeobecných súdov. Predstaviteľmi súdnej moci podľa ústavnej konštrukcie (hlava VII ústavy) sú aj sudcovia ústavného súdu, ktorým ústava taktiež garantuje funkčnú imunitu (čl. 136 ods.1 ústavy). Ústavné súdnictvo a všeobecné súdnictvo tvoria pritom dve zložky súdnej moci, ktoré sú rovnocenné, pričom aj sudcovia všeobecných súdov sú ochrancovia ústavnosti pri realizácii svojich kompetencií. (II. ÚS 1/95, II. ÚS 13/2001). Z uvedenej rovnocennosti ústavného a všeobecného súdnictva taktiež vyplýva zásadná požiadavka o nevyhnutnosti zakotvenia obsahovo zhodných garancií ich nezávislosti, kde je najdôležitejšou garanciou funkčná imunita, ako tzv. osobná záruka nezávislosti. Prichádza preto do úvahy aj obdobné riešenie, ktoré bude spočívať v zosúladení obsahu textu úpravy funkčnej imunity sudcov všeobecných súdov, ako aj prísediach z radov občanov, s textom zhodným pri úprave funkčnej imunity sudcov ústavného súdu podľa čl. 136 ods. 1 ústavy.		
ÚJDSR Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky	O	Čl. 7 Predložený návrh novely Ústavy Slovenskej republiky sa priamo nedotýka pôsobnosti Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorým je dozor na jadrovou bezpečnosť jadrových zariadení. Z tohto dôvodu k uvedenému návrhu nemáme zásadné pripomienky. Vo všeobecnosti však dávame na zváženie ponechať v návrhu novelizačné body 2. a 3. vzhľadom na členstvo SR v Európskej únii. Princíp prednosti práva EÚ tvorí integrálnu súčasť právneho poriadku EÚ a je základným predpokladom pre jednotné uplatňovanie práva EÚ v	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

		jednotlivých členských štátoch bez rozdielov. Prednosť práva EÚ je pevne stanovená aj v judikatúre Súdneho dvora EÚ, ktorý presadzuje uplatňovanie tohto princípu vnútroštátnymi orgánmi členských štátov. Pokiaľ by to tak nebolo a členské štáty by mali autonómnou možnosť zaviesť prednosť svojich vnútroštátnych predpisov pred primárnymi alebo sekundárnymi právnymi aktami EÚ, mohlo by to mať vplyv na vykonávanie politik EÚ. V prípade prijatia zmeny Ústavy SR smerom k potenciálnemu spochybneniu prednosti práva EÚ môže nasledovať podanie žaloby Európskej komisie proti SR na Súdny dvor EÚ.	„(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom
--	--	--	--

				výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnosť Verejnosť	O	Celému materiálu Navrhujem, do čl. 98 Ústavy pridať odsek 3, ktorý znie: „Platný výsledok referenda má silu ústavného zákona.“	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	Vlastnému materiálu V čl. I návrhu ústav. zákona navrhujeme doplniť nový bod 4, ktorý znie: 4. V čl. 12 ods. 2 sa na konci dopĺňa veta, ktorá znie: „Pohlavie sa vzťahuje na nemennú biologickú klasifikáciu jednotlivca ako muž alebo žena.“. Ostatné body sa primerane prečísľujú. Odôvodnenie: Navrhuje sa doplniť, na čo sa pojem pohlavie vzťahuje.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	Čl. I bodu 9 návrhu ústavného zákona V čl. I bode 9, text odsekov 1 a 2 (článku 52a) navrhujeme zmeniť na: „(1) Slovenská republika uznáva len dve pohlavia, mužské a ženské. (2) Muž znamená osobu patriacu pri počatí k pohlaviu, ktoré produkuje malú reprodukčnú bunku. Žena znamená osobu patriacu pri počatí k pohlaviu, ktoré produkuje veľkú reprodukčnú bunku.“. Odôvodnenie: 1. Namiesto pohlavia muža a ženy navrhujeme logicky uviesť pohlavie mužské a ženské.	ČA	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.

		2. Navrhujeme nedávať do Ústavy SR možnosť zmeny pohlavia. Navrhujeme uviesť iné ustanovenie, a to čo znamená slovo muž a čo znamená slovo žena.		
Verejnosť Verejnosť	O	vlastnému materiálu, Čl. I bodu 1. Vo vlastnom materiáli, v čl. I navrhujeme vypustiť celý bod 1. Odôvodnenie: a) Podľa nás nie je dôvod doplniť do čl. 2 odseku 2 Ústavy Slovenskej republiky vágne slová „v súlade s jej princípmi a hodnotami“. b) V Dôvodovej správe sa uvádza tiež: „Tieto hodnoty a princípy sú odzrkadlením základného hodnotového zamerania štátu a spoločnosti. Preto sa navrhuje, aby na tieto hodnoty a princípy reflektovali všetky štátne orgány pri výkone svojej činnosti.“. No nie je jasné, ako v praxi hodnoty a princípy budú či mali by štátne orgány reflektovať (v KSSJ = mať záujem, uchádzať sa o niečo) pri svojej činnosti.	A	
Verejnosť Verejnosť	O	návrhu ústav. zákona 1./ V návrhu ústav zákona, v čl. I navrhujeme vypustiť bod 8. Odôvodnenie: Nie iba štátny výchovno-vzdelávací program, ale celý Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) musí byť v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. 2./ Do čl. I návrhu ústav. zákona navrhujeme doplniť nový bod so znením: Za článok 155 sa vkladá článok 155a, ktorý znie:	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení. Druhá časť pripomienky je nad rámec návrhu.

		„Čl. 155a Zrušuje sa ústavný zákon č. 23/1991, ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.“. Odôvodnenie: Vzhľadom na príslušné ustanovenia o právach a slobodách v Ústave Slovenskej republiky s rovnakým/obdobným obsahom ako v LISTINE nie je dôvod, aby v Slovenskej republike naďalej platil aj ústavný zákon č. 23/1991 Zb. – prijatý Federálnym zhromaždením 8. januára 1991.		
Verejnost' Verejnost'	O	Vlastnému materiálu, Čl. I V čl. I bode 6 Vlastného materiálu navrhovaný text nového odseku 6 (v čl. 41) „Rodičia majú právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu.“ navrhujeme zmeniť na: „Školy nemôžu vyžadovať účasť detí na vyučovaní v oblasti sexuálneho správania a eutanázie, ak rodičia detí alebo iní zákonní zástupcovia detí nesúhlasia s obsahom vyučovania.“. Odôvodnenie: -Nie je jasné, čo sa rozumie účasťou detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. -Navrhujeme dať do Ústavy SR iné ustanovenie, ktoré nadväzuje na otázku v občianskom referende uskutočnenom v roku 2015.	ČA	Predkladateľ sa navrhol doplniť predmetné ustanovenie vetou v znení: "Výchovu a vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu."

Verejnosť Verejnosť	O	Čl. I bodu 3: V čl. I návrhu ústavného zákona celý navrhovaný text bodu 3 navrhujeme nahradiť nasledovným textom: „V čl. 7 ods. 5 sa slová „majú prednosť pred zákonmi“ nahrádzajú slovami „sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky; ak stanovuje medzinárodná zmluva niečo iného ako zákon, použije sa medzinárodná zmluva.“. Zdôvodnenie: (i) Podľa nás je nesprávne dávať do článku 7 odseku 5 Ústavy SR nelogický text „to neplatí, ak sú tieto medzinárodné zmluvy v rozpore s touto ústavou.“. Preto navrhujeme iné znenie. (ii) Slovenská republika nemá uzatvárať také medzinárodné zmluvy, ktoré sú alebo zjavne by mohli byť v rozpore s Ústavou SR. Ak takú medzinárodnú zmluvu už uzatvorila, má snažiť o nápravu záväzkov v medzinárodnej zmluve.	ČA Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti
--------------------------------	----------	---	--

				zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	k Čl. I bodu 2 návrhu ústav. zákona V čl. I navrhnutý bod 2 navrhujeme úplne zmeniť tak, aby znel: „2. V čl. 7 ods. 2 sa vypúšťa veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“. Odôvodnenie: a/ Máme za to, že v odseku 2 článku 7 Ústavy SR nemusí byť veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“, a teda ani zodpodným predkladateľom navrhnutá veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky; to neplatí, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou.“. b/ Naš názor v písmene a/ Odôvodnenia opierame aj o	N	

		porovnanie ustanovení Ústavy České republiky s Ústavou Slovenskej republiky.		
Verejnost' Verejnost'	O	Návrhu ústavného zákona V čl. I navrhujeme doplniť nový bod 4, ktorý znie: „4. V článku 36 ods. 1 prvej vete sa slová „spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky“ nahrádzajú slovami „spravodlivú odmenu za prácu a na uspokojujúce pracovné podmienky“:“. Doterajšie body sa primerane prečísľujú. Odôvodnenie: Podľa nás v Ústave Slovenskej republiky terajšie ustanovenie v článku 36 ods. 1 prvej vete „Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky.“ je neúplné. Malo by správne znieť: „Zamestnanci majú právo na spravodlivú odmenu za prácu a na uspokojujúce pracovné podmienky“, alebo „Zamestnanci majú právo na spravodlivú odmenu za prácu a na uspokojivé pracovné podmienky.“,	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
Verejnost' Verejnost'	O	Vlastnému materiálu, Vo Vlastnom materiáli, v čl. I navrhujeme doplniť nový bod 1, ktorý znie: „1. V článku 1 ods. 1 prvá veta znie: „Slovenská republika je zvrchovaný, jednotný a demokratický právny štát.“. Doterajšie body sa primerane prečísľujú. Odôvodnenie: a/ Podľa nás v Ústave Slovenskej republiky chýba veľmi	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

		dôležité ustanovenie, a to, že Slovenská republika je jednotný(!) štát. Doplnenie ustanovenia do ústavy je potrebné a je v záujme ochrany jednotnosti štátu Slovenská republika. V ostatných rokoch silnejú hlasy dožadujúce sa kolektívnych práv národnostných menšín (čiže faktickej autonómie), čo nie je v súlade s Rámcovým dohovorom (Rady Európy) na ochranu národnostných menšín. b/ Tiež navrhujeme ustanovenie odseku 1 spresniť tak, že slová „demokratický a právny štát” sa zmenia na „demokratický právny štát”.		
Verejnost' Verejnost'	O	K návrhu ústavného zákona V čl. I návrhu ústavného zákona navrhujeme doplniť nový bod, ktorý znie: „Článok 34 sa dopĺňa odsekom 4, ktorý znie: „(4) Slovenská republika neuznáva kolektívne práva národnostných menšín a etnických skupín.“. Zdôvodnenie: 1. Navrhujeme doplniť do Ústavy Slovenskej republiky chýbajúce dôležité ustanovenie, že Slovenská republika neuznáva kolektívne práva národnostných menšín, neuznáva kolektívne práva etnických skupín. 2. Máme za to, že ochrana národnostnej menšiny a ochrana etnickej skupiny sa v Slovenskej republike má dosahovať prostredníctvom ochrany práv jednotlivcov, ktorí sú občanmi patriacimi k národnostnej menšine a občanmi patriacimi k etnickej skupine.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

Verejnost' Verejnost'	O	 bodu 9 článku I vlastného materiálu V bode 9 text § 52a odseku 2 „Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.“. odporúčame zmeniť na: „Nesprávne určené pohlavie osoby pri narodení možno v dokladoch zmeniť len za podmienok ustanovených zákonom. Odôvodnenie: Máme za to, že pohlavie osoby nemožno zmeniť. Zámer zodpovedného predkladateľa uvedený v Dôvodovej správe a text v návrhu ústavného zákona nie sú v zhode.	ČA	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.
Verejnost' Verejnost'	O	 bodu 9 článku I vlastného materiálu. V bode 9 text čl. 52a odseku 2 „Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.“ odporúčame zmeniť na: „Nesprávne určené pohlavie osoby pri narodení možno v dokladoch zmeniť len za podmienok ustanovených zákonom.“.	ČA	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený.
Verejnost' Verejnost'	O	 návrhu Ústavného zákona V čl. I návrhu Ústavného zákona požadujeme doplniť nový bod: „Článok 7 sa dopĺňa odsekom 6, ktorý znie: „(6) Všetky štátne orgány sú povinné v Slovenskej republike a v orgánoch Európskej únie dodržiavať a presadzovať bezvýhradnú zvrchovanosť Slovenskej republiky v kultúrno-etických otázkach ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po smrť, ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti, ako i rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania.“.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva

		Odôvodnenie: Požadujeme doplniť Ústavu Slovenskej republiky. Našu požiadavku odôvodňujeme potrebou trvalého plnenia požiadaviek „Deklarácie Národnej rady Slovenskej republiky o zvrchovanosti členských štátov Európskej únie a štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii v kultúrno-etických otázkach“ štátnymi orgánmi Slovenskej republiky, a to v Slovenskej republike a v orgánoch EÚ. Deklarácia bola schválená Národnou radou Slovenskej republiky uznesením z 30. januára 2002 č. 1853 https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/dokumenty/vyhlasenia	zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv
--	--	--	--

				vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	Vlast. materiálu Vo Vlastn. materiáli navrhujeme v Čl. I doplniť nový bod. „V čl. 74 odsek 3 znie: „(3) Územia krajov Slovenskej republiky tvoria pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky štyri volebné obvody: a) volebný obvod 1: Bratislavský kraj, b) volebný obvod 2: Nitriansky kraj, Trenčiansky kraj a Trnavský kraj, c) volebný obvod 3: Banskobystrický kraj a Žilinský kraj, d) Košický kraj a Prešovský kraj.“.“. Odôvodnenie: Považujeme za správne a spravodlivé zmeniť v I. polroku 2025 doterajšie ustanovenie v Ústave SR: „Územie Slovenskej republiky tvorí pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky jeden volebný obvod.“, a to tak, že vytvoria štyri volebné obvody.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
Verejnost' Verejnost'	O	K návrhu ústavného zákona. V návrhu ústavného zákona predloženého do pripomienkového konania navrhujeme doplniť nový bod, ktorý znie: „V čl. 12 ods. 2 sa za prvou vetou vsúva nová veta, ktorá znie: „Rodom sa rozumie rad, spoločenstvo potomkov pochádzajúcich z jedných prarodičov.“.“. Odôvodnenie: -Navrhuje sa v Ústave Slovenskej republiky v záujme jednoznačnosti definovať pojem rod.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		-Máme za to, že definovanie pojmu rod v Ústave Slovenskej republiky má zásadný vplyv na ústavné zákony Slovenskej republiky a obyčajné zákony Slovenskej republiky.		
Verejnost' Verejnost'	O	vlastnému materiálu: Vo vlastnom materiáli, v čl. I odporúčame vypustiť body 2 a 3. Zdôvodnenie: Máme za to, že doplnenie slov „to neplatí, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou“ do článku 7 odsekov 2 a 5 Ústavy SR je nesprávne.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúro-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj

				rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	Predkladacej správe, druhému odseku V Predkladacej správe, druhom odseku, navrhujeme vety „Posilnenie ochrany tradičných hodnôt je kľúčové pre zachovanie kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky a zabezpečenie právnej stability. Návrh ústavného zákona preto reaguje na potrebu ochrany kultúrneho dedičstva zakotveného v preambule Ústavy Slovenskej republiky, ktoré je osobitne spojené s uznaním manželstva medzi mužom a ženou ako jedinečného zväzku.“ zmeniť na: „Posilnenie ochrany tradičných hodnôt je kľúčové pre zachovanie kultúrneho a duchovného dedičstva našich predkov a zabezpečenia právnej stability Slovenskej republiky. Návrh ústavného zákona preto reaguje na potrebu ochrany kultúrneho a	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení.

		duchovného dedičstva, ktoré je osobitne spojené s definovaním manželstva ako jedinečného zväzku medzi mužom a ženou, a zabezpečenia zvrchovanosti Slovenskej republiky pri rozhodovaní o kultúrno-etických otázkach.“. Odôvodnenie: Máme za to, že nami navrhovaný text výstižnejšie vyjadruje problematiku, čo má pripravovaná novela Ústavy SR riešiť.		
Verejnost' Verejnost'	O	k Čl. I bodu 2 návrhu ústav. zákona. V čl. I navrhnutý bod 2 navrhujeme úplne zmeniť tak, aby znel: „2. V čl. 7 ods. 2 sa vypúšťa veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“. Odôvodnenie: a/ Máme za to, že v odseku 2 článku 7 Ústavy SR nemusí byť veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“, a teda ani zodpovedným predkladateľom navrhnutá veta „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky; to neplatí, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou.“. b/ Náš názor v písmene a/ Odôvodnenia opierame aj o porovnanie ustanovení Ústavy Českej republiky s Ústavou Slovenskej republiky.	N	Predkladateľ sa rozhodol nemeniť ustanovenie čl. 7 ods. 2 ústavy.
Verejnost' Verejnost'	O	dôvodovej správe V dôvodovej správe, Osobitnej časti, navrhujeme vypustiť celý odsek „K bodu 8“.	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení.

		Zdôvodnenie: a/ Zodpovedným predkladateľom navrhnuté doplnenie Ústavy SR [8. V čl. 42 sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie: „(2) Štátny výchovno-vzdelávací program musí byť v súlade s touto ústavou.“.] nie je logické. Treba ho z návrhu ústavného zákona vypustiť. A tiež aj z dôvodovej správy. b/ Máme za to, že nie iba niekoľko paragrafov Zákona o výchove a vzdelávaní (školského zákona) musí/má byť v súlade s Ústavou SR.		
Verejnosť Verejnosť	O	Návrhu Ústavného zákona V čl. I Návrhu Ústavného zákona predloženého do medzirezortného pripomienkového konania požadujeme doplniť nový bod, ktorý znie: „V článku 41 ods. 1 sa za treťou vetou vsúva nová veta, ktorá znie: „Žiadnemu inému spolužitiu osôb okrem manželstva nemôže byť priznaná osobitná ochrana, práva a povinnosti, ktoré sú priznané iba manželstvu a manželom.“.“. Zdôvodnenie: Podľa nás doplnenie Ústavy SR o uvedené ustanovenie je nevyhnutné, v záujme zabezpečenia suverenity štátu Slovenská republika v kultúrno-etických otázkach.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	Vlastnému materiálu: Vo Vlastnom materiáli navrhujeme v čl. I doplniť nový bod 1, ktorý znie: „1. V čl. 1 ods. 1 druhá veta znie: „Nesmie sa viazať ani na výlučnú ideológiu ani na náboženské vyznanie.“.“.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

		Ostatné body sa primerane prečísľujú. Odôvodnenie: Navrhuje sa spresnenie doterajšieho ustanovenia v čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to v nadväznosti na ustanovenie v LISTINE ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD.		
Verejnosť Verejnosť	O	Doložke vybraných vplyvov V bode 2. (Definovanie problému) Doložky vybraných vplyvov navrhujeme vety „Posilnenie ochrany tradičných hodnôt je kľúčové pre zachovanie kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky a zabezpečenie právnej stability. Návrh ústavného zákona preto reaguje na potrebu ochrany kultúrneho dedičstva zakotveného v preambule Ústavy Slovenskej republiky, ktoré je osobitne spojené s uznaním manželstva medzi mužom a ženou ako jedinečného zväzku.“ zmeniť na: „Posilnenie ochrany tradičných kresťanských hodnôt je kľúčové pre zachovanie kultúrneho a duchovného dedičstva našich predkov a zabezpečenia právnej stability Slovenskej republiky. Návrh ústavného zákona preto reaguje na potrebu ochrany kultúrneho a duchovného dedičstva, ktoré je osobitne spojené s definovaním manželstva ako jedinečného zväzku medzi mužom a ženou, a zabezpečenia zvrchovanosti Slovenskej republiky pri rozhodovaní o kultúrno-etických otázkach.“. Zdôvodnenie: Navrhuje sa výstižnejšie definovať problém – čo má novela Ústavy Slovenskej republiky upraviť.	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení.

Verejnosť Verejnosť	O	VI. materiálu Vo VI. materiáli, v čl. I navrhujeme doplniť nový bod, ktorý znie: „V DRUHEJ HLAVE názov Štvrtého oddielu znie: „PRÁVA OBČANOV PATRIACICH K NÁRODNOSTNÝM MENŠINÁM A ETNICKÝM SKUPINÁM“.“. Ostatné body sa primerane prečísľujú. Odôvodnenie: Navrhujeme zmeniť doterajší názov PRÁVA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN A ETNICKÝCH SKUPÍN, keďže tento názov Štvrtého oddielu nezodpovedá skutočnému obsahu ustanovení článkov 33 a 34 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V Ústave Slovenskej republiky sa správne nepočíta so žiadnymi kolektívnymi právami národnostných menšín a etnických skupín. Podľa nás ochranu národnostnej menšiny a etnickej skupiny možno dosiahnuť prostredníctvom ochrany práv jednotlivcov(!) patriacich k takej menšine a skupine.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	návrhu ústav. zákona: V čl. I návrhu ústavného zákona predloženého do pripomienkového konania navrhujeme doplniť nový bod, a to: „V čl. 41 sa dopĺňa odsek 7, ktorý znie: „(7) Zvrchovanosť Slovenskej republiky v oblasti ochrany manželstva, rodiny a výchovy detí Slovenská republika nesmie preniesť medzinárodnou zmluvou na medzinárodný právny subjekt.“.“.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol pre úpravu zvrchovanosti v oblasti národnej identity v čl. 7.

		Odôvodnenie Navrhuje sa v Ústave SR jednoznačne zakotviť, že zvrchovanosť SR v oblasti ochrany manželstva, rodiny a výchovy detí SR nesmie prenieť medzinárodnou zmluvou na medzinárodný právny subjekt; teda ani na Európsku úniu či na orgány Európskej únie.		
Verejnosť Verejnosť	O	Vlastný materiál V čl. I Vlastného materiálu navrhujeme doplniť nový bod. „V čl. 41 ods. 1 sa na konci dopĺňajú vety, ktoré znejú: „Rodinou v tretej vete sa rozumie základná spoločenská jednotka, ktorú tvoria manželia s deťmi alebo bezdetní manželia.“.“. Zdôvodnenie: Máme za to, že v Ústave SR je potrebné vymedziť pojem rodina, keďže sa začínajú objavovať interpretácie pojmu rodina, ktoré nie sú v súlade so zámerom zákonodarcu pri prijímaní Ústavy SR v roku 1992.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	VI. materiál. Vo VI. materiál, v čl. I navrhujeme doplniť nový bod so znením: „Článok 151 znie: „Čl. 151 (1) V rámci prokuratúry sa vytvárajú aj organizačné jednotky prokuratúry na boj s terorizmom, organizovaným zločinom a na boj s korupciou, ktoré pôsobia na celom území Slovenskej republiky. (2) Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.“. “. Zdôvodnenie: Navrhujeme v Ústave SR posilniť činnosť prokuratúry v oblasti boja s terorizmom a organizovaným zločinom a v oblasti boja s korupciou.		
Verejnost' Verejnost'	O	Návrhu ústav. zákona. V čl. I Návrhu ústav. zákona navrhujeme doplniť nový bod: „V článku 41 ods. 2 sa na začiatku vsúva veta, ktorá znie: „Zakazuje sa náhradné materstvo a obchodovanie s deťmi.“. “. Odôvodnenie: Navrhujeme do Ústavy Slovenskej republiky zakotviť v Slovenskej republike zákaz surogátneho materstva: prenájmu maternice, obchodovania s deťmi.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnost' Verejnost'	O	VI. materiál. Vo VI. materiáli, v čl. I navrhujeme doplniť nový bod so znením: „Článok 151 znie: „Čl. 151 (1) V rámci prokuratúry sa vytvárajú aj organizačné jednotky prokuratúry na boj s terorizmom, organizovaným zločinom a na boj s korupciou, ktoré pôsobia na celom území Slovenskej republiky. (2) Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.“. “.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

Verejnosť Verejnosť	O	vlastnému materiálu Navrhujeme do vlastného materiálu doplniť nový bod: „V čl. 15 odseku 1 Ústavy Slovenskej republiky sa veta „Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.“ nahrádza vetou „Slovenská republika ľudský život ochraňuje už pred narodením.“. Zdôvodnenie: Máme za to, že len deklaratívne ustanovenie v Ústave SR je potrebné zmeniť na povinnosť.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	Celému materiálu Dobrý deň Súhlasím zo všetkými pripomienkami čo predkladá KREŠŤANSKÁ ÚNIA ! S pozdravom Mikuláš Tóth. ul.M.R.Štefaníka 995/69 078 01 Sečovce	NEP	Nemá charakter pripomienky.
Verejnosť Verejnosť	O	K návrhu ústavného zákona V návrhu ústavného zákona, v Čl. I navrhujeme doplniť nový bod. „Článok 41 sa dopĺňa odsekom 7, ktorý znie: „(7) Dohody o plodení detí alebo tehotenstve v prospech iných sú zakázané.“.“.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		Odôvodnenie: Navrhujeme doplnením Ústavy SR zakázať v Slovenskej republike surogátne materstvo.		
Verejnost' Verejnost'	O	K vlast. materiálu V Čl. I vlastn. materiálu navrhujeme doplniť nový bod. „V článku 15 na konci odseku 1 sa dopĺňa veta: „Klonovanie ľudských bytostí a vytváranie ľudských embryí na výskumné a terapeutické účely, eugenické praktiky a použitie ľudského tela na účely majetkového prospechu sú zakázané.“.“. Zdôvodnenie: Navrhujeme doplniť Ústavu Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. vzhľadom na hrozby, ktoré ohrozujú či môžu ohrozovať človeka ako autonómnou bytosť.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.
Verejnost' Verejnost'	O	návrhu Ústavného zákona V návrhu Ústavného zákona, čl. I, navrhujeme doplniť nový bod. „V článku 41 ods. 3 sa na začiatku vkladá veta, ktorá znie: „Rodičmi dieťaťa sú otec a matka; otcom dieťaťa je muž a matkou dieťaťa je žena.“.“. Odôvodnenie: Navrhujeme doplniť Ústavu SR, keďže je potrebné jednoznačne ustanoviť, že rodičmi (biologickými) dieťaťa sú muž a žena.	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení.
Verejnost' Verejnost'	O	Celému materiálu Albín Hraboš, Štúrova 1260/33, 908 41 Šaštín Stráže Vec: Ústava SR niektoré návrhy zmien PREAMBULA My, národ slovenský,	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

		pamätajúc na náboženské politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zastúpení kresťanmi v zmysle vďaky Kristovi za: - unikátne oslovenie jeho Duchom v reči našich predkov prostredníctvom jeho geniálnych apoštolov Cyrila a Metoda - udelenie milosti našim predkom a nám prijať a udržať si nádherné duchovné dedičstvo evanjelia - založenie nášho štátu jeho verným služobníkom katolíckym kňazom Dr. Jozefom Tisom, držiacim sa bezúhonne hesla za Boha a národ si volíme pre naše budúce bytie Krista za nášho kráľa a jeho pozemských rodičov za našich patrónov, chceme ho v našom bytí nasledovať v duchu jeho evanjelia lásky vo všetkých oblastiach nášho života, a prosíme ho aby vylial na nás svojho Svätého Ducha, lebo len pod jeho vedením môžeme zažiť plnosť života, hojnosť blaha, svetla a pokoja, zabezpečiť slobodný, dôstojný život každého občana a v zastúpení prirodzene ľudsky zmýšľajúcimi spoluobčanmi, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my, občania Slovenskej republiky, uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov		
--	--	---	--	--

		na tejto ústave: Čl. 1 (1) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Svojim početným zastúpením občanmi kresťanov viaže sa na Kristovo evanjelium- ideológiu lásky. Preto nesmie vynášať zákony v rozpore s Kristovým evanjeliom. Čl. 2 (1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo. Volení zástupcovia musia byť bezúhonní, bez osobnej ziskuchtivosti, vlastenci snažiaci sa o všeobecný rozvoj života a osobnej slobody občanov zasadzujúci sa o dôstojnosť a ochranu ľudského života od počatia po prirodzenú smrť. Tiež nesmú byť poplatní zahraničným záujmovým skupinám a nátlakom vnucovať občanom ideológie a zákony týchto skupín aj keď neboli spoločenskou objednávkou občanov (gender, covid, ekoterorizmus, možnosť zvierat škodiť človeku) Čl. 7 (1) Slovenská republika môže v záujme všeobecného dobra života a vyvážene vzájomne výhodnej spolupráce na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. Nesmie tým prísť o štátnu suverenitu, stať sa vazalom iných. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum (2) Vláda SR nesmie predať, ale musí vždy chrániť majetok štátu aj občanov pred zahraničnou lúpežou, uprednostňovať domácich		
--	--	--	--	--

		podnikateľov, aby sme sa nestali cudzincami vo vlastnom štáte. Chceme mať štát, ktorí nikoho neokráda, ale ani sa nedá okradnúť. Vláda musí usilovať o čo najhospodárnejšie nakladanie s majetkom štátu. Tiež usilovať o zabezpečenie podmienok pre dôstojný život všetkých občanov Čl. 17 (1) Osobná sloboda sa zaručuje. Výhrada svedomia patrí k osobnej slobode Čl. 41 (1) Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých. Rodičovstvo v manželstve sa vzťahuje na muža ako otca, na ženu ako matku. Pohlavie jedinca(muž alebo žena) si neurčuje jedinec sám, ale je mu pridelené hneď po narodení na základe (biologického)prírodného výzoru pohlavných orgánov a zostáva nemenné celý život. Čl. 42 (1) Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon. Štátny školský vzdelávací program je zameraný hlavne na získanie gramotnosti v znalostiach prírodných predmetov (nezávislých od politiky a osobných názorov)matematika, fyzika, chémia, prírodopis a predmety telesnej výchovy, praktického vyučovania. Tiež predmet občianskej výchovy		
--	--	---	--	--

		zoznamujúci žiakov s najcennejším čo má človek- život, s čestným prístupom k životu, všeobecnými ľudskými právami, vlastenectvom a úctou k životu každého človeka, životu v mieri bez vojen, brutality a násilia.		
Verejnost' Verejnost'	O	Návrhu ústavného zákona V návrhu ústavného zákona navrhujeme doplniť nový bod. „Čl. 7 sa dopĺňa odsekom 6, ktorý znie: „(6) Nič v tomto článku nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv v kultúrno-etických otázkach.“.“ Odôvodnenie: Podľa nás je potrebné doplniť do Ústavy nové ustanovenie v doterajšom článku 7, v záujme zabezpečenia suverenity SR v kultúrno-etických otázkach. Kultúrno-etickými otázkami rozumieme otázky, ktoré sa týkajú oblasti ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia po prirodzenú smrť, morálky, inštitúcie manželstva muža a ženy, rodinného práva, osobného statusu, kultúry, štátneho jazyka, rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, vzdelávania, výchovy, osobného stavu, dedenia.	A	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu,

				kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	k Čl. I vlastného materiálu. V Čl. I vlastného materiálu navrhujeme doplniť nový bod: „Článok 24 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie: „(5) Rozsah a podmienky uplatňovania práva na výhradu vo svedomí ustanovuje zákon alebo medzinárodná zmluva alebo dohoda uzatvorená Slovenskou republikou.“.“. Zdôvodnenie: -Navrhujeme doplniť Ústavu SR, keďže máme za to, že nestačí v čl. 24 ods. 1 prvej vete Ústavy SR len uviesť, že sloboda myslenia, svedomia(!), náboženského vyznania a viery sa zaručujú.	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		-Zákonom tu rozumieme napr. zákon č. 578/2004 Z. z. v znení nesk. predpisov. Dohodou uzatvorenou Slovenskou republikou tu rozumieme osobitnú dohodu, ktorá má byť uzatvorená medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami v nadväznosti na Zmluvu medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami (č. 250/2002 Z. z.).		
Verejnosť Verejnosť	O	Návrhu ústavného zákona. Do čl. I návrhu ústavného zákona predloženého predsedom vlády do medzirezortného pripomienkového konania navrhujeme doplniť nový bod. „V článku 24 sa v odseku 3 dopĺňa veta, ktorá znie: „Vzt'ah medzi štátom a registrovanými cirkvami a inými náboženskými organizáciami je založený na princípe rešpektovania ich autonómie a vzájomnej nezávislosti každého vo vlastnej sfére, ako aj na princípe spolupráce pre jednotlivca a spoločné dobro.“. Odôvodnenie: Podľa nás je potrebné, aby v Ústave Slovenskej republiky bolo stanovené princípy spolupráce štátu Slovenska republika a registrovaných cirkví a náboženských spoločností v SR.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
Verejnosť Verejnosť	O	Vlastn. materiálu, Čl. I bodu 1 Vo Vlastn. materiáli, v Čl. I bode 1 [čl. 2 ods. 2 Ústavy] zodpovedným predkladateľom navrhnutý odsek „(2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach, v súlade s jej princípmi a hodnotami a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“ požadujeme zmeniť na:	A	

		„(2) Orgány verejnej moci môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“. Zdôvodnenie: Podľa nás nie je žiaden dôvod na doplnenie Ústavy SR v čl. 2 odseku 2 o text „v súlade s jej princípmi a hodnotami“. Namiesto Štátne orgány požadujeme uviesť širší pojem Orgány verejnej moci.		
Verejnost' Verejnost'	O	k vl. materiálu, čl. I. bod 2. Amnesty International Slovensko (AIS) navrhuje novelizačný bod vypustiť a ponechať pôvodné znenie. Prednosť práva EÚ je podstatou zakladajúcich zmlúv EÚ a takisto pevne stanovená v judikatúre Súdneho dvora EÚ. Po prijatí navrhovaného ustanovenia by Slovenská republika spochybnila schopnosť EÚ chrániť ľudské práva a zásady právneho štátu a samotný základ fungovania Európskej únie. Slovenskej republike za zmenu tohto ustanovenia môže takisto hroziť žaloba na Súdnom dvore EÚ a vysoké sankcie, tak ako to bolo v prípade Poľska.	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života,

				manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	k vl. materiálu, čl. I, bod 3. Amnesty International Slovensko (AIS) navrhuje novelizačný bod vypustiť a ponechať pôvodné znenie. Navrhovaná úprava môže vážne naštříbiť ochranu ľudských práv a zásad právneho štátu na Slovensku, vrátane prípadov, kedy medzinárodné zmluvy poskytujú vyšší štandard ochrany ľudských práv. AIS by takisto chcelo upozorniť na stanovisko Benátskej komisie z 18. júna 2020 (CDL-AD(2020)009), v ktorom táto vyzvala Ruskú federáciu o zrušenie zmien a doplnení svojej ústavy, ktoré by umožnili národným orgánom odmietnuť záväzné rozhodnutia	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

		Európskeho súdu pre ľudské práva. Amnesty International vo svojom stanovisku k tomuto rozhodnutiu upozorňuje na nebezpečenstvo pokusov o zmenu ústavy a posilnenie právomocí rušiť rozhodnutia ESLP formou zmeny ústavy, ktorá by efektívne mohla pripraviť o kľúčové možnosti ochrany ľudských práv a zásad právneho štátu, vrátane prístupu k spravodlivosti. Benátska komisia takisto pripomína, že napriek tomu, že štáty majú suverénne právo zvoliť si systém vzťahov medzi vnútroštátnym a medzinárodným právom, podľa čl. 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, štáty sa nemôžu dovolávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva ako dôvodu pre neplnenie zmluvy. To znamená, že žiadny právny argument vo vnútroštátnom práve, vrátane ústavného práva, nemôže ospravedlniť konanie alebo opomenutie, ktoré sa ukáže ako porušenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktoré sa rozhodlo ratifikovať - vrátane medzinárodných ľudskoprávných dokumentov. AIS takisto považuje navrhované uznesenie za potenciálne mimoriadne nebezpečné v zmysle možnosti otvoriť možnosti prijatia ďalších ústavných zmien, ktoré by mohli ďalej oklieštiť ľudské práva, ktoré sú momentálne zaručené, len na základe zmeny ústavy ústavnou väčšinou poslanectva NRSR.	„(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom
--	--	--	--

				výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
Verejnost' Verejnost'	O	K vl. materiálu, čl. I bod 4. Amnesty International Slovensko (AIS) víta snahu o zavedenie rovnosti v odmeňovaní do Ústavy Slovenskej republiky. AIS však odporúča ustanovenie zmeniť inkluzívnym spôsobom na "Rovnosť všetkých pri odmeňovaní za vykonanú prácu sa zaručuje bez ohľadu na pohlavie, rod alebo rodovú identitu."	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení.
Verejnost' Verejnost'	O	K vl. materiálu, čl. I bod 5. Amnesty International Slovensko (AIS) navrhuje novelizačný bod vypustiť. AIS vníma zaradenie tohto článku do Ústavy SR ako snahu ústavne zamedziť prípadným zmenám aktuálne platného zákona, ktorý v súčasnosti neumožňuje adopciu detí páromi rovnakého pohlavia. Rovnaká definícia, akú predkladateľ navrhuje vložiť do ústavy v čl. 41. ods. (4) je už v súčasnosti súčasťou Zákona č. 36/2005 Z. z. (Zákon o rodine), § 100, odsek 1. Odsek 2 rovnakého § Zákona o rodine pritom upravuje aj to, že "Ako spoločné dieťa môžu maloletého osvojiť len manželia." Nakoľko Slovenská republika neuznáva manželstvá párov rovnakého pohlavia, aj tento článok zákona už v súčasnosti bráni druhému z rodičov v páre rovnakého pohlavia získať rodičovské práva voči biologickému dieťaťu jeho partnera alebo partnerky, s ktorým dieťa vychováva. Súčasne platný Zákon o rodine je pritom v rozpore s článkom 21, ods. (1) Charty základných práv EÚ, ktorá zakazuje diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie. Navrhovaná zmena ústavy by zároveň bola v rozpore s rozsudkom Súdneho dvora EÚ, ktorý v roku 2021 rozhodol v prípade V.M.A. vs Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“, že ak jedna krajina EÚ uzná rodičovský vzťah dieťaťa - t.j.	N	Predkladateľ trvá na predloženom znení.

		nebiologický rodič dieťaťa si biologické dieťa svojej partnerky alebo partnera osvojí v krajine EÚ, ktorá adopciu pámi rovnakého pohlavia umožňuje, potom by tak mali urobiť všetky krajiny EÚ, a teda dieťaťu vydať doklad totožnosti, čím dieťaťu zaručia slobodu pohybu v celom regióne tak, ako mu to garantuje právo EÚ.		
Verejnost' Verejnost'	O	K vl. materiálu, čl. I bod 9. - k navrhovanému čl. 52a ods. (1) Slovenská republika uznáva len pohlavie muža a ženy.: Amnesty International Slovensko (AIS) navrhuje novelizačný bod vypustiť. AIS vníma túto zmenu ústavy ako problematickú, nakoľko by mohla viesť k prehľbovaniu diskriminácie intersex ľudí, ktorých už v súčasnosti slovenská legislatíva neberie v úvahu. Z medicínskeho hľadiska existujú okrem biologických žien a biologických mužov aj intersex osoby, ktoré majú znaky mužského aj ženského pohlavia. Biologické pohlavie človeka sa určuje na základe viacerých faktorov: pohlavných chromozómov, hormónov a hormonálnych receptorov, vnútorných a vonkajších pohlavných orgánov a druhotných pohlavných znakov. Väčšina ľudí sa rodí s chromozómami XX alebo XY, na základe čoho im je pri narodení pripísané ženské alebo mužské pohlavie. Podľa vedeckých odhadov sa však približne 1,7 % svetovej populácie rodí ako intersex, pričom ich chromozómy môžu mať atypickú stavbu (XXY, XYY a podobne) a ich pohlavné orgány či ďalšie znaky nemusia korešpondovať s pohlavím, ktoré im bolo pri narodení pripísané. Rada Európskej únie, Európsky parlament, Rada Európy, Vysoký komisár OSN pre ľudské práva aj Osobitný spravodajca OSN pre mučenie v minulosti poukázali	ČA	Odsek 2 v čl. 52a bude vypustený. Ustanovenie čl. 52a ods. 1 zodpovedá súčasnému chápaniu pohlavia v právnom poriadku Slovenskej republiky.

		na to, že intersex osoby čelia diskriminácii a zlému zaobchádzaniu vrátane korektívnych chirurgických zákrokov v detstve. Porušovanie práv intersex ľudí zakazuje aj článok 21, ods. (1) Charty základných práv EÚ, ktorý zakazuje diskrimináciu na základe pohlavia. - k navrhovanému čl. 52a ods. (2) Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.: Amnesty International Slovensko (AIS) navrhuje novelizačný bod vypustiť. V apríli 2015 prijalo Parlamentné zhromaždenie Rady Európy rezolúciu 2048 (2015), v rámci ktorej „zhromaždenie vyzýva členské štáty, aby ... vypracovali rýchle, transparentné a dostupné postupy úradnej zmeny rodu (právnej tranzície) založené na sebaurčení ... dostupné pre všetkých ľudí, ktorí ich chcú využiť, bez ohľadu na vek, zdravotný stav, finančnú situáciu alebo policajný záznam“. Právna tranzícia je na Slovensku v kompetencii Ministerstva vnútra SR, ktoré vykoná na požiadanie zmenu rodného čísla na základe lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby, táto zmena je teda už v súčasnosti podmienená medicínskymi krokmi v rozpore s legislatívnymi trendami EÚ ako aj závermi WHO a ďalších odborných organizácií. Ďalšie sťažovanie prístupu transrodových ľudí k právnej tranzícii by viedlo k zhoršeniu ich ľudskoprávnej situácie a mohlo by byť v rozpore s článkom 21, ods. (1) Charty základných práv EÚ, a teda porušovať právo na súkromný a rodinný život, právo na ochranu pred násilím a diskrimináciou a ďalšie ľudské práva a medzinárodné právne predpisy.		
--	--	---	--	--

Verejnosť Verejnosť	O	K čl. I bodu 9 Navrhujem alternatívne znenie článku 52a, a to napríklad nasledovné: „Právne postavenie človeka, ktoré vyplýva z jeho biologického alebo fyziologického stavu, nie je možné meniť len na základe jeho psychického stavu. Za takýto biologický alebo fyziologický stav sa považuje najmä pohlavie.“. Odôvodnenie: Novo-navrhovaný článok 52a ustanovuje, že Slovenská republika uznáva len pohlavie muža a ženy, čo vzhľadom na jeho navrhované zaradenie pod druhú hlavu Ústavy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov znamená, že uznáva len tieto dve ľudské pohlavia. Takéto ustanovenie by však nemalo nijaký praktický účinok, keďže ľudský druh je biologicky gonochoristický, a teda v rámci ľudského druhu skutočne existujú len jedince buď samčieho alebo samičieho pohlavia, nijakého iného. Aj v tomto smere sa síce vyskytujú malformácie, ako napríklad porucha intersex, avšak tie zo svojej podstaty porúch zdravia nemôžu zakladať nové ľudské pohlavia. Ustanovovať právnym predpisom existenciu len dvoch ľudských pohlaví je z tohto pohľadu podobné, ako ustanovovať právnym predpisom, že každý živý človek musí mať hlavu. Toto sú skrátka veci vyplývajúce z biológie alebo fyziológie, ktoré právnymi predpismi nemožno nijak alternovať. Zámerom predkladateľa je však zrejme zabrániť právnemu uznávaniu ľudí jedného pohlavia za príslušníkov druhého ľudského pohlavia bez toho, aby došlo aj k jeho fyziologickej úprave. Podľa trendov z iných štátov vidíme právne úpravy, ktoré umožňujú uznať napríklad biologického muža, ktorý nepodstúpil zmenu pohlavia, za ženu, a to aj s príslušnými	N	Predkladateľ trvá na navrhnutom znení v čl. 52a ods. 1.
--------------------------------	----------	--	----------	--

		právnymi výhodami. Myšlienkovou bázou pre takéto uznávanie je, že tento muž je síce biologicky aj fyziologicky stále mužom, ale jeho „rod“ je ženský, pretože taký je skrátka jeho psychický stav. Navrhovaná právna úprava tento problém nerieši, pretože tým je práve onen myšlienkový konštrukt, že okrem pohlavia, ako reálnej biologickej alebo fyziologickej kategórie, existuje aj akýsi „rod“, ktorý má však výlučne psychickú podstatu, a ktorý teda vyplýva len z vnútorného pocitu daného človeka. Z uvedených dôvodov navrhujem alternatívne znenie článku 52a, z ktorého by bolo zrejmé, že ak biologický alebo fyziologický stav človeka zakladá určité právne postavenie tohto človeka (napríklad Zákoník práce vo vzťahu k ženám), tak toto jeho právne postavenie nemožno meniť len na základe jeho psychického stavu. Na základe tejto právnej úpravy by teda muž nemohol získať právne postavenie ženy len tým, že by sa za ženu považoval. Mohol by ho získať iba tak, že by podstúpil zmenu pohlavia, ktorou by sa zmenil samotný jeho fyziologický stav. V tejto súvislosti si dovoľujem poukázať, že naprieč právnym poriadkom SR existujú právne predpisy používajúce pojem „rod“. Takýmto predpisom je napríklad zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov. Hneď ustanovenie § 2 ods. 1 znie: „Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného		
--	--	--	--	--

		postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.“. Toto ustanovenie zakazuje diskrimináciu z dôvodu pohlavia, ale aj z dôvodu rodu. Pokiaľ nejde o rod v genealogickom slova zmysle, tak ide zrejme o zákonné vyjadrenie, že Slovenská republika uznáva kategóriu rodu ako kategóriu oddelenú od pohlavia, ktorá môže zakladať určité právne postavenie daného človeka. V zmysle filozofie navrhovaného ústavného zákona by bolo žiaduce revidovať všetky takéto predpisy.		
Verejnosť Verejnosť	O	K čl. I bodu 1 Navrhujem nepridávať do čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, že štátne orgány môžu konať iba v súlade s hodnotami tejto ústavy. Odôvodnenie: Článok 1 ods. 1 druhá veta ustanovuje, že Slovenská republika sa neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je jedným z najpoužívanějších ustanovení ústavy pri výkone verejnej moci. Jeho zmyslom je, že štátne orgány nemôžu priznávať práva, ukladať povinnosti, obmedzenia alebo zákazy bez toho, aby na to mali explicitne ustanovenú právomoc, pričom zákonodarca túto právomoc nemôže ustanoviť generálne, ale jej musí ustanoviť konkrétny rámec (vid'. nález PL. ÚS 4/2021-136 zo dňa 08.12.2021). V zmysle uvedeného by toto ustanovenie bolo vhodné upraviť tak, že by sa pojem „štátne orgány“ nahradil širším pojmom „orgány verejnej moci“, avšak pokiaľ ide o ústavné princípy, podľa ktorých sú orgány verejnej moci povinné konať, malo by ísť o princípy vyplývajúce zo zásad právneho štátu, akými sú zákaz svojvôle pri rozhodovaní orgánov verejnej moci, zákaz diskriminácie, či zásada iura novit curia, podľa ktorej súd, ale aj	A	

		akýkoľvek iný orgán verejnej moci, pozná právo. Zavádzať na tomto mieste povinnosť štátnych orgánov konať podľa hodnôt ústavy môže vyvolávať rozpor s povinnosťou štátnych orgánov konať apoliticky a bez viazanosti na ideológiu či náboženstvo.		
Verejnosc' Verejnosc'	O	K čl. I bodom 2 a 3 Navrhujem úplne vypustiť tieto novelizačné body pre ich rozpor s medzinárodnými zmluvami, ktorými je už Slovenská republika viazaná. Odôvodnenie: Napríklad článok 46 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ustanovuje právnu záväznosť právoplatných rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva pre vysoké zmluvné strany tohto dohovoru, vrátane Slovenskej republiky, a vyhlásenie prednosti k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie znie: „Konferencia pripomína, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie majú zmluvy a právo prijaté Úniou na základe zmlúv prednosť pred právom členských štátov za podmienok ustanovených v uvedenej judikatúre Súdneho dvora EÚ. Okrem toho sa konferencia rozhodla pripojiť k tomuto záverečnému aktu stanovisko Právneho servisu Rady o prednosti, ktoré sa nachádza v dokumente 11197/07 (JUR 260): „ Stanovisko Právneho servisu Rady z 22. júna 2007 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že prednosť práva Spoločenstva je základnou zásadou tohto práva. Podľa Súdneho dvora táto zásada je obsiahnutá v osobitnom charaktere Európskeho spoločenstva. V čase vynesenia prvého rozsudku tejto ustálenej judikatúry [rozsudok z 15. júla 1964 č. 6/64 vo	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu,

	veci Costa/ENEL (7)] sa v zmluve prednosť práva nespomínala. Dnes je situácia rovnaká. Skutočnosť, že zásada prednosti nebude uvedená v budúcej zmluve, žiadnym spôsobom nemení existenciu tejto zásady ani existujúcu judikatúru Súdneho dvora.“. Pri medzinárodných zmluvách a ich právnej záväznosti pre Slovenskú republiku je potrebné sa riadiť Viedenským dohovorom o zmluvnom práve. Pokiaľ mala Slovenská republika v úmysle vylúčiť alebo zmeniť právny účinok určitých ustanovení medzinárodnej zmluvy pri ich použití voči nej, mala si už pri uzavieraní tejto medzinárodnej zmluvy alebo pri pristupovaní k nej urobiť výhradu v zmysle čl. 19 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve. Účel navrhovaných ustanovení by bolo možné dosiahnuť aj spôsobom konformným s európskym právom a medzinárodným právom, napríklad rozšírením mechanizmu prieskumu súladu dojednaných medzinárodných zmlúv s ústavnými zákonmi podľa čl. 125a Ústavy Slovenskej republiky v znení ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. pred ich uzavretím alebo prístupom k nim zo strany Slovenskej republiky, napr. ustanovením tohto mechanizmu ako obligatórneho vo vzťahu k určitým typom medzinárodných zmlúv. Pokiaľ je zámerom predkladateľa zabrániť, aby sa v Slovenskej republike uplatňovali sekundárne akty Európskej únie, ktoré boli prijaté v rozpore s jej primárnym právom, teda v rozpore so zakladajúcimi zmluvami, tak tomuto uplatňovaniu možno zabrániť existujúcim mechanizmom preskúmavania legality aktov EÚ podľa čl. 264 Zmluvy o fungovaní Európskej únie zo strany Súdneho dvora Európskej únie alebo Všeobecného súdu EÚ. Prípade by na účely prieskumu takého súladu bolo možné	kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
--	---	--

		prijat' osobitný ústavný mechanizmus, avšak pri rešpektovaní primárneho práva EÚ v tom smere, že konečné slovo by mal súd EÚ na základe čl. 264 ZFEÚ, a takýto osobitný vnútroštátny mechanizmus by mal len predbežnú povahu.		
Verejnost' Verejnost'	O	Celému materiálu Ako občianske spotrebiteľské združenie ENERGETICKÝ OMBUDSMAN o. z. zasielame podstatné pripomienky so stručným odôvodnením: Čl. 39 ods. 3 Ústavy SR(doplnenie odseku 3) (3) Každý má právo na prístup k energii za primerané ceny. (4) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1, 2 a 3 ustanoví zákon. Odôvodnenie: Prístup k energii za primerané ceny je povinnosťou štátu riešiť ako univerzálne právo na prístup k cenovo dostupným, nepretržitým a kvalitným službám s prístupom ku energiám vo verejnom záujme. Podľa tohto sa posudzuje životná úroveň obyvateľstva ako aj konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov každého štátu. Čl. 40 Ústavy SR(doplnenie odseku 2) (2) Každý má právo na zdravé a bezpečné potraviny. Odôvodnenie: Súvisí to s právom na ochranu zdravia, pričom štát musí mať verejný záujem na tom, aby obyvateľstvo malo prístup predovšetkým k zdravým a bezpečným potravinám, aj v záujme zdravej budúcej generácie. Čl. 123 Ústavy SR(úprava)	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

		Ministerstvá a iné orgány štátnej správy nemôžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa uznávajú v Národnej rade Slovenskej republiky a vyhlasujú v Zbierke zákonov. Čl. 125 ods. 1 písm. b) Ústavy SR (úprava) b) nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi, Odôvodnenie: Aplikačná prax preukázala, že všeobecné záväzné právne predpisy majú obrovský vplyv na životnú úroveň obyvateľstva (URSO, MH SR) a ich tvorba je častokrát v prospech lobistických skupín a v neprospech verejného záujmu, v neprospech spotrebiteľov alebo dokonca mnohé sú pripravené a schválené neodborne zdatnými zamestnancami ústredných alebo iných ústredných orgánov, čo spôsobuje aplikačné problémy v praxi. Preto je veľmi dôležité, aby bol zachovaný princíp demokratického štátu, t. j. aby sa schvaľovali poslancami Národnej rady SR. JUDr. Monika Jankovičová predseda ENERGETICKÝ OMBUDSMAN o. z. mobil 0905 450 643 energeticky.ombudsman@gmail.com		
--	--	---	--	--

Verejnost' Verejnost'	O	Celému materiálu Nad rámec navrhovaného ústavného zákona navrhujem doplniť ústavu tak, aby bolo prebiehajúce volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky možné skrátiť referendum. Okrem možnej úpravy čl. 73 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v znení ústavného zákona č. 24/2023 Z. z. by tak mohlo byť urobené napríklad nasledovným spôsobom: 1. V čl. 93 ods. 2 sa za slovo „záujmu“ vkladá čiarka a slová „vrátane rozhodnutia o skrátení prebiehajúceho volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky“. 2. Článok 98 sa dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú: „(3) Ak je v referende prijatý návrh na skrátenie prebiehajúceho volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky, toto volebné obdobie sa skončí uplynutím doby, o skrátení na ktorú sa prijatím tohto návrhu rozhodlo, ak odsek 4 neustanovuje inak. Ak tento návrh dobu skrátenia volebného obdobia neustanovuje, ale ustanovuje dobu konania volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, a odsek 4 neustanovuje inak, volebné obdobie sa skončí uplynutím doby, v ktorej sa mali tieto voľby podľa tohto návrhu vykonať, ak tým dôjde ku skráteniu volebného obdobia, alebo skorším dňom, v ktorom sa tieto voľby vykonajú. (4) Ak by sa malo prebiehajúce volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky podľa návrhu na jeho skrátenie prijatého v referende skrátiť na dobu kratšiu ako 180 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov tohto referenda, toto volebné obdobie sa skončí uplynutím týchto 180 dní, ak tým dôjde ku skráteniu volebného obdobia.“.	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.
---	----------	---	----------	--

		Odôvodnenie: Po vyhlásení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 7/2021-150 zo dňa 07.07.2021 predkladateľ sľúbil, že toto právo občanom Slovenskej republiky zabezpečí. Tento sľub bol daný skôr, než sľub upraviť ústavu ohľadom kultúrno-etických otázok. Rozumiem, že pripomienka je nad rámec predloženého návrhu, avšak téma referenda je z hľadiska úrovne demokracie v Slovenskej republike mimoriadne dôležitá, ako samotný predkladateľ v minulosti viackrát zdôrazňoval.		
Verejnosc Verejnosc	O	Celému materiálu Podporujeme pripomienku občianskeho spotrebiteľského združenia ENERGETICKÝ OMBUDSMAN o. z. a čl. 39 ods. 3 a doplnený odsek 3 dopĺňujeme v tomto znení: Čl. 39 ods. 3 Ústavy SR(doplnenie odseku 3) (3) Každý má právo na prístup k energii za primerané ceny a ich fakturáciu určenými certifikovanými meradlami (4) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1, 2 a 3 ustanoví zákon. Odôvodnenie: Prístup k energii za primerané ceny je povinnosťou štátu riešiť ako univerzálne právo na prístup k cenovo dostupným, nepretržitým a kvalitným službám s prístupom ku energiám vo verejnom záujme. Podľa tohto sa posudzuje životná úroveň obyvateľstva ako aj konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov každého štátu. Právo na meranie dodávky energii určenými certifikovanými meradlami musí byť v súlade s legislatívou na ochranu práv spotrebiteľa. Asociácia na podporu obnoviteľných zdrojov energie	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

Verejnosť Verejnosť	O	Celému materiálu Navrhujem tento legislatívny proces ukončiť bez predloženia návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov na rokovanie Vlády SR a následne Národnej rade SR, nakoľko je v rozpore s medzinárodným právom, právom Európskej únie, právne nedotiahnutý a bez riadnej doložky zlučiteľnosti. Navrhujem namiesto toho podporiť už predložený návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (parlamentná tlač 712), ktorý predložil do Národnej rady Slovenskej republiky poslanecký klub KDH (11 poslanci NR SR Kresťansko-demokratického hnutia) https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=560251 Táto pripomienka je zásadná.	N	
Verejnosť Verejnosť	O	Čl. čl. 39 ods. 2 Navrhujem doplniť za bod 4 nový bod 5, a to: 5. V čl. 39 ods. 2 sa na jeho konci pripájajú tieto vety: „Povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie nesmú klesnúť pod 4 % z vymeriavacieho základu. Platby uhradené sporiteľmi na starobné dôchodkové sporenie sú ich súkromným vlastníctvom.“ Odôvodnenie: Navrhovaná zmena dopĺňa ústavnú ochranu II. dôchodkového piliera, čím sa posilňuje stabilita a	N	Pripomienka je nad rámec návrhu ústavného zákona.

		predvídateľnosť dôchodkového systému v Slovenskej republike. 1. Garancia minimálnej výšky príspevkov Zakotvenie minimálnej hranice povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie vo výške 4 % z vymeriavacieho základu zabezpečuje, že sporitelia nebudú vystavení riziku nepredvídaného znižovania príspevkov v dôsledku legislatívnych zmien. Táto garancia chráni dlhodobú udržateľnosť a efektívnosť sporenia na dôchodok v II. pilieri. Zároveň sa tým zvyšuje dôvera občanov v systém a posilňuje sa ich motivácia využívať tento pilier na zabezpečenie svojho dôchodku. 2. Ochrana vlastníckeho práva sporiteľov Doplnenie ustanovenia, že platby uhradené sporiteľmi na starobné dôchodkové sporenie sú ich súkromným vlastníctvom, potvrdzuje princíp nedotknuteľnosti týchto finančných prostriedkov. Znamená to, že štát nemôže svojvoľne zasahovať do úspor sporiteľov a použiť ich na iné účely. Týmto spôsobom sa posilňuje ochrana majetkových práv jednotlivcov v súlade s ústavnými princípmi a medzinárodnými štandardmi. Navrhované doplnenia prispievajú k posilneniu právnej istoty sporiteľov a dlhodobej stability dôchodkového systému, čím sa zvyšuje ochrana ich úspor a zabezpečuje predvídateľnosť dôchodkového zabezpečenia v budúcnosti. Pôvodne body 5 až 9 sa prečísľujú na body 6 až 10.		
Verejnosť Verejnosť	O	Celému materiálu 01. K bodu 9 navrhujem, aby sa zadefinoval pojem "pohlavie". Či už bude definované ako biologické pohlavie pri narodení	N	Predkladateľ považuje navrhované znenie za dostačujúce. Ostatné

		overiteľné vedecky podloženým DNA testom alebo inou vedecky doloženou metódou. V prípade potreby navrhujem aj definovať pojem "rod". Odôvodnenie: V západnej spoločnosti v posledných rokoch dochádza k ohýbaniu alebo priamo predefinovaniu významu slov, napríklad pojmu pandémie. Stačí si dať do vyhľadávača "What is a woman" a pochopíte. Častým problémom v debatách a tlačových konferenciách je rozlíšenie pojmov pohlavie a rod. Pohlavie by malo byť biologické, rod je psychologický. Vo vede, konkrétne v psychológii, sa pojem rod používa na vyjadrenie psychologickéj identity, čo však nemá nič spoločné s biologickým pohlavím. Preto je otázne, či v oblastiach ako šport alebo väznice nie je potrebné jasne definovať pojem "pohlavie", aby sa zabránilo fyzickej diskriminácii žien. 02. K bodom 6 a 8 súhlasím s návrhmi, ale problém so štátnym výchovno-vzdelávacím programom od roku 2020 spočíva v tom, že v učebniciach vydaných Ministerstvom školstva preráža ideológia, s ktorou občania nesúhlasia. Napríklad sexuálna výchova – viaceré učiteľky sa k nej vyjadrili v rádiu Infovojna a označili oficiálnu učebnicu sexuálnej výchovy za nevhodnú. Preto bude potrebné zákonom upraviť sankcie za nedodržanie zmien v ústave v bode 8. V prípade návštev na školách navrhujem, aby sa upravil zákon tak, aby jasne definoval návštevy/prednášky v rámci výchovno-vzdelávacieho programu a mimo neho. Navrhujem, aby sa tieto návštevy/prednášky zaznamenávali, aby sa k nim mohli vyjadriť rodičia a verejnosť. Táto oblasť musí byť upravená zákonom – nemôžeme mať systém, v ktorom niektoré skupiny môžu	časti pripomienky sú nad rámec návrhu ústavného zákona.
--	--	--	--

		navštevovať školy a iné nie. Ďalej by som pri zaznamenávaní návštev a prednášok navrhol zavedenie trestného činu používania rušičiek nahrávania pri výučbe/návšteve/prednáške. 03. K bodu 2 navrhujem, aby sa do ústavy doplnila existencia a povinnosť štátu zabezpečiť, aby občania mohli na jednom mieste, napríklad na Slov-Lex, nájsť všetky záväzné medzinárodné zmluvy a dohody, ktoré sú pre nás právne záväzné a z ktorých nám vyplývajú povinnosti. 04. K legislatívnemu procesu navrhujem, aby sa aktuálne pripomienky zapracovali do materiálu a následne sa na dobu 30 kalendárnych dní uskutočnilo druhé kolo pripomienkového konania. Odôvodnenie: Ide o zásah do základného dokumentu Slovenskej republiky, pričom občania vyjadrili svoj názor aj nad rámec tém, ktoré chcel predkladateľ riešiť. Preto navrhujem, aby sa zmeny spracovali a následne sa uskutočnilo ďalšie pripomienkové konanie, aby poslanci NR SR nemohli tvrdiť, že občania nemajú záujem o legislatívu a politiku v SR. 05. Ďalej navrhujem, aby predkladateľ na základe pripomienok v tomto konaní začal proces "predbežnej informácie", v rámci ktorého by sa občanov opýtal na nasledovné otázky: 01. Referendum Odôvodnenie: Téma referenda sa stala populárnou v roku 2020, keď parlament a vláda SR začali prijímať zákony, vyhlášky a nariadenia, ktoré boli v rozpore s ústavou, medzinárodnými zmluvami a právnymi normami. V roku 2023		
--	--	--	--	--

		sa Slovenská republika stala demokratickou republikou, v ktorej ústava zakotvuje, že parlamentné volebné obdobie nie je možné skrátiť referendum (vôľou občanov), ale jedine rozhodnutím parlamentu. Ak by sa zopakoval volebný výsledok z roku 2020 a opäť by dochádzalo k porušovaniu ústavy a zákonov, občania by nemali žiadny legitímny nástroj na nápravu. Nehovoriac o rozhodnutí Ústavného súdu z roku 2021, ktorý vyhlásil referendum o predčasných voľbách za neplatné a konštatoval, že referendum nemožno vykonať v otázkach, ktoré nie sú explicitne ustanovené v ústave SR. 02. Volebný systém Odôvodnenie: Občania Slovenskej republiky pri viacerých príležitostiach prejavili záujem o reformu volebného systému. V decembri 2023 aj strana Hlas naznačila možnosť jeho zmeny. Nevidím dôvod, prečo by predkladateľ, predseda vlády SR, nemohol začať verejnú diskusiu formou predbežnej informácie. !!! Ako pri tomto procese, aj v tomto prípade by mala byť zorganizovaná tlačová konferencia a verejnosť by mala byť informovaná o možnosti vyjadriť svoj názor. !!! 03. Iné úpravy zákonov a ústavy SR Odôvodnenie: Občania Slovenskej republiky v poslednom období prejavujú záujem o systémové zmeny v štáte, avšak neexistuje jednotný priestor na diskusiu o tom, čo by sa malo zmeniť. Preto som presvedčený, že oficiálny portál na tvorbu legislatívy by mal občanom SR umožniť vyjadriť sa k týmto otázkam. 04. Trestný zákon a Trestný poriadok Odôvodnenie: Minulý rok Tibor Gašpar, podpredseda NR SR,		
--	--	--	--	--

		avizoval zmeny v tejto oblasti, a preto dúfam, že tento zákon prejde pripomienkovým konaním aj v prípade, že pôjde o poslanecký návrh. Doba pripomienkového konania by mala byť aspoň dva-tri mesiace, prípadne dvakrát po dvoch mesiacoch. Pripomínam navrhovateľovi vyjadrenie Tibora Gašpara v rádiu Infovojna zo dňa 3. 2. 2025, kde vyjadril svoje znepokojenie nad praktikami orgánov činných v trestnom konaní a konštatoval, že dodržiavanie zákonov v SR je v takom stave, že jediné, čo môže parlament ako najvyšší orgán moci v SR urobiť, je prijať zákon na zabezpečenie aplikácie UŽ platných zákonov. 05. Zákon o tvorbe zákonov: Odôvodnenie: V minulom volebnom období v parlamente, ako aj teraz, prechádzalo veľa zákonov ako poslanecké návrhy bez možnosti vyjadrenia sa verejnosti. Postup predkladateľa v prípade tohto procesu sa mi zdá adekvátny a myslím si, že by bolo správne dať ľuďom možnosť navrhnúť zmeny v tomto zákone, ako napríklad stanoviť minimálny počet dní na pripomienkovanie, aby nevznikol problém ako v prípade Ministerstva životného prostredia, kde bol niekoľkomiliardový projekt prečerpávacej stanice daný na pripomienkovanie iba na päť dní.		
ZAP SR Zväz automobilového priemyslu Slovenskej republiky	O	K Čl. I k čl. 7 odsek 2 ústavy (novelizračný bod 2) a k Čl. I čl. 7 odsek 5 ústavy (novelizračný bod 3) Źiadame novelizračné body 2 a 3 vypustiť v celom rozsahu a ponechať znenie článku 7 odsek 2 a odseku 5 ústavy v pôvodnom znení. Odôvodnenie: Slovenská republika podpisom zmluvy o pristúpení do Európskej únie súhlasila so Zmluvou o Európskej únii, s	ČA	Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré

	prevzatím záväzkov vyplývajúcich z členstva v EÚ a prijala povinnosti vykonávať všetky právne predpisy EÚ či dodržiavať spoločné ciele a hodnoty Únie. Podľa nášho názoru systém riadenia EÚ vytvára členským štátom priestor na diskusiu a spoluprácu právnych záväzných aktov. Je na každom členskom štáte, akým spôsobom pristúpi k formovaniu spoločného európskeho priestoru. To však aj znamená, že smernice a nariadenia prijímané na úrovni EÚ nie sú a nikdy neboli prijímané bez súhlasu Slovenskej republiky. Neexistuje preto relevantný dôvod na to, aby Slovenská republika vo svojej ústave začala vysielat' iný signál. Skôr naopak, je na čase prehodnotiť, akým Slovenská republika pristupuje k formulácii svojich stanovísk a hlavne svojich argumentov pri príprave európskej legislatívy a sformovať nový systém tvorby stanovísk, ktorého súčasťou budú všetci relevantní a najmä odborní partneri štátu. Vláda už takýto návrh prezentovala v nových „Pravidlách tvorby stanovísk Slovenskej republiky k návrhom aktov Európskej únie“, ktoré boli predstavené v medzirezortnom pripomienkovom konaní v apríli 2024. Do dnes ale neboli dotiahnuté. Ak členský štát neuplatňuje pravidlá dohodnuté na úrovni EÚ (napríklad netranspozíciou spoločne prijatých smerníc a nariadení), môže EÚ začať konanie o porušení práva (infringement) pred Európskym súdnym dvorom. Tie vedú k finančným sankciám voči členskej krajine. Prijatím navrhovaných zmien ústavného zákona sa nielenže Slovensko neochráni pred infringementom ani pred finančnými sankciami, ale môže spôsobiť pri neodbornom riadení transpozícií aj nárast ich počtu. Dávame do pozornosti, že minimálna výška takejto sankcie sa pohybuje pre Slovensko na úrovni 694 tisíc eur	znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako
--	---	---

		(paušálna sadzba) a má teda negatívny vplyv na štátny rozpočet. Ústavný zákon je veľmi všeobecný na to, aby bolo možné vyhodnotiť, ktoré medzinárodné právne záväzné akty sú alebo nie sú v rozpore s ústavou. Z tohto dôvodu sa ustanovenie javí ako obsolentné a vnímame ho skôr ako politickú demonštráciu, ktorá nebude v lepšom prípade uplatniteľná, v tom horšom zneužitá v politickom boji. Navyiac nie je zrejmé, ako sa bude ústavný zákon uplatňovať vo vzťahu k už ratifikovaným medzinárodným zmluvám a či má zákonodarca v pláne ich teraz spätne vyhodnocovať. Máme za to, že doteraz Slovensko ratifikovalo len také medzinárodné zmluvy, s ktorými súhlasilo vo väzbe na kultúrno-sociálne aspekty a v takomto správaní by Slovensko pokračovalo ďalej. Aj z tohto dôvodu sa prijatie tejto ústavnej zmeny zdá byť naozaj nadbytočné. Zakotvenie nadradenosti ústavného zákona nad medzinárodným pravdepodobne naruša spoločnú európsku hodnotu. Zmluva o Európskej únii v Článku 7 definuje všeobecný postup pri porušení týchto spoločných hodnôt EÚ a možnosti pozastavenia určitých práv členského štátu. Ako príklad uvádzame uznesenie prijaté v januári 2024 poslancami Európskeho parlamentu, v ktorom vyjadrili svoje obavy z erózie demokracie, právneho štátu a základných práv v Maďarsku. Hlasovanie bolo bezprostrednou reakciou na prijatý zákon o "ochrane národnej suverenity" maďarským parlamentom a zablokovanie kľúčového rozhodnutia pri revízii dlhodobého rozpočtu EÚ vrátane pomoci EÚ Ukrajine. Tieto kroky Maďarska viedli k strate nároku na financie z EÚ v hodnote približne jednej miliardy eur. Slovensko sa návrhom zmien ústavy vydáva na podobnú cestu. Prijatím navrhovanej ústavnej zmeny de facto potvrdíme, že Slovenská republika sa necíti byť zaviazaná medzinárodnými	súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“.
--	--	---	---

		zmluvami, ktoré dobrovoľne a s plnou vážnosťou ratifikovala. Ide o nebezpečný signál nielen pre Európsku úniu či medzinárodné organizácie, ale najmä pre našich zahraničných obchodných partnerov a investorov. Navrhovaná novelizácia ústavy zvyšuje právnu neistotu, znižuje garanciu v dodržiavaní medzinárodných dohôd a ľudských práv. Navyiac znižuje náš kredit na európskom trhu, ktorá môže odradiť investorov. Ako otvorená ekonomika sa budeme dostávať hlbšie do európskej izolácie a konkurenčnej nevýhody vo vzťahu k ostatným členským štátom a k jednotnému trhu. Oslabuje našu vlastnú konkurencieschopnosť a ekonomický rast.		
ZSS Združenie sudcov Slovenska	O	Celému materiálu Všeobecné pripomienky, ktoré považuje Združenie sudcov Slovenska za zásadné. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) vo svojom programovom vyhlásení v časti súdnictvo a prokuratúra zaradila medzi strednodobé priority okrem iného to, že sa zameria na prijatie ústavných zmien implementujúcich európske štandardy v oblasti nezávislosti súdnej moci. Podľa Združenia sudcov Slovenska (ďalej len „ZSS“) vytvára aktuálny – predsedom vlády iniciovaný – legislatívny proces smerujúci k zmene a doplneniu Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) priestor na naplnenie aj vyššie uvedenej priority. Európska Komisia (ďalej len „EK“) v pravidelných Správach o právnom štáte od roku 2022 Slovenskej republike odporúča okrem iného zabezpečiť: - aby sa na členov súdnej rady vzťahovali dostatočné záruky	N	Pripomienka je nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona.

		nezávislosti, pokiaľ ide o ich odvolanie, s prihliadnutím na európske normy týkajúce sa nezávislosti súdnych rád. - aby boli zavedené a riadne dodržiavané dostatočné záruky pre prípady, keď sudcovia musia niesť trestnoprávnu zodpovednosť za trestný čin „ohýbania práva“ v súvislosti so svojimi súdnymi rozhodnutiami. I. Pokiaľ ide o záruky nezávislosti Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) vidí ZSS priestor na realizáciu odporúčania EK, ale i ďalších európskych inštitúcií, v dvoch rovinách. Jednak pri vymedzení ústavnej definície súdnej rady a jednak pri stanovení dôvodov odvolania jej členov. Napriek tomu, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) charakterizoval súdnu radu pred 1. januárom 2021 ako „osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu, zodpovedajúci za chod súdnictva, správu súdnej moci a súdnictva, ako aj transparentnosť súdnictva“ (pozri napr. PL. ÚS 2/2012, bod 9.4), predchádzajúca vládna väčšina jej odmietla pri zavedení ústavnej definície účinnej od 1. januára 2021 výslovne priznať atribút nezávislosti. Podľa ZSS tento stav odporuje európskym štandardom, ktoré upravujú postavenie súdnych rád a ktoré sú zhrnuté napr. v Stanovisku Poradnej rady európskych sudcov (ďalej len „CCJE“) č. 24 (2021) (CCJE Opinions and Magna Carta - Consultative Council of European Judges), a bol predmetom kritiky aj zo strany Európskej asociácie sudcov (ďalej len „EAJ“) v jej rezolúcii z 2. septembra 2021 (pozri prílohu listu adresovaného predsedovi vlády Medzinárodné dokumenty –		
--	--	---	--	--

		zdruzenie.sk). Preto v súlade s odporúčaniami obsiahnutými v medzinárodných dokumentoch, na ktoré ZSS vyššie odkazuje a ktorých obsah nepovažuje za nutné na tomto mieste opakovať, ZSS navrhuje zmeniť čl. 141a ods. 1 ústavy tak, že „Súdna rada Slovenskej republiky je nezávislým ústavným orgánom zaručujúcim nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu.“ V rozpore s už uvedenými odporúčaniami je podľa ZSS aj aktuálny právny stav na Slovensku v tom, že predsedu, podpredsedu a člena súdnej rady možno pred uplynutím ich funkčného obdobia kedykoľvek odvolať, a to bez uvedenia dôvodu pre takýto postup. Túto ústavnú zmenu pritom podrobila konkrétnej kritike aj CCJE vo svojom stanovisku z 9. decembra 2020, týkajúcom sa reformy súdnictva na Slovensku (Status and situation of judges - Consultative Council of European Judges). Istota funkčného obdobia členov súdnej rady je totiž všeobecne považovaná za kľúčový predpoklad nezávislosti súdnej rady ako celku. Možnosť odvolať člena súdnej rady by tak mala byť viazaná na preukázané hrubé porušenie jeho povinností [pozri Stanovisko CCJE č. 24 (2021), bod 18 záverov]. ZSS preto navrhuje na konci poslednej vety čl. 141a ods. 5 ústavy vložiť slová „ak hrubo poruší svoje povinnosti.“, alternatívne slová „dôvody odvolania stanoví zákon.“ a o uvedený dôvod odvolania navrhuje doplniť zákon o súdnej rade. II. EK opakovane vytýkaná otázka procesných garancií súvisiacich s vágne formulovaným trestným činom ohýbania práva je podľa ZSS priamym dôsledkom obmedzenia funkčnej		
--	--	---	--	--

		imunity sudcov spôsobom, ktorý umožňuje trestne stíhať sudcu a prísediaceho aj za právny názor vyjadrený pri rozhodovaní. Zásadné obavy z tejto (od 1. januára 2021 účinné) ústavnej zmeny pritom vyjadrila nielen CCJE vo svojom stanovisku z 9. decembra 2020, ale i EAJ v rezolúcii z 2. septembra 2021, na ktoré ZSS v celom rozsahu odkazuje. ZSS preto navrhuje obnoviť znenie čl. 148 ods. 4 ústavy účinné pred 1. januárom 2021, alternatívne upraviť funkčnú imunitu sudcov (všeobecných a správnych súdov) a prísediacich rovnako ako v prípade sudcov ústavného súdu (čl. 136 ods. 1 ústavy). III. Nad rámec v predchádzajúcej časti európskymi inštitúciami formulovaných odporúčaní a výhrad navrhuje ZSS zvýšiť vek, po dovŕšení ktorého zaniká funkcia sudcu na 70 rokov. Ústavná úprava, ktorá do roku 2001 umožňovala Národnej rade Slovenskej republiky odvolať sudcu a od roku 2001 do roku 2021 súdnej rade predložiť prezidentovi Slovenskej republiky návrh na jeho odvolanie, ak dosiahol vek 65 rokov, totiž reflektovala dôchodkový vek, ktorý bol u mužov narodených v roku 1943 a skôr 60 rokov, t. j. funkcia sudcu/sudkyne mohla trvať ešte 5 rokov po dovŕšení dôchodkového veku určeného u mužov. Postupne však dochádza k zvyšovaniu dôchodkového veku a u osôb narodených v roku 1966, ktoré nevychovali žiadne dieťa, je dnes stanovený na 64 rokov, a u osôb narodených v roku 1967 a neskôr sa bude odvíjať od strednej dĺžky dožitia, ktorá má stúpajúcu tendenciu (Dôchodkový vek Sociálna poisťovňa). ZSS je presvedčené, že pôvodný pomer medzi dôchodkovým		
--	--	--	--	--

		vekom a možným zánikom funkcie sudcu/sudkyne, ktorý zohľadňoval špecifiká výkonu funkcie sudcu, by mal zostať (aj so zreteľom na trend zvyšujúceho sa dôchodkového veku) zachovaný aj naďalej. Preto navrhuje, aby čl. 146 ods. 2 ústavy znel „Sudcovi zaniká funkcia posledný deň kalendárneho roka, v ktorom sudca dosiahol vek 70 rokov.“ Tým by sa zároveň zosúladiť zánik funkcie sudcu z dôvodu dosiahnutia veku s právnou úpravou zániku výkonu notárskeho úradu.		
--	--	--	--	--

Vznesené hromadné pripomienky

Subjekt	Podporovatelia	Pripomienka	Vyh.	Spôsob vyhodnotenia
Inakosť Iniciatíva Inakosť	4	Celému materiálu Hromadná pripomienka Iniciatívy Inakosť k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov Návrh bol predložený na medzirezortné pripomienkové konanie (legislatívny proces č. LP/2025/24, rezortné č. 3048/2025/LO) Robertom Ficcom dňa 28. januára 2025. Materiál bol zverejnený na portáli SLOV-LEX tu: https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/24 Pripomienka sa vzťahuje na body 1. až 3. a 5. až 9. návrhu Text pripomienky s odôvodnením	N	Predkladateľ trvá na predložení návrhu ústavného zákona, aj keď dôjde k niekoľkým zmenám v nadväznosti na medzirezortné pripomienkové konanie (vypustenie pôvodného prvého novelizačného bodu, zmena úpravy v čl. 7, vypustenie odseku 2 v navrhovanom čl. 52a). Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 4. marca 2025. Rozpor trvá.

		Navrhujeme body 1. až 3. a 5. až 9. z predloženého návrhu vypustiť. Odôvodnenie K bodu 1 Navrhujeme predmetný bod vypustiť z dôvodu duplicity s platným a účinným znením Ústavy – čl. 2 ods. 2. Povinnosť štátnych orgánov konať len v medziach Ústavy a zákonov patrí medzi nemenné princípy práva verejného a bol poňatý do znenia Ústavy už pri jej prijatí. Obsahovo, ako ani z hľadiska legislatívnej techniky, nie je vhodné ani potrebné, aby bolo do textu Ústavy zakotvené ustanovenie, ktoré už Ústava obsahuje a o platnosti ktorého nie je v právnej obci ani u verejnosti diskusia na žiadnej úrovni. Návrh k existujúcej dikcii len dopĺňa formuláciu, o tom, že štátne orgány konajú aj v súlade s ústavnými princípmi a hodnotami, Čo znamená konanie v súlade s „hodnotami“ zákonodarca neuvádza. Pravdepodobne má na mysli hodnotové zameranie Ústavy tvoriace jej materiálne jadro, ktoré vyplýva z jej ustanovení, je v jej ustanoveniach výslovne premietnuté alebo ho možno zo znenia noriem výkladom odvodiť. Na tomto mieste pripomíname, že hodnotovým rámcom je aj požiadavka právneho a demokratického štátu a rešpektovanie ľudských práv a základných slobôd. Hodnotový rámec majú vyjadrovať zdieľané spoločenské hodnoty, ktorými sa spoločnosť		
--	--	---	--	--

		identifikuje ako celok, a teda nie hodnoty, ktoré sa násilnou metódou pokúša do Ústavy aktuálne inkorporovať predkladateľ bez akéhokoľvek diskurzu o tom, či „hodnoty“, ktoré prezentujú nasledovné navrhované a pripomienkované ustanovenia Ústavy, ku ktorých zmene má dôjsť, skutočne predstavujú hodnoty, s ktorými sa identifikuje celá spoločnosť. Uvedené možno spochybnit' najmä skutočnosťou, že veľké množstvo obyvateľov Slovenska sa dlhodobo vyjadruje proti týmto ustanoveniam a ich hodnotovému zameraniu, napríklad aj formou dlhotrvajúcich protestov. Nemožno teda konštatovať, že hodnoty, ktoré prezentujú nasledovné ustanovenia – napr. zákaz adopcie párom rovnakého pohlavia či odklon od prednosti práva Európskej únie, sú tými, ktorými má byť presiaknutá celá Ústava SR. Rovnako pojem „princíp“ nie je pojmom legálnym. Podľa právnej teórie právne princípy predstavujú najvšeobecnejšie pravidlá správania, ktoré v normatívnej podobe vyjadrujú všeobecné ciele práva (blaho, dobro, spravodlivosť, právna istota, pokoj). Vo svojej konkrétnej forme sú pretavené zákonodarcom do právnych noriem. Rovnako v teórii ústavného práva sa uznáva, že aj Ústava SR bola vystavaná na princípoch, akým sú princíp právnej istoty nediskriminácie či rešpektovania ľudských práv. O platnosti týchto princípov vyjadrených v normách Ústavy SR niet pochýb, a preto uvedenú dikciu považujeme za zmaťočnú a nadbytočnú a navrhujeme ju vypustiť ako celok. Táto pripomienka je zásadná. K bodu 2		
--	--	--	--	--

		Princíp prednosti práva EÚ pred národným právom je jedným zo základných princípov. Slovenská republika ho implicitne akceptovala pristúpením k Európskym spoločenstvám a EÚ v roku 2004 a priamejšie aj tým, že (v zastúpení predsedu vlády R. Fica) podpísala Lisabonskú zmluvu, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2009. Lisabonská zmluva totiž obsahuje aj tzv. vyhlásenie o prednosti, ktorým sa potvrdila judikatúra Európskeho súdneho dvora o prednosti práva EÚ pred celým národným, teda aj ústavným, právom. Podpísaním a nadobudnutím účinnosti prístupujúcich dokumentov teda členské štáty uznali, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, ktorá sa tvorila od roku 1964, má primárne aj sekundárne právo EÚ prednosť pred právnym poriadkom členských štátov. Iste, Ústava SR od tzv. euronovely z roku 2001 dáva prednosť primárnemu a sekundárnemu právu EÚ len pred zákonmi (porovnaj čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy), a teda formálne z jej pohľadu má stále zvrchované pôsobenie na území SR, explicitné vyjadrenie prednosti pred právom EÚ tam však z rozumných dôvodov dané nebolo. Ústava si tak totiž nechala otvorenosť eurokonformnému výkladu a priestor na rozvíjanie judikatúry o prednosti, tak ako to bolo aj v iných krajinách EÚ (napr. v Nemecku, Poľsku, Českej republike a pod.). Jednoducho, otázku vzťahu práva EÚ a národného ústavného práva nie je vhodné riešiť prostredníctvom verbálneho vyjadrenia prednosti Ústavy priamo v jej znení. Otázka prednosti práva (vrátane toho ústavného) je dynamickou, na okolnostiach a kontexte založenou otázkou, ktorá je z dobrých dôvodov ponechaná na posúdení orgánu aplikácie práva vtedy, ak identifikuje rozpor medzi právom vnútroštátnym a európskym. V takomto prípade sa má principiálne použiť už spomínaný tzv. eurokomformný výklad, o ktorom už teraz hovorí aj Ústavný súd	
--	--	--	--

		napr. v náleze z januára 2011, kde konštatuje že: „Všeobecný súd... v rozsahu svojej právomoci aplikuje ustanovenia práva Európskej únie a je povinný zabezpečiť plný účinok týchto noriem a z úradnej moci neuplatní každé vnútroštátne ustanovenie, hoci by išlo o neskoršie ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, bez toho, aby musel najprv žiadať alebo čakať na jeho zrušenie legislatívnou cestou alebo iným ústavným postupom... Inak povedané – žiaden orgán verejnej moci.“ Ak by nebolo možné použiť eurokonformný výklad, orgán aplikujúci právo by vzhľadom na špecifický kontext konkrétnej veci a na svoje postavenie v systéme verejnej moci mal voliť riešenie, ktoré svedčí jeho úlohe a lojalite právu EÚ vyplývajúcej z členstva v EÚ. Praktický aspekt veci je ten, že žiaden slovenský orgán verejnej moci (zákonodarný, výkonný, súdny) sa nemôže odvolávať na ustanovenia vnútroštátneho (ani ústavného) práva, ak by tým narušoval jednotu a účinnosť práva Únie. Osobitne súdy (všeobecné aj ústavný) Slovenskej republiky, oprávnené a povinné uplatňovať ustanovenia práva Únie, musia zabezpečiť ich plný účinok v konaní. Známu judikatúru Európskeho súdneho dvora vo veci prednosti možno zhrnúť nasledovne: ESD vo veci Costa v E.N.E.L. ustanovil, že status kolidujúceho vnútroštátneho práva nie je pre prednostnú aplikáciu práva Únie podstatný. Dokonca ani vnútroštátne právo ústavného charakteru nemôže zabrániť prednostnému priamemu uplatneniu práva EÚ – vec Internationale Handelsgesellschaft – kde Súdny dvor priznal právu Únie absolútnu (bezpodmienečnú) prednosť pred kolidujúcim vnútroštátnym právom: „Odvolanie sa na právne pravidlá a pojmy domáceho práva pre účely posúdenia platnosti		
--	--	---	--	--

		opatrení orgánov Spoločenstva by malo nepriaznivý dopad na jednotu a účinnosť práva ES. Je zrejme, že právo odvodené zo zmluvného základu Spoločenstva ako z nezávislého prameňa práva, nemôže byť vzhľadom k svojej pravej podstate prekonané pravidlami vnútroštátneho práva, v akejkoľvek forme, bez toho, aby nebol popretý charakter práva ES a jeho právny základ. Preto platnosť komunitárneho aktu, alebo jeho účinok na členský štát neovplyvňuje namietaný rozpor so základnými právami obsiahnutými v ústave, či s podstatnými štrukturálnymi rysmi ústavy.“ Súdny dvor tu deklaroval prednosť komunitárneho práva nielen pred právnymi predpismi nižšej právnej sily, ako je Ústava, ale aj pred Ústavou samotnou. V dôvodovej správe k návrhu zákona, ku ktorému dávame tieto pripomienky, zároveň predkladateľ hovorí o tom, že v oblastiach, kde SR neodovzdala svoju kompetenciu EÚ (kde si zachováva svoju národnú identitu – napr. v otázke ochrany jazyka či územnej celistvosti) nemá právo EÚ platiť prednostne. Predmetný fakt však samozrejme nespochybňuje ani samotné právo EÚ, preto dané vôbec nefunguje ako argument na zakotvenie prednosti Ústavy v jej texte. Vzhľadom na uvedené navrhujeme neuvádzať vyjadrenie prednosti Ústavy pred právom EÚ, ale ponechať možnosť riešenia sporu pri kolidujúcich ustanoveniach Ústavy a európskeho práva, ktorý nemožno odstrániť ani eurokonformným výkladom vo finále na súdy (vrátane Ústavného súdu), tak, ako doteraz. V opačnom prípade Slovensko riskuje infringement pre porušenie povinností. Takýto postup bol v minulosti aplikovaný napr. proti Poľsku, keď to spochybnilo prednosť práva EÚ. Ústavný súd totiž v roku 2021		
--	--	--	--	--

		vyhlásil niektoré ustanovenia Európskeho práva za rozporné s ich Ústavou. Európska komisia najskôr reagovala tlačovým vyhlásením, v ktorom potvrdila, že európske právo musí mať prednosť aj pred národnými ústavami. Ešte v tom istom roku začala voči Poľsku konanie o porušení povinnosti, takzvaný infringement, a následne pokračovala žalobou. Takýto osud môže čakať aj Slovensko v prípade, ak by bola novela Ústavy SR aj s týmto bodom schválená, čo pre Slovensko v konečnom dôsledku môže znamenať v konaní sankcie vo výške až niekoľkých miliónov eur, v závislosti od dĺžky porušovania a vyhodnotenia intenzity porušenia práva EÚ. Žiadame preto vypustenie uvedeného ustanovenia. Rovnako je problematické zakotvenie možnosti prijímať tzv. aproximačné nariadenia vlády na prevzatie právne záväzných aktov EÚ, ktoré vyžadujú implementáciu alternatívne so zákonmi. Aproximačné nariadenia vlády podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy boli v právnom poriadku zakotvené z dôvodu potreby „dobechnutia“ aproximačného procesu po obnovení procesu pristupovanie k ES/EÚ. To je vyjadrené aj v zákone o aproximačných nariadeniach (zákon č. 19/2002 Z. z. ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky) v čl. 1. Fakticky sa aproximačnými nariadeniami zakotvila možnosť obísť legislatívny proces v NRSR, a to s cieľom urýchlenia aproximácie. Napriek tomu ostal inštitút aproximačného nariadeniach zachovaný a do cca. 20 aproximačných nariadení je prijímaných ročne aj doteraz. Postavenie aproximačných nariadení je však potrebné z hľadiska del'by moci oslabovať, nie posilňovať. Je potrebné využívať riadne procesy na úrovni legislatívy (zákony) či na úrovni exekutívy („obyčajné“ nariadenia vlády) pri implementovaní		
--	--	--	--	--

		práva EÚ. Podľa názoru predkladateľstva pripomienok neexistuje z hľadiska riadnej deľby moci a implementácie sekundárneho práva EÚ dôvod na ďalšie inštitucionalizovanie aproximačných nariadení a alternovanie implementácie práva EÚ cez zákony aj aproximačné nariadenia. Daný novelizačný bod teda navrhujeme vypustiť. Táto pripomienka je zásadná. K bodu 3 Navrhujeme vypustiť aj toto navrhované znenie, a to z dôvodu jeho nadbytočnosti, ako aj rozporu s inými ustanoveniami Ústavy SR. Zákonodarca stanovuje, že znenie medzinárodnej zmluvy, ktorá má prednosť pred zákonom, sa neuplatní v prípade, ak je identifikovaný jej rozpor s Ústavou SR. Navrhované znenie je určitou nežiaducou a v právnom poriadku neukotvenou spätnou kontrolou a posudzovaním súladu uzavretých (a najmä účinných) medzinárodných zmlúv s Ústavou. Zavádzanie takéhoto režimu nie je v súlade s princípom právnej istoty ohľadom obsahu už uzatvorenej zmluvy a rovnako je v rozpore s článkom 1 ods. 2 Ústavy SR, ktorý vyjadruje viazanosť SR uzatvorenými medzinárodnými zmluvami, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Ústavodarca navyše vo vzťahu k mechanizmu kontroly súladu medzinárodnej zmluvy s Ústavou SR upravuje postup v inom článku – v čl. 125a Ústavy, keď pred schválením takejto medzinárodnej zmluvy môže prezident alebo vláda predložiť zmluvu na posúdenie Ústavnému súdu SR. Týmto spôsobom môžu uvedené subjekty zachytiť a odvrátiť prípadné		
--	--	---	--	--

		nesúlady medzinárodnej zmluvy s Ústavou SR. Ak ústavodarca považuje využívanie tohto inštitútu za problematické, je vhodné nezavádzať paralelný a nejasný mechanizmus, ale prípadne rozšíriť okruh subjektov, ktoré môžu navrhnúť ex ante kontrolu súladu dojednanie medzinárodnej zmluvy s ústavou (napr. skupina poslancov). Pokiaľ už bola medzinárodná zmluva ratifikovaná, niet dôvodu na spätné posudzovanie, či je alebo nie je súladná s Ústavou SR. Zároveň, následné nedodržiavanie medzinárodných zmlúv, ktoré majú navyše v SR prioritu pred zákonom, môže Slovenskej republike priniesť (rovnako ako v prípade porušovania princípov európskeho práva podľa pripomienkovaného bodu 2) neblahé následky v podobe sankcií alebo narušenia vzťahov so signatármi porušovanej medzinárodnej zmluvy. Táto pripomienka je zásadná. K bodu 5 Postup osvojenia dieťaťa je upravený v § 97 a nasl. zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a v § 143 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok. Pripomienkujúci subjekt preto nevidí dôvod duplicity týchto ustanovení v základnom zákone štátu, a to obzvlášť v prípade, ak už v súčasnosti vyjadruje exkluzivitu manželského zväzku priamo v jej znení, od čoho sa odvíja v právnom poriadku rad obmedzení, resp. zvýhodnení pre manželov oproti tzv. spolužijúcim osobám alebo oproti párom rovnakého pohlavia, na čo je dlhodobo poukazované tak zo strany verejnosti, ako aj mimovládnych organizácií venujúcich sa ochrane ľudských práv. Nemožno rozumieť snahe vládnej		
--	--	---	--	--

		strany týmto spôsobom ešte prehľbovať stigmou ohľadom ľudí menšinovej sexuálnej orientácie, ktorí ani za súčasného stavu a právnej úpravy zákona o rodine ako pár nemôžu dieťa adoptovať. To v konečnom dôsledku ohrozuje deti, ktoré si tak môže legálne adoptovať len jednotliviec (napr. aj jeden z páru rovnakého pohlavia). Druhý partner z páru rovnakého pohlavia, ktorý nebude a nemôže byť zapísaný do rodného listu dieťaťa (namiesto biologického rodiča, ktorý dal dieťa na adopciu), hoci dieťaťu poskytuje domov a materiálne zázemie, je pre dieťa právne cudzí. V praxi to spôsobuje a spôsobí situácie, kedy ak rodič zapísaný v rodnom liste dieťaťa zomrie, ochorie, alebo sa z akéhokoľvek dôvodu nebude schopný o dieťa postarať, dieťa môže skončiť v ústavnej starostlivosti (v tzv. detskom domove) namiesto toho, aby bolo automaticky zverené druhému rodičovi, ktorého pozná a ku ktorému má citovú väzbu, čo je v príkrom rozpore so základným princípom rodinného práva – ochranou najlepšieho záujmu dieťaťa. Taktiež zákon o rodine hovorí o tom, že chráni všestranne všetky formy rodiny, čo však opätovne tento návrh vyvracia. Rovnako po tomto druhom – „právne cudzom rodičovi“ dieťa nemôže dediť a nemá právo ani na výživné od tohto rodiča (a následne ani tento druhý rodič v prípade potreby na výživné od dieťaťa). Ďalej napríklad takýto rodič nemôže ísť s dieťaťom na tzv. OČR-ku, ak je chorý, alebo byť s ním na rodičovskej či materskej dovolenke, pričom týchto situácií je nespočetné množstvo, avšak sú vždy v neprospech dieťaťa (alebo aj v neprospech druhého, v rodnom liste nezapísaného, rodiča). Máme za to, že tieto faktické situácie parlamentná väčšina dlhodobo zámerne prehliada napriek tomu, že aj podľa aktuálneho programového vyhlásenia vlády chcela a plánovala		
--	--	--	--	--

		riešiť praktické situácie ohľadom párov rovnakého pohlavia (ide už o tretie programové vyhlásenie vlády s podobnou úlohou). Týmto návrhom naopak problémy, ktoré rodiny párov rovnakého pohlavia majú v dôsledku neexistencie príslušnej legislatívy, ešte viac prehľbi. Navrhujeme preto uvedené ustanovenie vypustiť. Táto pripomienka je zásadná. K bodom 6 a 7 Uvedené ustanovenia navrhujeme vypustiť. Predmetné reštrikcie ohľadom možnosti detí zúčastňovať sa na predmetoch či inej forme vzdelávania, ktoré presahuje rámec štátneho výchovného vzdelávacieho programu, je v rozpore s právom detí na vzdelanie, ako aj Ústavou zaručenou slobodu myslenia a vedeckého bádania, ktorá v sebe zahŕňa aj prístup k novým výsledkom výskumov a faktom v rôznych oblastiach vedy a inováciám. Návrh tiež nereflektuje právo dieťaťa rozhodnúť sa primerane veku a spôsobilosti, či a akým spôsobom sa chce alebo nechce takéhoto vzdelávania zúčastniť. Podľa dôvodovej správy sa týmto spôsobom štát pasuje do role jediného spôsobilého určovať, čo je hodnotovo a morálne správne pre žiakov a študentov, čo speje k praktikám, ktoré štát presadzoval aj neslávnej Ústave československej republiky roku 1948, kedy bolo vzdelávanie i výchova pod prísny dozorom štátu. Sám predkladateľ pritom v dôvodovej správe priznáva, že školy majú autonómiu pri vydávaní výchovno-vzdelávacieho programu. Túto autonómiu chce predkladateľ (okrem kontroly Štátnou školskou inšpekciou) prenášať aj na rodičov tým, že sa rozhodnú, že dieťa sa takéhoto vzdelávania nemôže zúčastniť z dôvodu, že takéto vzdelávanie odporuje ich hodnotám a		
--	--	--	--	--

		filozofickému presvedčeniu (ktoré môže byť nepochybne v rozpore s hodnotami a presvedčením väčšiny spoločnosti, ale i samotného dieťaťa), čím sa môžeme dostať situácie, keď sa dieťa bude chcieť zúčastniť doplnkového vzdelávania či prednášky, ktorú štátny program neponúka, ale prinesie ju školské zariadenie, ale uplatnením „rodičovskej výhrady“ bude dieťa z takéhoto procesu vylúčené. Takýmto spôsobom napríklad môže byť dieťa vylúčené zo vzdelávania napr. v oblasti ovládania umelej inteligencie či z vyučovania anglického jazyka nad rámec povinných hodín v rámci štátneho systému, a to napr. výhradou rodiča, že „nepodporuje inovácie formou umelej inteligencie“ alebo nepodporuje príklon k „západnej kultúre“, ktorú reprezentujú anglicky hovoriace krajiny. Ide samozrejme len o príklady, ktoré však v praxi môžu nastať. Prijatím uvedeného ustanovenia sa aj v kontexte s ostatnými navrhovanými zmenami Ústavy Slovenská republika vzdáva od vyspelých európskych krajín, kde je sloboda myslenia i vzdelávania zaručená a chránená. Rovnako tým predkladateľ nerespektuje najlepší záujem dieťaťa, ako ani jeho právo vyjadriť sa primerane veku k záležitostiam, ktoré sa ho týkajú, akým bezpochyby je aj právo zúčastniť sa určitého typu vzdelania podľa svojich preferencií. Táto pripomienka je zásadná. K bodu 8 Uvedené ustanovenie navrhujeme vypustiť z dôvodu zbytočnosti. Už v súčasnosti musí byť štátno-výchovný program v súlade s Ústavou, pretože jeho podmienky upravujú právne predpisy nižšej právnej sily, ktorých znenie Ústave odporovať		
--	--	---	--	--

		nesmie. Táto pripomienka je zásadná. K bodu 9 Navrhuje sa vyjadrenie už súčasného právneho stavu, kedy SR uznáva len dve pohlavia, a to muža a ženu (s tým súvisí nemožnosť v rodnom liste či iných osobných dokumentoch vynechať údaj o pohlaví dieťaťa pri intersex deťoch, alebo ho označiť formou písmena x, ako to umožňujú niektoré európske krajiny). O predmetnej skutočnosti sa však v spoločnosti nevedú žiadne diskusie, a teda zakotviť tento fakt považujeme za krajne zbytočné. Uvedená ústavná dikcia zároveň nevyvracia ani nemôže vyvracať biologickú realitu o existencii už spomenutých intersex ľudí. Intersex však nie je tretia kategória pohlavia, je to spektrum medzi mužským a ženským pohlavím. Pohlavie určuje viacero faktorov, a to pohlavné chromozómy, hormóny a hormonálne receptory, vnútorné a vonkajšie pohlavné orgány. U intersex ľudí dochádza k biologickej variácii: jeden alebo viacero faktorov nie je jednoznačne ženských alebo mužských, alebo majú v tele kombináciu pohlavných znakov. Ide teda o určitú odchýlku pri pohlavnom vývoji, pričom tieto odchýlky pozná a skúma aj medicína, či rôzne iné prírodovedné odbory. V spoločnosti, ako ani v rámci LGBTI komunity, aktuálne nezaznievajú hlasy k vytvoreniu tzv. tretieho pohlavia, diskutovanou je len možnosť pohlavie si neurčiť, pokiaľ ide o intersex človeka. Potreba ústavne ukotviť počet pohlaví tak opätovne vychádza len z rétoriky koaličných politikov o existencii rôzne vymysleného počtu pohlaví, ktorí zároveň		
--	--	--	--	--

		prostredníctvom týchto tvrdí dlhodobu a systematicky robia z menšiny LGBTI+ ľudí občanov nižšej kategórie a zároveň tak burcujú spoločnosť, ktorá následným nepochopením témy a jej neodbornou interpretáciou týchto ľudí odsúva na okraj spoločnosti a vystavuje ich tak nenávisťným útokom zo strany ľudí, ktorí sa stotožnili s argumentáciou, ktorá je nesprávna a ktorú opätovne vnáša na verejnosť aj predkladateľ. V odseku 2 bodu sa zaoberá návrh „zmenou pohlavia“, pričom predkladateľ uvádza, že možnosť zmeny pohlavia prichádza do úvahy len zo závažných dôvodov – demonštratívne v dôvodovej správe uvádza, že môže ísť napríklad o situácie, keď bolo pohlavie osoby pri narodení určené nesprávne a následne bolo správne určené na základe genetického testu. Určenie pohlavia podľa genetického testu je aj podľa stanoviska Slovenskej spoločnosti lekárskej genetiky nepresné a nejasné. Zmena pohlavia (pozn.: vhodnejší pojem je prepis rodu) je však v súčasnosti možná na základe zákona o rodnom čísle, a to prípade, ak je u osoby potvrdená diagnóza F64.0 – Transsexualizmus. Táto diagnóza sa nachádza v Medzinárodnej klasifikácii chorôb, ktorá je stále účinná na Slovensku (na rozdiel od mnohých demokratických krajín neprešla revíziou), a je charakterizovaná ako „túžba žiť a byť akceptovaný ako príslušník opačného pohlavia, zvyčajne sprevádzaná pocitom nepohody z vlastného anatomického pohlavia alebo jeho neprimeranosti a želaním chirurgického a hormonálneho liečenia, ktoré by zladilo telo pacienta s preferovaným pohlavím.“ Pripomíname, že pokiaľ Slovensko považuje v rozpore so súčasným vedeckým konsenzom transsexualizmus za poruchu a umožňuje jej liečbu (ktorá tvorí tzv. medicínsku časť tranzície) na účely zjednotenia výzoru osoby s jej skutočne		
--	--	--	--	--

		prežívaným rodom, ktorá sama o sebe tvorí komplikovaný proces trvajúci viac rokov, nemôže zákonodarca v zákone o rodnom čísle následne vylúčiť na základe tohto navrhovaného ustanovenia Ústavy možnosť absolvovania časti právnej tranzície – zmenu rodného čísla v osobných dokumentoch, a tak znemožniť transrodovým osobám „dokončenie“ procesu tranzície, ktorou je práve zmena osobných dokladov. V opačnom prípade by Slovenská republika konala v príkrom rozpore s desaťročia zabehnutou praxou a judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj medzinárodnou zmluvou – Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého je signatárom. Tým, že predkladateľ priamo v Ústave uvádza vágne ustanovenie, že zmena je možná len zo závažných dôvodov, vystavuje transrodových ľudí vážnej obave, že následne jednoduchou zmenou zákona na základe tohto ustanovenia Ústavy zmenu pohlavia vo svojich dokladoch, a teda následne aj kompletný život vo svojom skutočnom a preferovanom rode, nebudú môcť nikdy dosiahnuť. Uvedené ustanovenie preto navrhujeme vypustiť. Táto pripomienka je zásadná. K návrhu ako celku Predmetný návrh považujeme za prinajlepšom zbytočný, ale pravdepodobne, ak by sa presadil výklad v súlade s dôvodovou správou, by mal jednoznačne škodlivé následky. Ako dôvod na prijatie navrhovaných zmien navrhovateľ (ktorým je neštandardne osobne predseda vlády) uvádza potrebu posilnenia		
--	--	---	--	--

		ochrany tradičných hodnôt. Tradičnými hodnotami tvoriacimi základ ústavného zriadenia každého demokratického a právneho štátu sú predovšetkým ľudská dôstojnosť, sloboda a rovnosť pred zákonom. Konštatujeme, že návrh s výnimkou zavedenia rovnosti v odmeňovaní mužov a žien za rovnakú prácu týmto hodnotám zásadným spôsobom odporuje. Ochranu inštitútov manželstva a rodičovstva nijako nezvýši zakázanie prístupu konkrétnej menšiny k nim. Naopak, rozpor s princípom rovnosti a zákazu diskriminácie je zjavný. Rovnako v dôvodovej správe avizovaný zákaz uznania identity transrodových ľudí je neprípustným zásahom do ich ľudskej dôstojnosti. Novela žiadnym spôsobom neochráni manželstvo ani rodinu – naopak, spôsobí priame škody tisícom rodín a jednotlivcov: Obmedzenie adopcií nezasiahne len páry rovnakého pohlavia, ale aj nezosobášené heterosexuálne páry. Na Slovensku žije 134-tisíc nezosobášených párov v spoločnej domácnosti. Približne 25 % záujemcov o adopciu netvorí manželský pár. Táto novela by ich aj v budúcnosti automaticky vylúčila z možnosti osvojiť si dieťa, čím by pripravila mnohé deti o šancu nájsť stabilný, milujúci domov. Namiesto toho by museli vyrastať v inštitucionálnej starostlivosti, hoci by existovali rodiny, ktoré by im mohli poskytnúť bezpečie, lásku a podporu. Zmeny v oblasti školstva vytvárajú riziko, že štát bude môcť selektívne určovať, ktoré témy sú „prípustné“ a ktoré nie, čím sa môže obmedziť prístup žiakov k dôležitým informáciám. Týmto krokom sa približujeme k autoritárskym krajinám, ktoré selektívne rozhodujú o tom, o čom sa ľudia môžu učiť alebo k čomu sa môžu vyjadrovať. Vzdelávanie by malo byť postavené na faktoch, kritickom myslení a otvorenej diskusii – nie na vágnych politických rozhodnutiach, ktoré umožňujú regulovať		
--	--	---	--	--

		obsah podľa aktuálnej agendy moci. Dnes čelí každý transrodový človek obrovskému psychickému tlaku, ktorý je tak intenzívny, že vážne poškodzuje jeho duševné a fyzické zdravie. Tento psychický nápor nie je len výsledkom administratívnych bariér, ako sú úradné dokumenty, odmietnutia či zbytočná byrokracia. Ide o vážny útok na duševné zdravie a životy ľudí, ktorí sa snažia žiť autenticky a dôstojne. Zmena v ústave by len zhoršila ich už tak ťažkú situáciu. Tieto procesy majú reálny dopad na životy jednotlivcov, ale aj na ich rodiny, ktoré sa musia prizerať ich utrpeniu a bezmocne znášať stres a bolesť spôsobenú týmto neľudským systémom. Návrh je zjavnou snahou zbaviť sa zásadnej povinnosti členského štátu EÚ – dodržiavať právo Únie tak, ako sme sa zaviazali pri uzavretí prístupovej zmluvy a potvrdili podpisom Lisabonskej zmluvy, a to konkrétne predkladateľom návrhu predsedom vlády Robertom Ficom. V prípade, ak by bola novela Ústavy SR aj s týmto bodom schválená, to pre Slovensko v konečnom dôsledku môže znamenať žalobu Európskej komisie a sankcie vo výške až niekoľkých miliónov eur, v závislosti od dĺžky porušovania a vyhodnotenia intenzity porušenia práva EÚ. Naviac, predmetné ustanovenia sú formulované veľmi vágne a neurčito, a tak dávajú následne veľký manévrovací priestor zákonodarcovi v predpisoch nižšej právnej sily ako je Ústava, na formulovanie mnohých obmedzení tak pre páry rovnakého pohlavia, ako aj pre transrodových ľudí, ale aj pre zásahy štátu do vzdelávania v rôznych témach, nielen súvisiacich s LGBTI+ ľuďmi. V čase, keď ľudia zápasia s rastúcimi životnými nákladmi,		
--	--	---	--	--

		upadajúcim školstvom a zhoršujúcou sa situáciou v zdravotníctve, sa vláda rozhodla venovať energiu téme, ktorá nepomôže ani jednej rodine, nezlepší kvalitu života občanov a neprispieje k riešeniu reálnych výziev, ktorým čelíme. Naopak, bude viesť k prehĺbeniu diskriminácie a ohrozenia života ľudí, vrátane heterosexuálnych párov a detí. Tento návrh neposilňuje spoločnosť, len ju viac rozdeľuje, vytvára umelé konflikty a oslabuje dôveru v základné demokratické princípy. Slovensko sa dlhodobo hlási k hodnotám slobody, dôstojnosti a rovnosti pred zákonom. Tento návrh nás však od nich vzdiaľuje – rovnako ako nás vzdiaľuje od Európy, ktorej súčasťou sme sa rozhodli byť. Podpísaním tejto hromadnej pripomienky nám pomôžete vyjadriť nesúhlas s týmto návrhom a vyslať jasný signál, že Slovensko patrí do Európy a rešpektuje hodnoty, na ktorých je postavená moderná demokratická spoločnosť. Verejnosť podporujúca túto hromadnú pripomienku splnomocňuje organizátorov tejto hromadnej pripomienky na zastupovanie verejnosti v pripomienkovom konaní. Pripomienku predkladá združenie Iniciatíva Inakosť (IČO 37995545, sídlo: Rajska 4, 811 08 Bratislava, zodpovedná osoba: Martin Macko, martin.macko@inakost.sk). Splnomocnenými zástupcami pri prerokovaní pripomienok v rozporovom konaní sú Martin Macko, Dominika Kardošová a Lucia Berdisová.		
--	--	--	--	--

Verejnost' Verejnost'		Celému materiálu Predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico predložil do medzirezortného pripomienkového konania Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len ústava a návrh) pod číslom LP/2025/24. Ako mladí občania sa chceme podieľať na tvorbe kvalitných právnych predpisov, a preto predkladáme túto hromadnú p r i p o m i e n k u. Keďže aj my, organizátori, sme rôznych názorov, v tejto pripomienke sa nebudeme primárne zameriavať na hodnotovú stránku predloženého návrhu ale najmä na jej legislatívno-technické parametre a nedostatky. K čl. 1 bod 1. návrhu 35 Navrhujeme vypustiť uvedený bod návrhu z dôvodu jeho bezvýznamnosti, keďže zmenený text čl. 2 ods. 2 ústavy je v rovnakom zmysle vyjadrený v už v súčasnom znení. Ak by akékoľvek konanie štátneho orgánu bolo v rozpore s hodnotami ako napr. života ako základného ľudského práva, poprípade navrhovanou hodnotou iba dvoch pohlaví uznávaných štátov, bolo by v rozpore aj s čl. 2 ods. 2 ústavy v už súčasnej podobe. Táto pripomienka je zásadná. K čl. 1 bod 2. návrhu Navrhujeme doplniť spôsob, ktorý by vyslovil, že prípadný právne záväzný akt Európskych spoločenstiev a Európskej únie je v rozpore s ústavou. To navrhujeme doplnením čl. 125 ústavy. Absencia spôsobu, akým vysloviť nesúladiť právne záväzných	N Predkladateľ trvá na predloženom návrhu ústavného zákona, aj keď dôjde k niekoľkým zmenám v nadväznosti na medzirezortné pripomienkové konanie (vypustenie pôvodného prvého novelizačného bodu, zmena úpravy v čl. 7, vypustenie odseku 2 v navrhovanom čl. 52a). Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 28. februára 2025. Rozpor trvá.
---	--	--	--

		aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie by mohol spôsobiť nevykonateľnosť zmeneného ustanovenia čl. 7 ods. 2 ústavy. Táto pripomienka je zásadná. K čl. 1 bod 3 návrhu Navrhujeme vypustiť uvedený bod, pretože momentálne existuje spôsob akým vysloviť nesúlad dojednanej medzinárodnej zmluvy s ústavou podľa čl. 125a ústavy alebo namiesto navrhovanej zmeny čl. 7 ods. 5 ústavy zmeniť čl. 125a ods. 2 a rozšíriť aktívnu legitímáciu napr. na poslancov. Samotné nerešpektovanie ustanovení už ratifikovanej medzinárodnej zmluvy by bolo v rozpore s čl. 1 ods. 2 ústavy. Táto pripomienka je zásadná. K čl. 1 bod 5. návrhu Navrhujeme vypustiť tento bod, pretože o hodnotových otázkach resp. mediálne prezentovanej „hrádzi proti progresivizmu“ by mali rozhodovať občania priamym spôsobom. Táto pripomienka je zásadná K čl. 1 bod 6. návrhu Uvedenú zmenu navrhujeme konkretizovať, pretože rozhodovanie o účasti by sa vzťahovalo aj na rozšírenie výučby niektorých predmetov (napr. namiesto 5 hodín matematiky sa		
--	--	---	--	--

		škola žiakom rozhodne doplniť o jednu naviac) nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Dôvodová správa k tomuto bodu je zavádzajúca, pretože právo rodiča podľa § 7 ods. 11 školského zákona nesúvisí so štátnym výchovno-vzdelávacím programom ale so školským vzdelávacím programom a je teda mylné tvrdiť, že „Navrhované ustanovenie obsahovo zodpovedá ustanoveniu § 7 ods. 11 školského zákona.“ Je taktiež dôležité, aby nebolo porušené právo žiaka (najmä staršieho) na názor v prípade jeho nesúlady s rodičom a taktiež upraviť (v zákone) postup pri rozpore medzi rodič vs. rodič a rozpore rodič vs. žiak. Táto pripomienka je zásadná K čl. 1 bod. 8. návrhu Navrhujeme vypustiť tento bod, keďže aj podľa súčasného znenia čl. 2 ods. 2 ústavy musí byť štátny výchovno-vzdelávací program vydaný štátnym orgánom v súlade s ústavou. Táto pripomienka je zásadná. K čl. 1 bod. 9 návrhu Navrhujeme vypustiť tento bod, pretože je zbytočné ustanovovať ústavou, že Slovenská republika uznáva len dve pohlavia, ak nikto netvrdí, v rozpore s biologickým poznaním anatómie človeka, opak. Táto pripomienka je zásadná. K celému návrhu 1.		
--	--	---	--	--

		Návrh neobsahuje ako povinnú prílohu konsolidované znenie, čo je v rozpore s § 7 ods. 1 písm. i) zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o tvorbe právnych predpisov). Na základe uvedeného navrhujeme doplnenie návrhu. Táto pripomienka je zásadná. K celému návrhu 2. Podľa nášho názoru je celková zmena ústavy týmto návrhom zbytočná. Víťame zámer zaviesť ústavné právo na rovnaké odmeňovanie pri práci bez rozdielu na pohlavie. Okrem tejto zmeny nevidíme žiadnu nutnú potrebu meniť ústavu ako základný zákon štátu v hodnotových otázkach. Takýto zámer jedine zvyšuje polarizáciu v spoločnosti, poprípade zahmlieva oveľa dôležitejšie problémy spoločnosti čo je zo strany predsedu vlády Slovenskej republiky neprípustné. Ak je zo strany predkladateľa nejaká nutnosť riešiť tieto otázky malo by sa o nich rozhodnúť v referende, teda nástrojom priamej moci občanov. Pripomíname predkladateľovi, že referendum o veľmi obdobných otázkach sa v histórii už objavilo, a to v roku 2015 pričom nebolo platné a sám predkladateľ sa vyjadril, že je potrebné „uľahčiť párom rovnakého pohlavia praktické stránky života.“ Napríklad poslanec Ľuboš Blaha, ktorý je členom rovnakej politickej strany ako predkladateľ sa vyjadril „Myslím, že spoločnosť je už nastavená tak, že by tu mohli byť nejaké ústupky voči gejom a lesbičkám, ale na manželstvá sme ešte nedorástli. Ja osobne by som s nimi nemal problém,“ Je zrejmé,		
--	--	--	--	--

		že návrh je len populistickým nástrojom politickej taktiky predkladateľa, keďže ten a jeho straníci na túto hodnotovú tému zmenili názor. Okrem toho je taktiež neudržateľné meniť ústavu ako koreň právneho poriadku štátu už po 27. raz. Pre porovnanie Ústava Českej republiky bola v histórii zmenená iba 11-krát, poprípade Ústava Spojených štátov Amerických s jej počtom 27 dodatkov (Ústava USA bola ratifikovaná v roku 1788, teda pred viac ako 236 rokmi!) Táto pripomienka je zásadná. Doplnenie návrhu V prípade, ak predkladateľ nemá záujem od návrhu ustúpiť, navrhujeme zrušiť druhú vetu čl. 125 ods. 4 a doplniť v čl. 125 ods. 1 za písmeno d) písmeno e), ktoré bude znieť takto „ústavných zákonov s ústavou.“ a v písmene d) nahradiť bodku čiarkou. Táto zmena má zaručiť ochranu Slovenskej republiky ako zvrchovaného, demokratického a právneho štátu ústavným súdom. Síce možnosť ochrany ústavy pred neústavnými zmenami existovala v súlade s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 21/2014, tú ústavodarca zobral ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, pričom samotný predkladateľ hlasoval proti tejto zmene a podpísal sa pod pozmeňovací návrh poslanca Borisa Suska v danej veci. Taktiež, ak je „na stole“ zmena ústavy, je na čase doplniť aj možnosť rozpustenia Národnej rady Slovenskej republiky tak, ako to presadzoval predkladateľ v minulom volebnom období.		
--	--	---	--	--

		Táto pripomienka je zásadná. Na základe vyššie uvedeného žiadame, aby predkladateľ zvažil naše pripomienky a zapracoval ich do návrhu, resp. návrh stiahol. Verejnosc' podporujúca túto hromadnú pripomienku splnomocňuje organizátorov tejto hromadnej pripomienky na zastupovanie verejnosti v pripomienkovom konaní. Hromadnú pripomienku je možné podporiť aj na stránke https://www.mojapeticia.sk/campaign/hromadna-pripomienka-k-navrhu-ustavneho-zakona,-ktorym-sa-meni-a-doplna-ustava-slovenskej-republiky-c.-460-1992-zb.-v-zneni-neskorsich-predpisov/52981f37-523c-439c-bbe5-b69c995cedf6		
Verejnosc' Verejnosc'	602	Celému materiálu ZÁSADNÉ PRIPOMIENKY KREŠŤANSKEJ ÚNIE K MATERIÁLU Č. LP/2025/24 NÁVRH ÚSTAVNÉHO ZÁKONA, KTORÝM SA MENÍ A DOPLŇA ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY Č. 460/1992 ZB. V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV Do medzirezortného pripomienkového konania predložil predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a doplňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Tento návrh je vedený pod číslom LP/2025/24. Kresťanská únia, parlamentná politická strana, so sídlom Partizánska 1248/2, 811 03 Bratislava, zastúpená predsedom strany Milanom KRAJNIAKOM, čestnou predsedníčkou strany	ČA	Predkladateľ vypustí odsek 2 z navrhovaného čl. 52a. Pokiaľ ide o úpravu v čl. 7, predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa doplňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú: „(6) Slovenská republika si zachováva

	Annou ZÁBORSKOU a podpredsedom strany Richardom VAŠEČKOM predkladajú túto H R O M A D N Ů P R I P O M I E N K U : K článku I, bodu 1. návrhu Uvedený bod navrhujeme z dôvodu nejednoznačnosti pojmov doplniť o preambulu ako hodnotové ukotvenie daných princípov a hodnôt, a to nasledovne: „(2) Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach, v súlade s jej princípmi a hodnotami vyjadrenými preambulou, a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“. Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 2. návrhu Uvedený bod navrhujeme doplniť o explicitne vyjadrenú prednosť Ústavy a ústavných zákonov SR pred právom EÚ, a to nasledovne: V čl. 7 odsek 2 znie: „(2) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, nie však pred Ústavou a	zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich
--	---	--

		ústavnými zákonmi Slovenskej republiky. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie nemajú prednosť ani pred zákonmi Slovenskej republiky, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“. Zároveň navrhujeme doplniť posudzovanie súladu medzi právom EÚ a Ústavou SR medzi kompetencie Ústavného súdu, aby bol vyššie zmienený návrh vykonateľný, a to nasledovne: Čl. 125 ods. 1 sa dopĺňa písm. e): "e) právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie s ústavou a ústavnými zákonmi." Okrem toho navrhujeme doplniť novú kompetenciu Ústavného súdu, ktorá by ho oprávňovala preskúmať, či právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie neprekračujú kompetencie delegované Slovenskou republikou. V prípade zistenia prekročenia kompetencii zo strany EÚ by tieto normy EÚ stratili na území SR účinnosť. Návrh znie nasledovne: Za čl. 125b sa vkladá čl. 125c a jeho ods. 1 až 3, ktoré znejú: "(1) Ústavný súd Slovenskej republiky preskúmava, či právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie neprekračujú kompetencie delegované Slovenskou republikou." "(2) Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že právne		národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 28. februára 2025. Aj po vzájomných vysvetleniach a úprave navrhovaného čl. 41 ods. 6 rozpor trvá v časti hromadnej pripomienky, ktorá sa týka navrhovaného čl. 41 ods. 6.
--	--	---	--	---

		záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie prekračujú kompetencie delegované Slovenskou republikou, strácajú príslušné právne záväzné akty, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia na území Slovenskej republiky účinnosť." "(3) Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odseku 2 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné." Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 3. návrhu Uvedený bod rovnako navrhujeme doplniť o explicitne vyjadrenú prednosť Ústavy a ústavných zákonov SR pred medzinárodnými zmluvami, a to nasledovne: V čl. 7 odsek 5 znie: „(5) Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi; nie však pred Ústavou a ústavnými zákonmi Slovenskej republiky. Tieto medzinárodné zmluvy nemajú prednosť ani pred zákonmi Slovenskej republiky, ak sú tieto právne záväzné akty v rozpore s touto ústavou.“.		
--	--	---	--	--

		Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 5. návrhu Z dôvodu, aby bolo zabezpečené skutočné dosiahnutie cieľa, ktorý vytýčil predkladateľ, navrhujeme ustanovenie doplniť tak, aby Slovenská republika uznávala rodičovstvo najviac jedného muža a jednej ženy a nebolo tak možné tento vytýčený cieľ obchádzať. Navrhujeme ustanovenie doplniť o nasledovnú vetu: „Slovenská republika uznáva rodičovstvo najviac jedného muža a jednej ženy.“. Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 6. návrhu Navrhujeme uvedené ustanovenie nahradiť jednoznačným ukotvením rodičovských práv pri výchove a vzdelávaní svojich detí tak, ako sa k tomu Slovenská republika hlási v medzinárodných ľudskoprávných dohovoroch, a to nasledovne: "(6) Školy a iné výchovno-vzdelávacie zariadenia rešpektujú právo rodičov na zabezpečenie výchovy a vzdelávania v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.“. Ak toto ustanovenie nebude nahradené, v navrhovateľom predkladanom znení môže zakladať možnosť porušenia základných ľudských práv rodičov, ako sú ukotvené v tejto		
--	--	---	--	--

		Ústave a medzinárodných ľudskoprávných dohovoroch, ktorými je Slovenská republika viazaná. Z tohto dôvodu navrhujeme v takom prípade toto ustanovenie vypustiť. Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 8. návrhu Uvedené ustanovenie navrhujeme vypustiť, a to z dôvodu, že jeho ukotvenie v Ústave bude znamenať dosiahnutie presne opačného cieľa, ako prezentuje predkladateľ. Zároveň ide o neprimerané ukotvenie dokumentu s nižšou právnou silou, ako je zákon, priamo do Ústavy. Táto pripomienka je zásadná. K článku I, bodu 9. návrhu Predkladateľom navrhované ustanovenie nedostatočne definuje, na základe čoho SR uznáva len dve pohlavia. Z uvedeného dôvodu navrhujeme nahradiť ods. 1 nasledovne: „(1) Slovenská republika uznáva len dve pohlavia, mužské a ženské, ktoré sú dané biologicky.“. Predkladateľom navrhované ustanovenie, na rozdiel od jeho deklarovaných zámerov, konštituuje právo na zmenu pohlavia priamo v Ústave, čo je neprípustné. Navrhujeme preto ods. 2		
--	--	--	--	--

		nahradiť v súlade s dôvodovou správou predkladateľa a to nasledovne: „(2) Ak pohlavie osoby nebolo správne zapísané, údaj o pohlaví sa opraví na základe lekárskeho posudku preukazujúceho pohlavie genetickým testom.“. Ak toto ustanovenie nebude nahradené, navrhujeme ho vypustiť. Táto pripomienka je zásadná. Doplnenie návrhu Navrhujeme návrh doplniť i o ďalšie hodnotové a pre spoločnosť zásadné otázky: zabezpečenie práva na život od počatia, zákaz surogátneho materstva a definíciu rodu. Navrhujeme preto do návrhu doplniť články v nasledovnom znení: Za čl. 15 sa vkladá čl. 15a, ktorý znie: "(1) Počaté dieťa má právo na život. (2) Zákon ustanoví, či a za akých podmienok je možné vykonať umelý potrat." Za čl. 41 sa vkladá čl. 41a, ktorý znie: „Náhradné materstvo sa nepripúšťa.“. V čl. 12 ods. 2 sa za prvú vetu dopĺňa nová veta, ktorá znie: „Rodom sa rozumie rad, spoločenstvo potomkov pochádzajúcich z jedných prarodičov.“.		
--	--	---	--	--

		Tieto pripomienky sú zásadné. Na základe vyššie uvedeného žiadame, aby predkladateľ zvážil naše pripomienky a zapracoval ich do návrhu. Verejnosť, ktorá podporí túto hromadnú pripomienku, splnomocňuje jej autorov na zastupovanie v ďalšom konaní.		
Verejnosť Verejnosť	1	Čl. I ods. 2 Hromadná pripomienka VIA IURIS k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V znení neskorších predpisov (LP/2025/24) Pripomienka je zásadná. V čl. I návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ústava“) sa novelizačné body 2 a 3 vypúšťajú a ostatné body a primerane prečísľujú. Odôvodnenie: V zmysle dôvodovej správy bolo úmyslom predkladateľa upraviť prednosť ústavy pred právom Európskej únie, ale aj pred medzinárodnými zmluvami, ktoré sú špecifikované v čl. 7 ods. 5 ústavy a ktoré v zmysle súčasnej právnej úpravy majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Znenie navrhovanej zmeny zakotvuje pravidlo, podľa ktorého ustanovenia právnych aktov vydaných Európskou úniou (čl. 7 ods. 2 ústavy) ako aj medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je	N	Predkladateľ trvá na predloženom návrhu ústavného zákona, aj keď dôjde k niekoľkým zmenám v nadväznosti na medzirezortné pripomienkové konanie (vypustenie pôvodného prvého novelizačného bodu, zmena úpravy v čl. 7, vypustenie odseku 2 v navrhovanom čl. 52a). Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Rozpor trvá.

		potrebný zákon (tzn. vrátane Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie) a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 7 ods. 5 ústavy), nebudú mať prednosť pred zákonmi, ak budú v rozpore s ústavou. Mení sa teda pravidlo ich prednosti pred zákonmi. Takáto zmena prednosti medzinárodných zmlúv a právnych aktov EÚ pred zákonmi je nelogická, nezmyselná, v rozpore s našimi záväzkami voči Európskej únii aj ostatným členským štátom a zavádza právnu neistotu minimálne v troch rovinách 1. Navrhovaná zmena neustanovuje a ani nenaznačuje mechanizmus, na základe ktorého by sa rozhodlo, ktoré právne akty EÚ alebo ktoré ustanovenia ktorej medzinárodnej zmluvy sú v rozpore s ústavou, za akých okolností a podľa akých kritérií – návrh zmeny ústavy nedáva takúto kompetenciu výlučne Ústavnému súdu SR, preto sa otvára otázka, či tak môže rozhodnúť akýkoľvek orgán verejnej moci v zmysle čl. 2. ods. 2 ústavy 2. Aké to bude mať dôsledky na naše členstvo v EÚ alebo v iných medzinárodných organizáciách 3. Ako bude v tejto situácii zabezpečená právna istota pre subjekty, ktoré sa môžu podľa súčasnej právnej úpravy domáhať práv a povinností priamo im vyplývajúcich z týchto medzinárodných zmlúv či právnych aktov EÚ. Z hľadiska ústavného a právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj z hľadiska fungovania Európskej únie či iných medzinárodných organizácií je navrhovaná úprava nezmyselná a		
--	--	---	--	--

		nelogická z týchto dôvodov: 1. Slovenská republika pristúpením k Európskej únii (vtedy Európskej únii a Európskym spoločenstvám) a neskôr ratifikáciou tzv. Lisabonskej zmluvy ako dodatku k zakladajúcim zmluvám, ktoré v súčasnosti tvoria základ pre fungovanie Európskej únie (Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie), preniesla na Európsku úniu dobrovoľne a slobodne časť svojich kompetencií s cieľom vytvorenia spoločného priestoru a právneho poriadku Európskej únie. Rovnako tak urobili aj všetky ostatné členské štáty s cieľom vytvorenia spoločného trhu a spoločných pravidiel, ktoré by zabezpečili efektívne fungovanie hlavne 4 základných slobôd, na ktorých je únia postavená – voľný pohyb tovarov, služieb, ľudí a kapitálu. Rovnaké pravidlá a ich uplatňovanie a rovnaké postavenie pravidiel EÚ v právnych systémoch členských štátov je absolútne nevyhnutným predpokladom pre fungovanie spoločného trhu. Je teda absolútne nezmyslené a nelogické najskôr preniesť časť právomocí na medzinárodnú organizáciu a dovoliť jej prijímať jednotné pravidlá a vzápätí prijať takú zmenu ústavy, ktorá zároveň hovorí, že ak sa nám tieto jednotné pravidlá nebudú páčiť, tak ich Slovenská republika nebude dodržiavať, resp. si môže prijímať vlastné pravidlá odlišné od tých úniových. 2. Európska únia (a jej inštitúcie – Európska komisia, Európsky parlament a Rada spoločne vytvárajú jednotné únievé právo a Súdny dvor Európskej únie vynucuje jeho dodržiavanie a jednotný výklad) ako aj jednotlivé členské štáty sa zaviazali v zmysle zásady lojálnej spolupráce vzájomne sa rešpektovať a pomáhať si pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv. V		
--	--	--	--	--

		zmysle čl. 4 bod 3 Zmluvy o Európskej únii členské štáty príjmu všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie. Členské štáty pomáhajú Únii pri plnení jej úloh a neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie. Inak povedané Slovenská republika sa vstupom do EÚ zaviazala dodržiavať spoločné pravidlá a prispievať k tomu, aby spoločne s ostatnými členskými štátmi, budovala spoločný priestor Európskej únie. Navrhovanou zmenou ústavy sa však tento záväzok voči EÚ a ostatným členským štátom oslabuje natoľko, že to spochybňuje zásadu lojálnej spolupráce, pretože Slovenská republika bude môcť jednostranne povedať, že niektoré pravidlá prijaté na úrovni EÚ u nás neplatia. Vytvorí sa tak nerovnaké právne prostredie vo vnútri EÚ, čím sa oslabí fungovanie spoločného trhu – základného dôvodu, pre ktorý EÚ existuje a na ktorom funguje. Slovenská republika navrhovanou zmenou ústavy poruší svoje medzinárodné záväzky vyplývajúce zo Zmluvy o Európskej únii, ku ktorým sa však dobrovoľne prihlásila. Ide o porušenie jednej zo základných zásad medzinárodného práva „pacta sunt servanda“ – zmluvy zaväzujú. 3. Z hľadiska vzájomného vzťahu špecificky práva EÚ (tak zakladajúcich zmlúv ako aj aktov EÚ vydaných na ich základe) už v súčasnosti ústava upravuje vyslovene prednosť týchto aktov ako aj medzinárodných zmlúv iba a len pred zákonom. Vyslovene ani implicitne nestanovuje prednosť medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 5 ústavy ako aj aktov EÚ pred ústavou. Z uvedeného je možné konštatovať, že prednosť týchto		
--	--	--	--	--

		medzinárodných zmlúv a aktov EÚ pred ústavou už v súčasnosti neexistuje, hoci sa k tomu Ústavný súd SR nevyjadril (na rozdiel od niektorých ústavných súdov členských štátov). Ak by sme sa však pozreli na to, ako k tejto problematike pristupujú ústavné súdy v iných členských štátoch, tak by sme zistili, že v zásade nepriznávajú úplnú prednosť Európskeho práva pred ústavami jednotlivých členských štátov (s výnimkou Dánska a Rakúska). Ich prístup k prednosti ústav jednotlivých členských štátov pred právom EÚ sa dá rozdeliť do dvoch rámcov – jednak nepriznávajú prednosť práva EÚ pred tzv. materiálnym jadrom ústavy alebo základnou ústavnou identitou (medzi ktoré patria ochrana základných práv a slobôd) alebo v prípade aktov ultra vires (tj. mimo tých kompetencií, ktoré členský štát preniesol na EÚ). Vo všeobecnosti však všetky členské štáty ako aj inštitúcie EÚ rešpektujú zásadu prednosti práva EÚ pred vnútroštátnymi zákonmi s cieľom dosiahnuť jednotný právny rámec, jednotné uplatňovanie spoločných pravidiel práva EÚ, poskytnúť právnu istotu pre jednotlivcov, ktorí sa môžu domáhať aplikácie práva EÚ v ich právnych vzťahoch priamo. Bez existencie prednosti práva EÚ pred vnútroštátnymi zákonmi by takúto jednotnú aplikáciu práva EÚ v 27 členských štátoch jednoducho nebolo možné dosiahnuť, a teda by nebolo možné dosiahnuť ani cieľ a účel, na ktorý bola Európska únia vytvorená – spoločný trh. 4. Európska únia ako aj jednotlivé členské štáty sa dohodli na tom, že budú rešpektovať vzájomné rozdiely. V zmysle čl. 4 bod 2 Zmluvy o Európskej únii, Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rovnako tak Súdny dvor		
--	--	--	--	--

		Európskej únie rešpektuje vo svojej judikatúre národnú identitu jednotlivých členských štátov, ktorá predstavuje predovšetkým legitímny záujem, ktorý môže odôvodniť prekážky voľného pohybu. Súdny dvor Európskej únie vo svojej judikatúre umožnil členským štátom zohľadniť špecifické ústavné požiadavky pri ochrane základného práva zaručeného súčasne vnútroštátnym aj úniovým právom. V konkrétnych prípadoch, kedy by niektoré právne akty prijaté na úrovni EÚ v rozpore s národnou identitou Slovenskej republiky v jej základnom politickom a ústavnom systéme, by bolo potrebné ju rešpektovať. 5. Praktické uplatnenie navrhovaného ustanovenia by prinieslo právnu neistotu. Ako sme uviedli vyššie, nie je možné, aby medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 ústavy podľa jej súčasného znenia boli v rozpore s ústavou. Všetky totiž prechádzajú tzv. ratifikačným procesom, kde sa súlad s ústavou dá namietat' a prípadne aj odstrániť vyjednaním zmien v týchto zmluvách. Z uvedeného vyplýva, že spätné preskúmavanie súladu zakladajúcich zmlúv EÚ s ústavou je v podstate bezpredmetné a tieto teda budú mať vždy prednosť aj pred zákonmi aj po prijatí navrhovanej právnej úpravy. Rovnako sa to týka aj iných medzinárodných zmlúv. Nie je totiž možné, aby tieto boli ratifikované a podpísané Slovenskou republikou a zároveň boli v rozpore s našou ústavou. V takom prípade by pôsobila novela ústavy retroaktívne, čo je neprijateľné. Potenciálne sa teda navrhovaná zmena ústavy môže týkať zmlúv uzavretých po nadobudnutí platnosti a účinnosti tejto zmeny, aj		
--	--	---	--	--

	to len úplne teoreticky, pretože opäť v rámci ratifikačného procesu by mal byť identifikovaný ich nesúlad s ústavou a tento by mal byť odstránený ešte pred ich podpisom. Navrhovaná právna úprava čl. 7 ods. 5 ústavy je teda vlastne úplný právny nezmysel. Prakticky sa teda môže navrhovaná právna úprava týkať len právnych aktov EÚ v zmysle čl. 7 ods. 2 ústavy. Na riešenie takejto právno-teoretickej situácie však už v súčasnosti existujú nástroje, ktoré môže Slovenská republika využiť a dosiahnuť tak súlad právneho aktu EÚ s Ústavou SR bez toho, aby bolo potrebné prijať navrhovanú právnu úpravu. Proces ratifikácie medzinárodnej zmluvy je upravený v zákone (zákon č. 350/1996 Z.z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky), v zmysle ktorého sa taká zmluva prerokuje v národnej rade v druhom a treťom čítaní. Návrh na rokovanie predkladá vláda, pričom takú zmluvu predkladá s doložkou prednosti, ktorá obsahuje posúdenie takejto zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky. Tieto možnosti sú aj v procese prijímania právneho aktu EÚ – Slovenská republika má svoje zastúpenie v Rade EÚ a v Európskom parlamente, čo sú orgány, ktoré o právnych aktoch EÚ rozhodujú. V rámci mechanizmu kontroly dodržiavania princípu subsidiarity existuje kontrola Európskeho parlamentu zo strany Národnej rady Slovenskej republiky. Zároveň vláda Slovenskej republiky si musí vypýtať v príslušnom výbore Národnej rady Slovenskej republiky súhlas s postojmi vlády SR pri schvaľovaní právnych aktov v Rade EÚ. Prijímanie právnych aktov EÚ trvá zväčša niekoľko mesiacov až rok, preto existuje množstvo príležitostí (napriek väčšinovému hlasovaniu v Rade a		
--	---	--	--

		Európskom parlamente), kedy je možné do legislatívnej tvorby zasiahnuť, a zabezpečiť tak súlad právnych aktov EÚ s ústavou. Po schválení právneho aktu EÚ je stále možné pristúpiť k takému výkladu a uplatňovaniu právneho aktu EÚ na území Slovenskej republiky, ktoré zabezpečí jeho účinnosť a zároveň bude v súlade s našou ústavou. Prípadne, ak by to bolo nevyhnutné je možné pristúpiť aj k zmene ústavy, tak aby sme zabezpečili jednotu právneho systému. Ak by právny akt EÚ porušoval zakladajúce zmluvy (napr. Zásadu lojálnej spolupráce a rešpektovanie národnej identity), potom je možné požiadať Súdny dvor Európskej únie o jeho preskúmanie. Ak je predpokladom navrhovateľa to, že právne akty EÚ budú natoľko v rozpore s ústavou Slovenskej republiky, že by bolo potrebné upravovať ich prednosť pred našimi zákonmi, napriek našim medzinárodnými záväzkom voči EÚ a ostatným členskými štátom, potom je potrebné pripustiť, že Slovenská republika nebude môcť zostať členom Európskej únie, keďže nebude možné z pohľadu rešpektovania našej ústavy, zároveň zabezpečiť rešpektovanie práva EÚ. V takom prípade ale navrhovateľ musí jednoznačne stanoviť, že zámerom navrhovanej právnej úpravy je vytvoriť priestor pre odstúpenie od záväzkov vyplývajúcich z práva EÚ, v konečnom dôsledku znamenajúcich vystúpenie z Európskej únie. Zhrnuté a podčiarknuté pre dosiahnutia cieľov európskej integrácie (účelu, pre ktorý členské štáty vôbec EÚ vytvorili) neexistuje taká možnosť, že by sme si ako členský štát EÚ vybrali, ktoré právne akty EÚ na našom území budú mať prednosť pred našimi zákonmi a ktoré nie. Išlo by o jednostranné		
--	--	--	--	--

		porušovanie dohôd, ktoré sme dobrovoľne uzavreli s Európskou úniou a so všetkými ostatnými členskými štátmi. Buď sme plnohodnotným členom EÚ a rešpektujeme spoločné hodnoty a pravidlá, alebo nie.		
Verejnost' Verejnost'	1	Čl. I ods. 3 Hromadná pripomienka VIA IURIS k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V znení neskorších predpisov (LP/2025/24) Pripomienka je zásadná. V čl. I návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ústava“) sa novelizačné body 2 a 3 vypúšťajú a ostatné body a primerane prečísľujú. Odôvodnenie: V zmysle dôvodovej správy bolo úmyslom predkladateľa upraviť prednosť ústavy pred právom Európskej únie, ale aj pred medzinárodnými zmluvami, ktoré sú špecifikované v čl. 7 ods. 5 ústavy a ktoré v zmysle súčasnej právnej úpravy majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Znenie navrhovanej zmeny zakotvuje pravidlo, podľa ktorého ustanovenia právnych aktov vydaných Európskou úniou (čl. 7 ods. 2 ústavy) ako aj medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon (tzn. vrátane Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie) a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené	N	Predkladateľ trvá na predloženom návrhu ústavného zákona, aj keď dôjde k niekoľkým zmenám v nadväznosti na medzirezortné pripomienkové konanie (vypustenie pôvodného prvého novelizačného bodu, zmena úpravy v čl. 7, vypustenie odseku 2 v navrhovanom čl. 52a). Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Rozpor trvá.

		spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 7 ods. 5 ústavy), nebudú mať prednosť pred zákonmi, ak budú v rozpore s ústavou. Mení sa teda pravidlo ich prednosti pred zákonmi. Takáto zmena prednosti medzinárodných zmlúv a právnych aktov EÚ pred zákonmi je nelogická, nezmyselná, v rozpore s našimi záväzkami voči Európskej únii aj ostatným členským štátom a zavádza právnu neistotu minimálne v troch rovinách 1. Navrhovaná zmena neustanovuje a ani nenaznačuje mechanizmus, na základe ktorého by sa rozhodlo, ktoré právne akty EÚ alebo ktoré ustanovenia ktorej medzinárodnej zmluvy sú v rozpore s ústavou, za akých okolností a podľa akých kritérií – návrh zmeny ústavy nedáva takúto kompetenciu výlučne Ústavnému súdu SR, preto sa otvára otázka, či tak môže rozhodnúť akýkoľvek orgán verejnej moci v zmysle čl. 2. ods. 2 ústavy 2. Aké to bude mať dôsledky na naše členstvo v EÚ alebo v iných medzinárodných organizáciách 3. Ako bude v tejto situácii zabezpečená právna istota pre subjekty, ktoré sa môžu podľa súčasnej právnej úpravy domáhať práv a povinností priamo im vyplývajúcich z týchto medzinárodných zmlúv či právnych aktov EÚ. Z hľadiska ústavného a právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj z hľadiska fungovania Európskej únie či iných medzinárodných organizácií je navrhovaná úprava nezmyselná a nelogická z týchto dôvodov: 1. Slovenská republika pristúpením k Európskej únii (vtedy Európskej únii a Európskym spoločenstvám) a neskôr ratifikáciou tzv. Lisabonskej zmluvy ako dodatku k zakladajúcim		
--	--	--	--	--

		zmluvám, ktoré v súčasnosti tvoria základ pre fungovanie Európskej únie (Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie), preniesla na Európsku úniu dobrovoľne a slobodne časť svojich kompetencií s cieľom vytvorenia spoločného priestoru a právneho poriadku Európskej únie. Rovnako tak urobili aj všetky ostatné členské štáty s cieľom vytvorenia spoločného trhu a spoločných pravidiel, ktoré by zabezpečili efektívne fungovanie hlavne 4 základných slobôd, na ktorých je únia postavená – voľný pohyb tovarov, služieb, ľudí a kapitálu. Rovnaké pravidlá a ich uplatňovanie a rovnaké postavenie pravidiel EÚ v právnych systémoch členských štátov je absolútne nevyhnutným predpokladom pre fungovanie spoločného trhu. Je teda absolútne nezmyslené a nelogické najskôr preniesť časť právomocí na medzinárodnú organizáciu a dovoliť jej prijímať jednotné pravidlá a vzápätí prijať takú zmenu ústavy, ktorá zároveň hovorí, že ak sa nám tieto jednotné pravidlá nebudú páčiť, tak ich Slovenská republika nebude dodržiavať, resp. si môže prijímať vlastné pravidlá odlišné od tých úniových. 2. Európska únia (a jej inštitúcie – Európska komisia, Európsky parlament a Rada spoločne vytvárajú jednotné úniové právo a Súdny dvor Európskej únie vynucuje jeho dodržiavanie a jednotný výklad) ako aj jednotlivé členské štáty sa zaviazali v zmysle zásady lojálnej spolupráce vzájomne sa rešpektovať a pomáhať si pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv. V zmysle čl. 4 bod 3 Zmluvy o Európskej únii členské štáty prijmu všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie. Členské štáty pomáhajú Únii pri plnení jej	
--	--	---	--

		úloh a neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie. Inak povedané Slovenská republika sa vstupom do EÚ zaviazala dodržiavať spoločné pravidlá a prispievať k tomu, aby spoločne s ostatnými členskými štátmi, budovala spoločný priestor Európskej únie. Navrhovanou zmenou ústavy sa však tento záväzok voči EÚ a ostatným členským štátom oslabuje natoľko, že to spochybňuje zásadu lojálnej spolupráce, pretože Slovenská republika bude môcť jednostranne povedať, že niektoré pravidlá prijaté na úrovni EÚ u nás neplatia. Vytvorí sa tak nerovnaké právne prostredie vo vnútri EÚ, čím sa oslabí fungovanie spoločného trhu – základného dôvodu, pre ktorý EÚ existuje a na ktorom funguje. Slovenská republika navrhovanou zmenou ústavy poruší svoje medzinárodné záväzky vyplývajúce zo Zmluvy o Európskej únii, ku ktorým sa však dobrovoľne prihlásila. Ide o porušenie jednej zo základných zásad medzinárodného práva „pacta sunt servanda“ – zmluvy zaväzujú. 3. Z hľadiska vzájomného vzťahu špecificky práva EÚ (tak zakladajúcich zmlúv ako aj aktov EÚ vydaných na ich základe) už v súčasnosti ústava upravuje vyslovene prednosť týchto aktov ako aj medzinárodných zmlúv iba a len pred zákonom. Vyslovene ani implicitne nestanovuje prednosť medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 5 ústavy ako aj aktov EÚ pred ústavou. Z uvedeného je možné konštatovať, že prednosť týchto medzinárodných zmlúv a aktov EÚ pred ústavou už v súčasnosti neexistuje, hoci sa k tomu Ústavný súd SR nevyjadril (na rozdiel od niektorých ústavných súdov členských štátov). Ak by sme sa však pozreli na to, ako k tejto problematike pristupujú		
--	--	--	--	--

		ústavné súdy v iných členských štátoch, tak by sme zistili, že v zásade nepriznávajú úplnú prednosť Európskeho práva pred ústavami jednotlivých členských štátov (s výnimkou Dánska a Rakúska). Ich prístup k prednosti ústav jednotlivých členských štátov pred právom EÚ sa dá rozdeliť do dvoch rámcov – jednak nepriznávajú prednosť práva EÚ pred tzv. materiálnym jadrom ústavy alebo základnou ústavnou identitou (medzi ktoré patria ochrana základných práv a slobôd) alebo v prípade aktov ultra vires (tj. mimo tých kompetencií, ktoré členský štát preniesol na EÚ). Vo všeobecnosti však všetky členské štáty ako aj inštitúcie EÚ rešpektujú zásadu prednosti práva EÚ pred vnútroštátnymi zákonmi s cieľom dosiahnuť jednotný právny rámec, jednotné uplatňovanie spoločných pravidiel práva EÚ, poskytnúť právnu istotu pre jednotlivcov, ktorí sa môžu domáhať aplikácie práva EÚ v ich právnych vzťahoch priamo. Bez existencie prednosti práva EÚ pred vnútroštátnymi zákonmi by takúto jednotnú aplikáciu práva EÚ v 27 členských štátoch jednoducho nebolo možné dosiahnuť, a teda by nebolo možné dosiahnuť ani cieľ a účel, na ktorý bola Európska únia vytvorená – spoločný trh. 4. Európska únia ako aj jednotlivé členské štáty sa dohodli na tom, že budú rešpektovať vzájomné rozdiely. V zmysle čl. 4 bod 2 Zmluvy o Európskej únii, Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rovnako tak Súdny dvor Európskej únie rešpektuje vo svojej judikatúre národnú identitu jednotlivých členských štátov, ktorá predstavuje predovšetkým legitímny záujem, ktorý môže odôvodniť prekážky voľného pohybu. Súdny dvor Európskej únie vo svojej judikatúre		
--	--	---	--	--

		umožnil členským štátom zohľadniť špecifické ústavné požiadavky pri ochrane základného práva zaručeného súčasne vnútroštátnym aj úniovým právom. V konkrétnych prípadoch, kedy by niektoré právne akty prijaté na úrovni EÚ v rozpore s národnou identitou Slovenskej republiky v jej základnom politickom a ústavnom systéme, by bolo potrebné ju rešpektovať. 5. Praktické uplatnenie navrhovaného ustanovenia by prinieslo právnu neistotu. Ako sme uviedli vyššie, nie je možné, aby medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 ústavy podľa jej súčasného znenia boli v rozpore s ústavou. Všetky totiž prechádzajú tzv. ratifikačným procesom, kde sa súlad s ústavou dá namietat' a prípadne aj odstrániť vyjednaním zmien v týchto zmluvách. Z uvedeného vyplýva, že spätné preskúmavanie súladu zakladajúcich zmlúv EÚ s ústavou je v podstate bezpredmetné a tieto teda budú mať vždy prednosť aj pred zákonmi aj po prijatí navrhovanej právnej úpravy. Rovnako sa to týka aj iných medzinárodných zmlúv. Nie je totiž možné, aby tieto boli ratifikované a podpísané Slovenskou republikou a zároveň boli v rozpore s našou ústavou. V takom prípade by pôsobila novela ústavy retroaktívne, čo je neprijateľné. Potenciálne sa teda navrhovaná zmena ústavy môže týkať zmlúv uzavretých po nadobudnutí platnosti a účinnosti tejto zmeny, aj to len úplne teoreticky, pretože opäť v rámci ratifikačného procesu by mal byť identifikovaný ich nesúlad s ústavou a tento by mal byť odstránený ešte pred ich podpisom. Navrhovaná právna úprava čl. 7 ods. 5 ústavy je teda vlastne úplný právny		
--	--	--	--	--

		nezmysel. Prakticky sa teda môže navrhovaná právna úprava týkať len právnych aktov EÚ v zmysle čl. 7 ods. 2 ústavy. Na riešenie takejto právno-teoretickej situácie však už v súčasnosti existujú nástroje, ktoré môže Slovenská republika využiť a dosiahnuť tak súlad právneho aktu EÚ s Ústavou SR bez toho, aby bolo potrebné prijať navrhovanú právnu úpravu. Proces ratifikácie medzinárodnej zmluvy je upravený v zákone (zákon č. 350/1996 Z.z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky), v zmysle ktorého sa taká zmluva prerokuje v národnej rade v druhom a treťom čítaní. Návrh na rokovanie predkladá vláda, pričom takú zmluvu predkladá s doložkou prednosti, ktorá obsahuje posúdenie takejto zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky. Tieto možnosti sú aj v procese prijímania právneho aktu EÚ – Slovenská republika má svoje zastúpenie v Rade EÚ a v Európskom parlamente, čo sú orgány, ktoré o právnych aktoch EÚ rozhodujú. V rámci mechanizmu kontroly dodržiavania princípu subsidiarity existuje kontrola Európskeho parlamentu zo strany Národnej rady Slovenskej republiky. Zároveň vláda Slovenskej republiky si musí vypýtať v príslušnom výbore Národnej rady Slovenskej republiky súhlas s postojmi vlády SR pri schvaľovaní právnych aktov v Rade EÚ. Prijímanie právnych aktov EÚ trvá zväčša niekoľko mesiacov až rok, preto existuje množstvo príležitostí (napriek väčšinovému hlasovaniu v Rade a Európskom parlamente), kedy je možné do legislatívnej tvorby zasiahnuť, a zabezpečiť tak súlad právnych aktov EÚ s ústavou. Po schválení právneho aktu EÚ je stále možné pristúpiť k takému výkladu a uplatňovaniu právneho aktu EÚ na území		
--	--	--	--	--

		Slovenskej republiky, ktoré zabezpečí jeho účinnosť a zároveň bude v súlade s našou ústavou. Prípadne, ak by to bolo nevyhnutné je možné pristúpiť aj k zmene ústavy, tak aby sme zabezpečili jednotu právneho systému. Ak by právny akt EÚ porušoval zakladajúce zmluvy (napr. Zásadu lojálnej spolupráce a rešpektovanie národnej identity), potom je možné požiadať Súdny dvor Európskej únie o jeho preskúmanie. Ak je predpokladom navrhovateľa to, že právne akty EÚ budú natoľko v rozpore s ústavou Slovenskej republiky, že by bolo potrebné upravovať ich prednosť pred našimi zákonmi, napriek našim medzinárodnými záväzkom voči EÚ a ostatným členskými štátom, potom je potrebné pripustiť, že Slovenská republika nebude môcť zostať členom Európskej únie, keďže nebude možné z pohľadu rešpektovania našej ústavy, zároveň zabezpečiť rešpektovanie práva EÚ. V takom prípade ale navrhovateľ musí jednoznačne stanoviť, že zámerom navrhovanej právnej úpravy je vytvoriť priestor pre odstúpenie od záväzkov vyplývajúcich z práva EÚ, v konečnom dôsledku znamenajúcich vystúpenie z Európskej únie. Zhrnuté a podčiarknuté pre dosiahnutia cieľov európskej integrácie (účelu, pre ktorý členské štáty vôbec EÚ vytvorili) neexistuje taká možnosť, že by sme si ako členský štát EÚ vybrali, ktoré právne akty EÚ na našom území budú mať prednosť pred našimi zákonmi a ktoré nie. Išlo by o jednostranné porušovanie dohôd, ktoré sme dobrovoľne uzavreli s Európskou úniou a so všetkými ostatnými členskými štátmi. Buď sme plnohodnotným členom EÚ a rešpektujeme spoločné hodnoty a pravidlá, alebo nie.		
--	--	---	--	--

Verejnosť Verejnosť	3	Čl. I ods. 5,6,7,8,9 Hromadná pripomienka VIA IURIS k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V znení neskorších predpisov (LP/2025/24) Pripomienka je zásadná Pripomienky k novelizačným bodom 5 až 9 V čl. I návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa ústava sa novelizačné body 5 až 9 vypúšťajú. Odôvodnenie: Navrhovaná úprava je vo svojich detailoch natoľko podrobná, že jej svedčí zakotvenie skôr v zákonoch, avšak nie v ústave. Ústava je základný zákon štátu, ktorý garantuje právnu istotu a plní integračnú aj symbolickú funkciu. Má byť všeobecná, určovať základné vymedzenie štátnych orgánov, práv a slobôd obyvateľov, obsahovať základné hodnoty a princípy, vrátane princípu demokratického a právneho štátu, rovnosti, slobody, ľudskej dôstojnosti a nediskriminácie. Navyše, novelizačný bod 7 navrhuje: V čl. 41 odsek 8 znie: “(8) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 7 ustanoví zákon.” Tento návrh je duplicitný, a teda nezmyselný. Navrhovateľ zjavne opomenul existenciu čl. 51 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého: “Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.” Z uvedeného je zrejmé, že už v súčasnosti na vykonanie čl. 41 je potrebné prijať príslušný zákon.	N Predkladateľ trvá na predložennom návrhu ústavného zákona, aj keď dôjde k niekoľkým zmenám v nadväznosti na medzirezortné pripomienkové konanie (vypustenie pôvodného prvého novelizačného bodu, zmena úpravy v čl. 7, vypustenie odseku 2 v navrhovanom čl. 52a). Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 3. marca 2025. Rozpor trvá.
--------------------------------	----------	--	---

		Tieto zásadné pripomienky spracovalo a uplatňuje občianske združenie VIA IURIS a organizácie a fyzické osoby, ktoré jednoznačne vyjadrili svoju podporu týmto pripomienkam uvedením svojho mena, priezviska, názvu, adresy (resp. sídla) do formulára pod zverejnenými pripomienkami na https://www.mojapeticia.sk/ Splnomocnenými zástupcami verejnosti na ďalší postup s uplatnenou hromadnou pripomienkou sú: Katka Batková, VIA IURIS, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica Peter Čuroš, VIA IURIS, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica Romana Szaboová, VIA IURIS, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica Eva Kováčeková, advokátka, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica		
Verejnosť Verejnosť	1	Celému materiálu Hromadná pripomienka poslancov poslaneckého klubu Sloboda a Solidarita (SaS) k návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24). Pripomienka je zásadná. ----- Odmietame návrh na zmenu ústavy, t.j. návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (LP/2025/24), ktorý do medzirezortného pripomienkového konania predložil dňa 28. januára 2025 Úrad vlády Slovenskej republiky prostredníctvom predkladateľa Roberta Fica a žiadame, aby tento návrh ako celok stiahol a nepokračoval v legislatívnom procese s týmto návrhom	N	Predkladateľ trvá na predložennom návrhu ústavného zákona. Predkladateľ sa rozhodol nevstúpiť do čl. 7 ods. 2 a 5 a rozhodol sa pre iné riešenie: Článok 7 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

	zákona. Predložený návrh predstavuje nebezpečný krok k oslabeniu práva Európskej únie a k nášmu faktickému vyčleneniu sa z Európskej únie. Popiera judikatúru Súdneho dvora Európskej únie o prednosti európskeho práva, ktorá siaha až do roku 1964 a znamená riziko žaloby zo strany Európskej komisie a sankcií voči Slovenskej republike z jej strany. Predkladatelia tejto hromadnej pripomienky pripomínajú, že to bol práve Robert Fico, ktorý podpísal Lisabonskú zmluvu z roku 2009 a sám sa v mene Slovenskej republiky prihlásil k rešpektovaniu prednosti práva Európskej únie pred právom členských štátov vrátane ústavného práva. Taktiež pripomínajú článok 1 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky. Predložený návrh navzdory jeho odôvodneniu, v ktorom sa uvádza, že ochraňuje tradičné hodnoty kľúčové pre zachovanie kultúrneho dedičstva, tento cieľ podľa predkladateľov tejto hromadnej pripomienky neplní, skôr len zbytočne vyvoláva negatívne emócie v spoločnosti a prispieva k polarizácii už aj tak rozpoltenej spoločnosti. Žiaden z predstavených návrhov nepovažujú predkladatelia tejto hromadnej pripomienky za nutný a fakticky zlepšujúci život obyvateľov a obyvateľiek Slovenska. Na Slovensku máme nespočetné množstvo problémov, ktoré by si zasluhovali minimálne rovnakú, ak nie väčšiu, pozornosť premiéra, avšak sú dlhodobo ignorované. Namiesto toho sa riešia zástupné témy,	„(6) Slovenská republika si zachováva zvrchovanosť predovšetkým vo veciach národnej identity tvorenej najmä základnými kultúrno-etickými otázkami, ktoré sa týkajú ochrany života a ľudskej dôstojnosti, súkromného a rodinného života, manželstva, rodičovstva a rodiny, verejnej morálky, osobného stavu, kultúry a jazyka, ako aj rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, vedy, výchovy, vzdelávania, osobného stavu a dedenia. (7) Nič v ústave a ústavných zákonoch nemožno vykladať ako súhlas Slovenskej republiky s prenosom
--	--	--

		presne tak ako v tomto návrhu. Navyše sú mnohé navrhované ustanovenia už dnes právne zakotvené a neexistuje potreba ich prijatia na ústavnej úrovni. Niektoré ustanovenia majú legislatívne nedostatky a spôsobovali by výrazné a úplne zbytočné aplikačné problémy. Keďže nepovažujeme žiadnu z navrhnutých zmien za prospešnú a mnohé naopak za škodlivé, požadujeme stiahnutie celého návrhu. Všetky pripomienky obsiahnute v tejto hromadnej pripomienke sú zásadné. Hromadnú pripomienku možno podporiť najneskôr do 17. 2. 2025 do 20:00 hod. Návrh zákona: https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/24 Ak Úrad vlády Slovenskej republiky nevyhoví tejto hromadnej pripomienke, žiadame uskutočnenie rozporového konania, na ktoré budú písomne pozvaní nižšie uvedení zástupcovia verejnosti, ktorí sú zároveň splnomocnenými zástupcami verejnosti na ďalší postup s uplatnenou hromadnou pripomienkou. ----- Text hromadnej pripomienky a zber podpisov prebiehal tu: https://www.mojapeticia.sk/campaign/hromadna-pripomienka-proti-zmenam-ustavy/c26c5465-84a1-4187-8ffd-c2c38e8789d3 Organizátori hromadnej pripomienky, ktorí sú splnomocnenými	výkonu časti jej práv vo veciach tvoriacich národnú identitu.“. Rozporové konanie sa uskutočnilo dňa 28. februára 2025. Rozpor trvá.
--	--	--	--

		zástupcami verejnosti: Mária Kolíková, Radvanská 21, 811 01 Bratislava, maria.kolikova@nrsr.sk Ondrej Dostál, Beskydská 8, 811 05, Bratislava, ondrejdostal@oks.sk		
Verejnosť Verejnosť	2	Celému materiálu Upevnia ochranu prirodzeného poriadku – na Slovensku uznávame iba dve biologické pohlavia: muža a ženu. Ochráni právo dieťaťa pri osvojení tak, aby vyrastalo v rodine s otcom a matkou	NEP	Nejde o pripomienku.
Verejnosť Verejnosť	1	Celému materiálu Dobrý deň, reagujeme na výzvu predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica, ktorý do medzirezortného pripomienkového konania predložil Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Navrhovaná úprava vychádza z ústavnej definície manželstva, zodpovedá tradíciám a kultúrnemu a duchovnému dedičstvu našich predkov a rešpektuje suverenitu Slovenskej republiky v hodnotových a kultúrno-etických otázkach. Tento návrh je vedený pod číslom LP/2025/24. Premiér vyzval verejnosť, aby svoje návrhy, podnety a pripomienky poslala na nasledovný email: zmena.ustavy@vlada.gov.sk. Kópiu po telefonickom dohovore so zamestnancami Informačného systému verejnej správy SloLex, posielame aj na ich emailovú adresu. Našu verejnú hromadnú pripomienku na portáli peticie.com:	ČA	Predkladateľ vypustí z čl. 52a odsek 2. V ostatných častiach nie je možná pripomienku akceptovať, keďže je okrem iného nad rámec zámeru návrhu ústavného zákona. Rozporové konanie sa uskutočnilo 28. februára 2025. V neakceptovanej časti pripomienky rozpor trvá.

		https://www.peticie.com/peticia_k_navrhu_zmeny_ustavy_slovenskej_republiky_uznavame_jeia_krista_syna_boieho_naho_jedineho_spasitea_za_pana_a_kraa_slovenska podpísalo viac ako 610 občanov Slovenskej republiky. Tu je jej znenie: Petícia k návrhu zmeny ÚSTAVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: Uznávame Ježiša Krista, Syna Božieho, nášho jediného Spasiteľa za Pána a Kráľa Slovenska Ku dňu 17. 02. 2025 počet potvrdených podpisov 620 Ú. rad vlády SR Nám. slobody 1 81370 Bratislava 11.2.2025, v Bratislave Vážený pán prezident, vážený pán premiér, vážená vláda Slovenskej republiky, vážení poslanci Národnej rady! Odpovedáme na výzvu predsedu vlády SR hromadne pripomienkovať zmeny v ústave ako verejnosť. Slovensko čelí mnohým ohrozeniam. Dôvodom je, že v našom štáte nie je Boh, Pán Ježiš Kristus na najvyššom mieste. Jediný účinný spôsob ochrany Slovenska a slovenského národa pred všetkými hrozbami je znovu sa obrátiť o pomoc na Pána Ježiša a uznať ho v Ústave Slovenskej republiky za svojho najvyššieho Pána. Preto my, podpísaní občania Slovenskej republiky, žiadame vložiť do preambuly Ústavy SR nasledujúce znenie (podčiarknutý text v čiernej farbe): ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY z 1. septembra 1992		
--	--	---	--	--

		PREAMBULA My, národ slovenský, uvedomujúc si, že všetka moc pochádza od Boha, zverujeme našu krajinu Slovensko, našu drahú vlasť a svoje terajšie i budúce pokolenia Slovákov a Sloveniek pod ochranu Všemohúceho, uznávame Ježiša Krista, Syna Božieho, nášho jediného Spasiteľa za Pána a Kráľa Slovenska a biblické Božie zákony za svoje zákony, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk		
--	--	---	--	--

		slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my, občania Slovenskej republiky, uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave: Vyslovujeme súhlas s návrhom predsedu vlády SR Roberta Fica s tým, že v návrhu č. 2. NA SLOVENSKU MÁME DVE POHLAVIA – MUŽA A ŽENU. bod (2) navrhujeme vypustiť: (2)Pohlavie možno zmeniť iba zo závažných dôvodov. Podrobnosti ustanoví zákon.“. Viac TU: https://www.vlada.gov.sk/tlacove-spravy/navrhypodnety-a-pripomienky-k-navrhu-zmeny-ustavy-slovenskej-republiky/ Ústavná ochrana voľnej nedele Žiadame, aby po vzore Nemecka aj na Slovensku bolo do Ústavy SR zadefinované to, aby voľná NEDEĽA, ako deň pracovného pokoja, bola chránená ÚSTAVOU. Príkladom v otázke ochrany voľnej nedele nám môže byť aj legislatíva susedného Rakúska. Voľná nedeľa je najväčší sociálny výdobytok ľudstva, ktorý už v roku 321 v Rímskej ríši zaviedol Konštantín Veľký. Nedeľa je neoddeliteľnou súčasťou		
--	--	---	--	--

		kultúry slovenského národa. Vopred Vám za vloženie uvedených slov do Ústavy Slovenskej republiky ďakujeme. Nech Vás za to odmení Pán! Signatári: Mgr. Anton Čulen, Wolkrova 3, 851 01, Aliancia za neďaľu - Slovensko, o.z. mob: 0902 711 487		
Verejnosť Verejnosť	1	Čl. Legislatívny proces Zmena ústav	NEP	Nejde o pripomienku.
Verejnosť Verejnosť	1	Celému materiálu Pripomienkujem celý materiál pozmeňujúceho návrhu ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov	NEP	Nejde o pripomienku.

Sumarizácia vznesených pripomienok podľa subjektov

Č.	Subjekt	Pripomienky do termínu	Pripomienky po termíne	Nemali pripomienky	Vôbec nezaslali
1.	APZD – Asociácia priemyselných zväzov a dopravy	1 (0o, 1z)	0 (0o, 0z)		
2.	AZR – Aliancia za rodinu	3 (3o, 0z)	0 (0o, 0z)		
3.	AZZZ SR – Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
4.	AmCham Slovakia – Americká obchodná komora v Slovenskej republike	3 (3o, 0z)	0 (0o, 0z)		

5.	BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
6.	BSK – BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
7.	FSOK – Francúzsko-slovenská obchodná komora	3 (3o, 0z)	0 (0o, 0z)		
8.	GPSR – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		
9.	HFI – Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.	4 (4o, 0z)	0 (0o, 0z)		
10.	KBS – Konferencia biskupov Slovenska	5 (0o, 5z)	0 (0o, 0z)		
11.	KOZP – Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím	2 (2o, 0z)	0 (0o, 0z)		
12.	KOZSR – Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
13.	KSK – Košický samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
14.	Klub 500 – Klub 500	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
15.	MDSR – Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
16.	MFSR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
17.	MHSR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		
18.	MINCRS – Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		

19.	MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky	2 (2o, 0z)	0 (0o, 0z)		
20.	MKSR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
21.	MOSR – Ministerstvo obrany Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
22.	MPRVSR – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
23.	MPSVRSR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	5 (5o, 0z)	0 (0o, 0z)		
24.	MSSR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
25.	MVSR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
26.	MZSR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
27.	MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
28.	MŠVVaMSR – Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky	2 (1o, 1z)	0 (0o, 0z)		
29.	MŽPSR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
30.	NBS – Národná banka Slovenska	2 (2o, 0z)	0 (0o, 0z)		
31.	NBÚ – Národný bezpečnostný úrad	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
32.	NKÚSR – Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X

33.	NSK – Nitriansky samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
34.	NSSR – Najvyšší súd Slovenskej republiky	9 (4o, 5z)	0 (0o, 0z)		
35.	OAPSVLÚVSR – Odbor aproximácie práva sekcie vládnej legislatívy Úradu vlády SR	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
36.	PMÚSR – Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	2 (1o, 1z)	0 (0o, 0z)		
37.	PSK – Prešovský samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
38.	RÚZSR – Republiková únia zamestnávateľov	1 (0o, 1z)	0 (0o, 0z)		
39.	SFOZP – Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím v SR	3 (3o, 0z)	0 (0o, 0z)		
40.	SK8 – Samosprávne kraje Slovenska	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
41.	SNSLP – Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	8 (8o, 0z)	0 (0o, 0z)		
42.	SPPK – Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
43.	SVSLPRK – Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
44.	Súdna rada SR – Súdna rada Slovenskej republiky	4 (4o, 0z)	0 (0o, 0z)		
45.	SŠHRSR – Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
46.	TSK – Trenčiansky samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X

47.	TTSK – Trnavský samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
48.	UOOU SR – Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
49.	UPVSR POaZE – Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
50.	URSO – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
51.	UpUPaVSR – Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
52.	Verejnost' – Verejnost'	53 (53o, 0z)	0 (0o, 0z)		
53.	ZAP SR – Zväz automobilového priemyslu Slovenskej republiky	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		
54.	ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
55.	ZSS – Združenie sudcov Slovenska	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		
56.	hlavné mesto – Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
57.	ÚDZS – Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
58.	ÚGKKSR – Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
59.	ÚJDSR – Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky	1 (1o, 0z)	0 (0o, 0z)		
60.	ÚMS – Únia miest Slovenska	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X

61.	ÚNMSSR – Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
62.	ÚPVSR – Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
63.	ÚVO – Úrad pre verejné obstarávanie	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
64.	ÚVSR – Úrad vlády Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
65.	Ústavný súd SR – Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
66.	ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)	X	
67.	ŽSK – Žilinský samosprávny kraj	0 (0o, 0z)	0 (0o, 0z)		X
	Spolu	118 (104o, 14z)	0 (0o, 0z)	7	36